

Дарагія суайчынніцы!

Сардэчна віншую вас са святам 8 Сакавіка!

У гэты цудоўны вясновы дзень мы гаворым цёплыя словы павагі, удзячнасці і любові мамам, бабулям, жонкам, дачкам, дарагім для нас жанчынам. Дзякуй, што ідзеце па жыцці побач з намі, падтрымліваеце добрым словам, дапамагаеце мудрай парадай і натхняеце на новыя здзяйсненні і перамогі.

Спаконвеку жанчына шануецца як захавальніца хатняга агменю, а сёння шмат хто з вас паспяхова сумяшчае клопат пра сям'ю з прафесійнай дзейнасцю. Прыміце шчырую падзяку за працу на ніве аховы здароўя, адукацыі і дзяржаўнага кіравання, за прадуктыўную работу на вытворчасці і дасягненні ў галіне культуры і навукі.

Мы высока цэнім ваш актыўны ўдзел у справах краіны, бяспечны ўнёсак у выхаванне падростаючага пакалення, захаванне традыцый і маральных каштоўнасцяў.

Ад усёй душы жадаю вам моцнага здароўя, шчасця, міру і дабра.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь
Аляксандр ЛУКАШЭНКА

Тэматыка Года культуры

2 сакавіка ў Мінску адбылася ўрачыстая цырымонія ўручэння дзяржаўных узнагарод прадстаўнікам працоўных калектываў, сярод якіх былі і работнікі сферы культуры Беларусі. Узнагароды ўручаў Прэм'ер-міністр нашай краіны Андрэй Кабякоў.

Старшыня Урада Андрэй Кабякоў (справа) ўручае медаль Францыска Скарыны вядучаму майстру сцэны Нацыянальнага акадэмічнага драматычнага тэатра імя Якуба Коласа Пётру Ламану. / Фота Мікалая ПІТРОВА, БелТА

— 2016 год абвешчаны ў Беларусі годам культуры. Таму мне ўдвая прыемна ўручыць сёння ўзнагароды нашай творчай інтэлігенцы. У гэтым годзе мы будзем гаварыць аб культуры ў шырокім разуменні сэнсу гэтага слова. Культура побыту і вытворчасці, сям'і і чалавечых адносін. Ва ўсіх сферах нашага жыцця яна выйдзе на першыя пазіцыі, — сказаў Андрэй Кабякоў падчас урачыстай цырымоніі.

Таксама ён адзначыў, што ў зале прысутнічае вялікая група прадстаўнікоў Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета. “Упэўнены, што вы і ў далейшым будзеце радаваць публіку гучнымі прэм'ерамі”, — сказаў прэм'ер-міністр.

Журналісцкі аўтатур газеты “Культура”

На ростанях: у пошуках тактыкі

У чарговую аўтавандроўку на Брэстчыну выправіліся апошнім зімовым тыднем. І частае выказванне клубнікаў “Навучыце мяне зарабляць!” стане лейтматывам для гэтай і наступных публікацый нашага першага сёлёняга аўтатура.

Яўген РАГІН, Кастусь АНТАНОВІЧ, Мінск — Стаўбцоўскі раён Мінскай вобласці — Ляхавіцкі і Івацэвіцкі раёны Брэстчыны — Мінск

Літаральна перад самой паездкай дошыць выпадкова прачыталі кнігу Язэпа Лёсіка з аповедаў пра Мікалаеўшчыну і “мікалаўцаў”, якія вылучаліся сваімі адметнымі традыцыямі і шляхецкім характарам. А з улікам таго, што шлях на Ляхавічы, куды мы і выправіліся, пралягае праз Стаўбцоўскі раён, абмінуць гэта колішнюю мястэчка было б недаравальна. Да таго ж яшчэ адна нагода паездкі — згадаць Якуба Коласа (Канстанціна

Міцкевіча), а больш дакладна адметны юбілей: 60 гадоў з часу напісання слаўтага ліста нашага класіка ў абарону беларускай мовы.

Ехалі міма Акінчыц, Альбуці, Смольні і разважалі пра Коласа. Пра тое, што кожны ягоны літаратурны герой — Лабановіч, Сымон-музыка, Міхал з Антосем — так альбо інакш стаялі на ростанях, на раздарожжы. Інакш кажучы, пакутліва, але настойліва шукалі месца ў жыцці для сябе і сваіх нашчадкаў. Дзе, як ні ў Коласавых мясцінах, шукаць рады гэтаму пытанню.

З чыстага аркуша...

Папятаўшы трохі па Стоўбцах, неўзабаве апынуліся ў **Мікалаеўшчыне**. Менавіта тут Канстанцін Міхайлавіч Міцкевіч зрабіў свой ці не першы жыццёвы выбар... Прайшлі дзесяцігоддзі. Мікалаеўшчына не стала аграрародком. Паселішча паціху старэе. Колькасць выхаванцаў мясцовай школы штогод змяняеца. Дарэчы, пра колішні вясковы росквіт тут нагадвае менавіта школьны

будынак: дыхтоўны, велічны, з каландамі на фасадах. Вядомы факт, што ўзводзіўся ён не без апекавання Якуба Коласа. А вось клуба, запэўнілі жыхары, у Мікалаеўшчыне цяпер няма, ёсць бібліятэка, якая пераехала ў новае памяшканне. Шукалі яе доўга. Калі знайшлі, крыху расчараваліся. Занадта ўжо непраэнтабельная — заімішлялая хатка непадалёк ад школы, якая вельмі нагадвае дарэвалюцыйную хату-чытальню.

— Ды што вы, — паспрабавала пераканаць нас у зваротным бібліятэкарка Іна Андрэюка. — У старым будынку ацяпляльняныя трубы пацяклі. А тут — цэнтральнае...

Да слова, раней у гэтым будынку размяшчалася і вучнёўскі інтэрнат, і школьны гурток па саломкапляценні, але апошнім часам памяшканне пуставала. Мы заспелі якраз пярэбары ўстановы. Перад гэтым Андрэюка зрабіла сваімі сіламі ремонт.

Заканчэнне —
на старонках 10 — 11.

Абмяркоўваем Кодэкс аб культуры

Як мы і абяцалі ў мінулых нумарах, “К” распачынае рубрыку, у якой будучы друкавацца адказы на частыя пытанні наконт палажэнняў будучага Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб культуры. Сёння абмяркуем некалькі праблемных аспектаў, датычных дыскацэчных вечароў у сельскіх дамах культуры.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ

Дыскацэка: што здыме пытанні?

Так, некалькі тыдняў таму на нашу электронную скрыню прыйшоў ліст ад дырэктара ЦДК аднаго з раёнаў Гродзенскай вобласці.

“Якім спосабам і хто са штатных супрацоўнікаў установы культуры павінен выконваць наступныя пункты з праекта “Кодэкса...”: “не дапускаць знаходжання на дыскацэках у начны час (з 23 да 6 гадзін) грамадзян, якія не дасягнулі шаснаццаці гадоў, без суправаджэння бацькоў, апекуноў, папячыцеляў або без суправаджэння па іх даручэнні асоб, якія дасягнулі васьмнаццаці гадоў; не дапускаць прысутнасці грамадзян, якія знаходзяцца ў стане алкагольнага ап'янення або ў стане, выкліканым ужываннем наркатычных зродкаў, псіхатропных рэчываў, іх аналагаў, таксічных або іншых адурманьваючых рэчываў; не дапускаць грамадзян з халоднай, агнястрэльнай, газавай зброяй, выбуханебяспечнымі рэчывамі і боепрыпасамі; забяспечваць ахову грамадскага парадку ў час правядзення дыскацэкі, у тым ліку на аўтамабільных паркоўках, арганізаваных для наведвальнікаў дыскацэкі” (раздзел “Парадак правядзення дыскацэкі”, пункты 12.2 — 12.5)?

Справа ў тым, што я і мае супрацоўнікі паводле дзеючага заканадаўства не маюць права правяраць дакументы ў грамадзян. Права на гэта мае вызначаны шэраг упаўнаважаных асоб. Акрамя таго, калі няма відавочных прыкмет ап'янення, а наведвальнік выпіў, на падставе чаго яго нельга пусціць на дыскацэку? Толькі медыцынскае заключэнне дае права канчаткова сцвердзіць, знаходзіцца чалавек у стане алкагольнага ап'янення ці не... Акрамя таго, ці мае права супрацоўнік установы культуры праводзіць асабісты дагляд наведвальніка? І калі ў прыватных клубах ёсць штатныя супрацоўнікі, як у такіх выпадках

быць дзяржаўным клубам? І хто павінен ахоўваць аўтастанку на вёсцы? У штаце такіх людзей няма. Прапаную тады разгледзець магчымасць заключэння пагадненняў са службамі аховы для выканання пералічаных пунктаў”.

Гэты ліст “К” перанакіравала намесніку старшыні Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Беларусі па адукацыі, культуры і навукі Наталлі КУЧЫНСКАЙ. Публікуем яе адказ:

— Дзякуй за пытанні і за імкненне якасна выконваць абавязкі арганізатара дыскацэ. Зразумела, што на дыска-

цэку людзі ідуць, каб пабавіць свой вольны час, культурна адпачыць падчас танцавальнай ці забаўляльнай праграмы, якой і з'яўляецца дыскацэка. Яе наведвальнікі хочучы быць упэўненыя, што іх правы як грамадзян, як карыстальнікаў культурных паслуг не будуць парушаны. Падкрэслію, што і арганізатары дыскацэкі, і іх наведвальнікі, і дзяржаўныя органы зацікаўлены, каб дыскацэка прынесла людзям задавальненне, а не стала праблемным мерапрыемствам.

Таму парадку правядзення дыскацэкі прысвечаны асобны артыкул праекта Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб культуры. Падчас пасяджэнняў рабочай групы па дапрацоўцы праекта кодэкса гэты артыкул змяняўся і ўдакладняўся, яго нормы карэкціраваліся з улікам практыкі прымянення і тых заўваг, што паступілі ад работнікаў культуры. Але пры ўсіх удакладненнях сутнасць зместу артыкула засталася незменнай — дыскацэкі павінны быць бяспечныя. Таму пэўныя абавязкі павінны выконваць як наведвальнікі, так і арганізатары дыскацэкі.

Калі грамадзянін плануе ісці на дыскацэку, то ён павінен добра ўсведамляць, што яго абавязак — захоўваць грамадскі парадок, прытрымлівацца правілаў правядзення дыскацэкі, законных патрабаванняў арганізатара дыскацэкі і супрацоўнікаў органаў унутраных спраў, якія выконваюць абавязкі па ахове грамадскага парадку.

Акрамя таго, наведвальнікам дыскацэкі (які і тым грамадзянам, што наведваюць культурна-відовішчыныя мерапрыемствы) забаронена мець пры сабе зброю, выбуханебяспечныя рэчывы і боепрыпасы, іх імітатары і муляжы, а таксама спецыяльна вырабленыя або прыстасаваныя прадметы, выкарыстанне якіх можа ўяўляць пагрозу жыццю і здароўю грамадзян.

Узнагароды

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка падпісаў указ №57 аб прысуджэнні дзяржаўных узнагарод прадстаўнікам сферы культуры краіны і замежжа.

Так, за значны асабісты ўклад у папулярызаванне культуры спадчыны беларускага народа за мяжой і ўмацаванне добрасуседскіх адносін паміж Беларуссю і Польшчай узнагароджаны ордэнам Францыска Скарыны старшыня галоўнага праўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства ў Польшчы Ян Сычэўскі і сакратар названай арганізацыі Валянціна Ласкевіч. Таксама паводле Указа медалём Францыска Скарыны уганараваны мастацкі кіраўнік ансамбля беларускай песні “Прымакі” Юрый Астапчук.

Акрамя таго, пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 25 лютага 2016 года № 156 Ганаровай граматай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь узнагароджаны некалькі прадстаўнікоў сферы культуры краіны. Так, за плённую творчую дзейнасць, высокае прафесійнае майстэрства, значны асабісты ўклад у развіццё беларускай харэаграфіі, папулярызаванне і прапаганду беларускага нацыянальнага мастацтва граматай адзначаны артыст балета вышэйшай катэгорыі Беларускага дзяржаўнага заслужанага харэаграфічнага ансамбля “Харошкі” Алена Шакала. Акрамя таго, за шматгадовае плённае праца, значны асабісты ўклад у развіццё музычнага мастацтва, прапаганду беларускай культуры, падрыхтоўку і выхаванне маладога пакалення ў лепшых нацыянальных традыцыях уганараваны старшы выкладчык кафедры народных інструментаў Магілёўскага філіяла Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі Уладзімір Шчэрба.

Віншаванні

Усім супрацоўнікам галіны культуры

Прыміце сардэчныя віншаванні з цудоўным першым вясновым святам!

Дзень жанчын заўсёды з асаблівай цеплынёй адзначаецца ў нашай краіне. Вобраз жанчыны быў і застаецца ўвасабленнем пяшчоты і матчынай любові, святлы і дабрыні.

Менавіта на жаночых плячах жыць штодзённы клопат аб падтрыманні агню ў хатнім ачагу і дабрабыту ў сям’і, выхаванні дзяцей. Вы ўмела сумяшчаеце гэтыя абавязкі з уласнай прафесійнай самарэалізацыяй.

У галіне культуры працуе больш за 47 тысяч жанчын, і кожная з вас заслужвае падзякі за сваю працу, таму што на сваім працоўным месцы вы працяляеце высокі прафесіяналізм, талент, адказнасць і адданасць сваёй справе.

У гэты вясновы дзень хачу пажадаць вам шчасця, кахання і здароўя, здзяйснення самых заветных мараў, надзей і жаданняў. Выказваю шчырую падзяку за той уклад, які вы ўносіце ў развіццё нацыянальнай культуры.

Няхай кожны ваш дзень будзе напоўнены мірам і радасцю, сагрэты душэўнай цеплынёй, клопатам і ўвагай дарагіх і блізкіх людзей!

Міністр культуры Рэспублікі Беларусь Барыс СВЯТЛОЎ

Дарагія жанчыны! Ад імя дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь — членаў Пастаяннай камісіі па адукацыі, культуры і навуцы і ад сябе асабіста віншую вас з Днём жанчын!

Прыгожай палове чалавецтва мы абавязаны шматлікімі дасягненнямі і поспехамі ў розных сферах грамадскага жыцця. Ёсць свята — яшчэ адна нагода звярнуць увагу на непрыкметны і сціплы подзвіг, які штодня вы здзяйсняеце дзеля захавання і развіцця нацыянальна-культурнай ідэнтнасці, духоўнага і інтэлектуальнага ўзбагачэння беларускага народа. Сваёй сардэчнай цеплынёй, любоўю і абаяльнасцю вы ўпрыгожваеце нашы працоўныя будні, усімі сіламі падтрымліваеце ў жыццёвых выпрабаваннях. Вялікі дзякуй вам за вашу працу, ваш клопат і вашу сардэчнасць!

Ад усёй душы жадаю вам здароўя, вясенняга настрою і творчага натхнення. Няхай заўсёды вам шчасціць у жыцці і здзяйсняюцца вашы заветныя мары.

Старшыня камісіі Аляксандр СЯГОДНІК

Газета
КУЛЬТУРА

ШТОТЫДНЁВАЯ ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ, ДЛЯ ДАСГУ (КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА) ВЯДАЕЦА З КАСТРЬНІКА 1991 ГОДА.

Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. Выдавец — кастрычнік 1991 года. Рэгістрацыйнае пасведчанне № 637, выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Галоўны рэдактар — Сяргей Сяргеевіч ТРАФІЛАЎ. **Адказны сакратар**: Юрый КАРПЕНКА; **рэдактары аддзелаў**: Надзея БУНЦЭВІЧ, Барыс КРЭПАК, Яўген РАПІН, Ілья СВІРЫН; **аглядальнікі рэдакцыі**: Дар’я АМЯЛКОВІЧ, Настася ПАНКРАТАВА, Аліна САУЧАНКА, Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ; **спецыяльныя карэспандэнты**: Пётр ВАСІЛЕЎСКИ, Алег КЛІМАЎ, Алена ЛЯШКЕВІЧ, Канстанцін АНТАНОВІЧ; **карэспандэнт** — Вольга РОПАТ; **мастацкі рэдактар** — Наталля ОВАД; **карэктар** — Галіна МАХНАЧ.

Сайт: www.kimpress.by. E-mail: kultura@tut.by. Адрас рэдакцыі: 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77. Пакоі 16-28, 94-98, чацвёрты паверх. Тэлефоны: (017) 286 07 97, (017) 334 57 23. Тэлефон-факс: (017) 334 57 41. Рэкламны аддзел: тэл. (017) 286 07 97, 334 57 41. Выдавец — Рэдакцыйна-выдавешкая ўстанова “КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА”, 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 77. Пакоі 16-28, 94-98, чацвёрты паверх. Бухгалтэрыя: (017) 334 57 35. **Аўтары допіскаў паведамляюць прозвішча, поўнае імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (наумар пашпарта, дату выдання, кім і калі выдадзены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца працы, зваротны адрас.** Аўтарскія рукапісы не рэцэнзуюцца і не вяртаюцца. Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясучы адказнасць за дакладнасць матэрыялаў. *Матэрыял на правах рэкламы. “Культура”, 2016. Наклад 5 001. Індэкс 63875, 638752. Рознічны кошт — па дамоўленасці. Падпісанне ў друку 04.03.2016 у 18.00. Замова 985. Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства “Выдавецтва “Беларускі Дом друку”. ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004. пр. Незалежнасці, 79, 220013, Мінск.

Сімвалы, што мусяць стаць рэліквіямі

У Музеі сучаснай беларускай дзяржаўнасці працуе выстава “Шматвектарнасць знешняй палітыкі Рэспублікі Беларусь”. У экспазіцыі прадстаўлены матэрыяльныя сведчанні плённага кантактаў нашай дзяржавы з блізкім і далёкім замежжам.

Фрагмент экспазіцыі.

Пётра ВАСІЛЕЎСКИ

Гэта ўзнагароды, уручаныя Кіраўніку дзяржавы, а таксама падарункі Прэзідэнта,

Ураду, краіне ад афіцыйных дэлегацый, дыпламатаў, грамадскіх дзеячаў і арганізацый розных краін. Тут жа — фотаэкспазіцыя, прысвечаная сустрэчам Прэзідэнта Беларусі з

лідарамі краін свету.

Сёння наша рэспубліка падтрымлівае дыпламатычныя адносіны са 174 краінамі і мае свае прадстаўніцтвы ў 56. Толькі за апошнія гады

пасольствы Рэспублікі Беларусь адкрыліся ў Аўстраліі, Катары, Манголіі, Пакістане, Эквадоры. Выстава з’яўляецца адлюстраваннем нашай знешнепалітычнай актыўнасці і сведчаннем высокага статусу беларускай дзяржавы ў сусветнай супольнасці. Увагі міжнароднай грамадскасці і кіраўніцтва вядучых краін свету не абмінула тая акалічнасць, што Беларусь стала важным цэнтрам інтэграцыі і вялікай палітыкі, пляцоўкай для ўрэгулявання канфліктаў. Калі ў свой час наша краіна стала скрыжаваннем ваенных дарог, дык цяпер яна — надзей-

Абмяркоўваем Кодэкс аб культуры

(Заканчэнне.)

Пачатак на старонцы 1.)

Згодна з праектам Кодэкса наведвальніку, які прыйшоў на дыскатэку, забараняецца ствараць пагрозу грамадскай бяспецы, жыццю і здароўю грамадзян. З гэтай прычыны яму нельга знаходзіцца на дыскатэцы ў стане наркатычнага аг’янення ці псіхатропнага адурманьвання. Ёсць забарона на знаходжанне грамадзяніна на дыскатэцы ў стане алкагольнага аг’янення. Тут выключэннем выступаюць выпадкі, калі культурна-відовішчнае мерапрыемства ці дыскатэка праводзіцца ў памяшканнях, дзе змяшчаюцца аб’екты грамадскага харчавання. Такім чынам, калі вы пайшлі адпачыць на дыскатэку ў начны клуб, то выпіць бакал шампанскага вам не забаронена.

Што да арганізатара дыскатэкі, то ён прымае шэраг мер па прадухіленні надзвычайных сітуацый, яго прамы абавязак — “забяспечыць бяспеку грамадзян, захаваўшы капітальныя пабудовы (будынкаў, збудаванняў) і іншай маёмасці”, а ў выпад-

Дыскатэка: што здыме пытанні?

ку ўзнікнення небяспекі для жыцця і здароўя грамадзян спыніць дыскатэку. Арганізатар абавязаны не дапускаць дыскрымінацыі ў адносінах да наведвальнікаў дыскатэкі, захоўваць іх правы.

Таксама арганізатар не дапускае знаходжання на дыскатэках у начны час (з 23 да 6 гадзін) грамадзян, якія не дасягнулі шаснаццацігадоў, без суправаджэння бацькоў, апекуноў, папярчыцеляў або без суправаджэння па іх даручэнні асоб, якія дасягнулі васьмнаццацігадоў. Зразумела, якім чынам гэта робіцца. Документ (пашпарт), які тлумачыць узрост, знімае ўсе пытанні: быць вам на танцавальнай праграме ці ісці адпачываць дома. Узроставыя рамкі гэтай нормы яшчэ абмяркоўваюцца.

Арганізатар дыскатэкі пры неабходнасці забяспечвае арганізацыю аказання

грамадзянам медыцынскай дапамогі. Таксама ў абавязкі арганізатара ўваходзіць забеспячэнне выканання патрабаванняў, прадугледжаных у пункце аб абавязках грамадзян падчас культурна-відовішчных мерапрыемстваў.

Таму калі вы з’яўляецеся індывідуальным прадпрыемствам ці прадстаўляеце юрыдычную асобу, што арганізуе дыскатэкі, то павінны прадумаць, якім чынам парадак і бяспека грамадзян на дыскатэцы будуць забяспечаны. Безумоўна, пры выяўленні фактаў ужывання наркатычных сродкаў, псіхатропных, таксічных або іншых адурманьваючых рэчываў наведвальнікамі дыскатэкі вы павінны неадкладна праінфармаваць органы ўнутраных спраў. Неадкладны званок ў міліцыю павінен быць і ў выпадку, калі хтосьці з наведвальнікаў дыскатэкі

здзяйсняе супрацьпраўныя дзеянні.

Дарэчы, разгледжаныя вышэй абавязкі арганізатара дыскатэкі не з’яўляюцца абсалютнай навацыяй праекта Кодэкса. На сённяшні дзень дзейнічае Пастава Савета Міністраў краіны ад 14 мая 2007 года № 582 “Аб зацвярджэнні Палажэння аб арганізацыі правядзення дыскатэк і арганізацыі культурна-забавляльных (начных) клубаў у Рэспубліцы Беларусь”. Такім чынам, цягам ужо 8 гадоў арганізатары дыскатэк працавалі па гэтых нормах.

Дадам, што члены працоўнай групы (члены Пастаяннай камісіі па адукацыі, культуры і навуцы, спецыялісты Сакратарыяту Палаты прадстаўнікоў, спецыялісты Міністэрства культуры краіны, Нацыянальнага цэнтра заканадаўства і прававых даследаванняў) зацікаўлены ў тым, каб нормы былі працоўнымі. Таму мы замацоўваем палажэнні, якія паспрыяюць правядзенню дыскатэкі як праграмы, падчас якой людзі думаюць аб баўленні вольнага часу, а не пра сваю бяспеку.

Ёсць пытанне!

Ці “пасунецца” Бах дзеля беларусаў?

Мы прызвычаліся да таго, што метрапалітэн дазваляе бацькам хвіліны ў чаканні цягніка, атрымліваючы інфармацыю з плазменных экраннаў, размешчаных на станцыях. З нядаўніх часоў пад зямлёй сталі ўпершыню круціць класічную музыку.

Алег КЛІМАЎ

Вы можаце мяне паправіць, маўляў, летась яна ўжо тут гучала, прычым — “жыўцом”, у выкананні маладых прафесійных музыкантаў. Так, але тое была акцыя разавая да юбілею Іагана Себасцяна Баха, а выступленні ладзіліся ў падземных пераходах да станцыі метро. Цяпер жа музыка — на саміх станцыях, а спіс кампазітараў значна пашырыўся. І няхай творы гучаць усяго толькі з экрану!

Прапаўнае навінку пашыраюць кампанія “БелРосРэклама” і непасрэдна канал “Метро-ТВ”.

— У Год культуры мы палічылі сваім абавязкам

запусціць некалькі праектаў, — кажа намеснік дырэктара канала Таццяна Крыжчанка. — Па выніках праведзеных апытанняў сярод рэкламадаўцаў, работнікаў канцэртных агенцтваў, прадстаўнікоў творчай інтэлігенцыі, шараговых пасажыраў наш кантэнт пашырыўся цяпер, напрыклад, мультфільмамі ды анонсамі мастацкіх фільмаў. А адна з новых рубрык уключае ў сябе апазданыя пра беларускія гароды ды прайграванне класічнай музыкі. І надалей станем практыкаваць наўпросты кантакт з пасажырамі: нам важная іх рэакцыя на ўбачанае ды пачутае. Натуральна, чакаем ад спажывцоў кантэнту заўваг ды прапаўнаў.

Музычны рэпертуар фарміравалі самі супрацоўнікі кампаніі. Мяркуючы па ўсім, з густам у іх усё ў парадку. Але пара прапаўнаў у рэдакцыі “К” усё ж ёсць. Першая, быць можа, і не такая істотная. Фанаты, скажам, Баха засмучаны тым, што опусы Іагана Себасцяна чутныя не гэтак гучна, як ім хацелася б. Чаму б не павялічыць узровень гуку?

— Ён узгоднены са службамі метрапалітэна, — адказвае спадарыня Крыжчанка. — Раніцай, калі хтосьці спяшаецца на працу, хтосьці — на вучобу, у гадзіны “пік”, на працягу дня псіхіка людзей больш схільная да раздражняльных фактараў, якімі можа стаць і гучная музыка. Павялічваюць гучнасць можна па заканчэнні працоўнага дня. Дарэчы, з той жа прычыны і кліпы цяпер дэманструюцца з 22-й да 23-й гадзіны.

Другая прапанова больш сур’ёзная. А дзе ж, уласна, беларуская класічная музыка? Стагоддзю мінулых ды сучасная? Пакуль яе няма, у Год культуры...

— Пакуль няма, — не адмаўляе выдавочнага намеснік дырэктара ўстановы. — Вось вы мне зараз пра гэта казалі, я — задумалася. Сігнал прыняты!

Прыемны, увогуле, дыялог у нас атрымаўся. Апытаныя фанаты, зможам атрымліваць асалоду ад карцін беларускіх мастакоў ды чытаць з плазмы вершы айчынных паэтаў!..

тараў у асобе сакратара яго праўлення Аліны Безансон. І атрымалі адказ:

— Я абедзюма рукамі “за”! І давяду да ведама сваіх калег, што такое, верагодна, будзе магчымым. Натуральна, трэба будзе вырашыць пытанні з аўтарскімі правамі. Вядома і тое, што не ўсе творы пасуюць для іх прайгравання ў такім спецыфічным месцы. Адпаведна, трэба падабраць нешта цікавае, небанальнае, нясутнае. Чые сацыяльныя маглі б падысці? Назаву першых, хто прыйшоў у галаву: Абеліевіч, Алоўнікаў, Глебаў... Наогул, ідэя гэтая — выдатная ва ўсіх сэнсах, тым самым найперш папулярна завалася б айчыннае акадэмічная музыка, якая таго варта.

На тое спадзяемся і мы! Справа за кампаніяй, якая, урэшце, не падвядзе. Тым больш, не выключана, ва ўжо блізкай будучыні мы з вамі, гледзячы на экраны, зможам атрымліваць асалоду ад карцін беларускіх мастакоў ды чытаць з плазмы вершы айчынных паэтаў!..

ны мост міру паміж Усходам і Захадам, гарант стабільнасці і добрасуседскіх зносін у рэгіёне. Гэта рэальна адчуваецца, калі разглядаеш прадстаўленыя ў экспазіцыі сімвалічныя прадметы, якія ў перспектыве мусяць стаць гістарычнымі рэліквіямі.

Многія з іх зроблены з выкарыстаннем высокародных металаў і каштоўных камянёў. Гэта само па сабе ўжо цікава, бо такое багацце не кожны дзень перад вачыма маеш. Аднак галоўнае ў дадзеным выпадку не цана матэрыялу, а мастацкая каштоўнасць і ўкладзены ў гэтыя рэчы эмацыянальны чыннік. Фактычна гэта выстава сучаснага дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва, дакладней — ягонага прэзентацыйнага сегменту. Яно мусяць адлю-

строўваць нацыянальны каларыт краін і менталітэт народаў, ад імя якіх робіцца падарунак. І адначасова адпавядаць так званаму “пратаколу”. Сумясціць адно з другім надзвычай цяжка, але на згаданай выставе ёсць выдатныя ўзоры такой гармоніі.

Асобна скажу пра дзяржаўны ўзнагароды замежных краін, якімі ўшанаваны Прэзідэнт. Тут як нідзе выяўлена нацыянальная культурная і гістарычная традыцыя. Пэўная архаічнасць стылістыкі ўспрымаецца як вартасць, бо сведчыць пра даўніну, пра паглыбленасць у стагоддзі. Мяркую, што гэты раздзел экспазіцыі быў бы вельмі цікавым мастакам, якія працуюць у галіне пластычнай мініяцюры.

Выстава глядзіцца як лагічны працяг асноўнай, ста-

цыянарнай экспазіцыі Музея сучаснай беларускай дзяржаўнасці. У гэтым, на маю думку, ёсць сімвалічны сэнс. Знешняя і ўнутраная палітыка Беларусі знітаваны адзінай дзяржаўнай ідэалогіяй і маюць мэтай лад унутры краіны і падтрымку становачых тэндэнцый на глабальным узроўні. Бо рэальна дасягнуць унутранай гармоніі можна толькі, калі гармонію выпраменьвае навакольны свет.

Кожны пабачыць на выставе сваё. Хтосьці — проста прыгожыя рэчы, хтосьці — адлюстраванне у матэрыяльных знаках гістарычнага шляху сувярэннай дзяржавы. Абодва ракурсы слушныя.

Ініцыятыва — бадай самае каштоўнае, што ёсць у развіцці творчасці і культуры. І важна, што ў Год культуры гэтая ініцыятыва працягваецца з падвойнай энергіяй. А хэштэг #2016годкультуры стаў назвай новай рубрыкі “К” і пазнакай для такіх матэрыялаў на сеціўных рэсурсах газеты.

На малой сцэне Рэспубліканскага тэатра беларускай драматургіі распачалася серыя мерапрыемстваў для вывучэння глядацкага попыту. Карэспандэнту “К” пра новую ідэю распавёў кіраўнік Цэнтра беларускай драматургіі Аляксандр Марчанка.

Настасся ПАНКРАТАВА

Ад пачатку асноўнай задачай Цэнтра беларускай драматургіі стала распаўсюджванне сучаснымі спосабамі твораў найноўшай нацыянальнай драматургіі. Звычайна з’яўляліся розныя публічныя чыткі, прэс-паказы, майстар-класы, онлайн-праекты і перформансы. Цяпер задача — не толькі даць усім, хто цікавіцца сучасным тэатральным мастацтвам, магчымасць самарэалізацыі, але і сфарміраваць з міні-спектакляў адносна сталы рэпертуар. Па сутнасці, афіша малой сцэны будзе фарміравацца паводле пажаданняў публікі.

Як п’еса пададзена?

Гледачам прапануюць спектаклі малой формы, з упорам на блізкасць акцёра і публікі і на акцёрскія сродкі выразнасці (бо эксперыментальныя пастаноўкі не могуць разлічвацца на істотны бюджэт на дэкарацыі, багатыя касцюмы і безліч бутафорыі). “У нас тут хутчэй інтымная прастора, якая дазваляе перфарматыўнымі тэхнікамі і, безумоўна, традыцыйнымі сродкамі прадставіць айчынную найноўшую драматургію, — патлумачыў суразмоўца. — А потым глядач вырашыць, ці цікавіць яго тэматыка дадзеных п’ес, альбо пастаноўчыкам і драматургам, шукаць нешта іншае”.

Па вялікім рахунку, зраўняўшы, ці будзе аўдыторыя падтрымліваць гэтую ініцыятыву, можна па колькасці прададзеных білетаў. Планаецца, што адпаведныя мерапрыемствы будуць ладзіцца на малой сцэне раз на месяц. Першы паказ адбыўся

27 лютага: давалі “Участковые, или Преодолеваемое противодействие” Віталія Каралёва ў пастаноўцы Алены Сілуцінай. “Попыт быў каласальны! — дадаў Марчанка. — Напярэдадні прэм’еры ўсе білеты распрадалі, а людзі працягвалі запытваць, ці не з’явіліся месцы. Таму вырашана паўтарыць спектакль 13 сакавіка”.

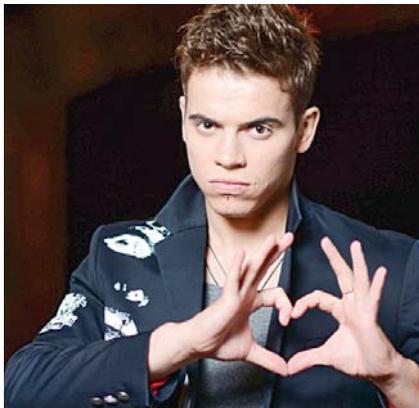
26 сакавіка публіку чакаюць на спектакль “А калі заўтра няма” па п’есе Дзмітрыя Багаслаўскага ў пастаноўцы Аляксандра Гарцуева. Першапачаткова гэта была дыпломная работа студэнтаў IV курса акцёрскай спецыяльнасці Акадэміі мастацтваў. Зараз жа былі дыплом імкнучца перавесці ў больш важную катэгорыю. А ў красавіку ў праекце з’явіцца трэцяя назва. Малады беларускі драматург Андрэй Іванаў паспрабуе сябе ў ролі рэжысёра ўласнай п’есы “Жэня на кухні”.

Сцэна са спектакля “А калі заўтра няма”. / Фота прадастаўлена тэатрам

З чым Грос паедзе ў Віцебск?

“Не дзіўна!”, — такі быў сціслы каментарый спевака Тэа, калі ён даведаўся пра тое, што на будучым, дваццаць пятым паліку фестывалі “Славянскі базар у Віцебску” на Міжнародным конкурсе выканаўцаў эстраднай песні “Віцебск-2016” нашу краіну будзе прадстаўляць Аляксей Грос. Пра гэта стала вядома 29 лютага: у апошні дзень зімы ў сталічным Маладзёжным тэатры эстрады журы, якое ўзначальваў народны артыст Беларусі прафесар Міхал Фінберг, абвясціла сваё рашэнне.

Алег КЛИМАЎ

Дзесяць выканаўцаў змагаліся ў заключным трэцім туры за права ўдзельнічаць у конкурсе юбілейнага форуму мастацтваў.

— Сапернікі ў мяне былі моцныя, — дзеліцца ўражанымі пра адбор Грос. — Аднак я стараўся абстрагавацца ад працэсу: падчас выступаў іншых канкурсантаў проста сядзеў у зале ў навушніках ды слухаў музыку.

На адборы Аляксей праспяваў дзве песні — лірычную “Вею” Яўгена Алейніка і Юліі Быкавай ды джазавы стандарт “A Song For You” (калісьці ў родным Салігорску Грос граў у джазавым аркестры). Апошняю ён плануе пакінуць і для віцебскай конкурснай праграмы, але для таго, каб гэты сусветны хіт і песня кампазітара славянскай краіны на славянскай мове прагучалі ў фінале, яму трэба было прабіцца праз паўфінал з

кампазіцыяй на мове беларускай.

— Будзем думаць з кіраўніцтвам прадзюсарскага цэнтра “Спамаш”, у якім я працую, што выбраць, — працягвае Грос. — Вядома, звярнуся па параду да Міхала Фінберга. Але, наколькі я разумею, саборніцтва гэтае — перш за ўсё конкурс вакальны, а не “бітва” песьні. Таму асноўную ўвагу ў падрыхтоўцы, напэўна, варта надаць менавіта спевам.

Паедзе на “Славянскі базар...” Аляксей толькі па перамогу. Ён ужо спрабаваў адабрацца на фэст летась — не атрымалася. Тройчы спрабаваў прабіцца скрозь сіта нацыянальных адбораў да “Еўрабачання” ды аднойчы — да “Новай хвалі”.

— Конкурсны багаж нават пачынае ціснуць! — усміхаецца Грос. — Час яго скінуць і што-небудзь заваяваць на міжнародным

узроўні. Вельмі на гэта спадзяюся ў год юбілейнай “Славянкі”, ды і я як спявак спраўляю круглую дату: па вялікім рахунку, упершыню ў якасці вакаліста выйшаў на сцэну амаль 10 гадоў таму. Дагэтуль памятаю тое сваё хваляванне. А ці хвалюся я зараз? Дык ранавата ж яшчэ! Адказнасць, наадварт, ужо адчуваю: перад краінай, перад прадзюсарскім цэнтрам, перад роднымі і блізкімі. Але галоўная эмоцыя, якая перапаўняе ў дадзены момант: крута, я зрабіў гэта!

“Грос” з нямецкай мовы перакладаецца як вялікі. Ці стане гэтым спеваком Аляксей? Магчымасці для гэтага ў яго ёсць. А пакуль хочацца пажадаць яму першай вялікай перамогі ў творчай кар’еры. Перамогі, якую, у выпадку поспеху, заваюе і Беларусь!

К

Спектаклі і музей батлейкі

У межах мерапрыемстваў, прысвечаных абвешчанаму сёлету Году культуры, з 3 па 13 сакавіка ўпершыню ў Мінску праводзіць фестываль праваслаўнай культуры “Кладзець”. Цэнтральнай пляцоўкай фестывалю стане Мінская абласная бібліятэка імя Аляксандра Пушкіна. Асноўнай жа мэтай фэсту з’яўляецца праблема ўмацавання праваслаўных традыцый і маральных каштоўнасцей у сучасным свеце, пытанні духоўнай асветы.

Кастусь АНТАНОВІЧ

Арганізатары фестывалю — Свята-Елісавецкі манастыр Мінска і сястрынства ў гонар святой прападобнамучаніцы Марыі — падрыхтавалі насычаную духоўна-асветніцкую і забаўляльную праграму для гасцей усіх узростаў. У прыватнасці, наведвальнікаў чакаюць канцэртныя нумары, выстава-кірмаш вырабаў, створаных манастырскімі майстрамі, унікальныя майстар-класы па іканаванні, мастацкім роспісе вырабаў з дрэва і так-

сама валянні. Кожны дзень фестывалю — сустрэчы з цікавымі людзьмі: са святарамі, педагогамі, псіхолагамі і медыкамі. У рамках падзеі адукацыйныя і забаўляльныя мерапрыемствы пройдучы не толькі ў бібліятэцы, але і ў школах, дзіцячых дамах і інтэрнатах. Самых маленькіх кожны дзень чакаюць прадстаўленні лялечнага тэатра “Батлейка” і кінапаказы. Па задуме арганізатараў спектаклі будуць ісці кожную гадзіну.

Акрамя таго, падчас фестывалю “Кладзець” будзе працаваць выстава-кірмаш вырабаў майстэрняў Свята-Елісавецкага манастыра. Мяркуюцца, што атрыманыя сродкі пойдучы на будаўніц-

сэрнасці Людміла Ждановіч. Сёння яе справу працягваюць кіраўнікі анімацыйнай студыі “Мы ёсць і мы разам!” Марыя Іванова і батлеечнай студыі пры нядзельнай школе сёстры Дарыя і Кацярына Чачко.

Калекцыя істотна папоўнілася пасля Міжнароднага каляднага фестывалю батлеечных і лялечных тэатраў “Нябёсы”. У конкурснай праграме прынялі ўдзел 19 калектываў з Беларусі, Расіі і Украіны. Кожны тэатр прывёз для калекцыі музея ў падарунак сваю ляльку.

— Удзельнікі фестывалю з радасцю адгукнуліся на ідэю аб стварэнні музея. Мы плануем зрабіць гэта добрай традыцыяй. Гэты музей — сво-

Новыя формы ўзаемадзеяння з чытачамі асвойвае Цэнтралізаваная сістэма дзяржаўных публічных бібліятэк сталіцы.

Аліна САЎЧАНКА

Мінскі гарадскі тэатр пазэіі, што створаны па прыкладзе аналагічнага ў дагэстанскай Махачкале на базе Цэнтральнай бібліятэкі імя Янкі Купалы дзякуючы літаратару Міхасю Пазнякову, павінен зарабіць аўтарытэт. Наўрад ці гэта будзе складана, бо кніжная сістэма (яна ўключае ў сябе 25 бібліятэк) мае вялікі вопыт творчых стасункаў з Мінскім гарадскім аддзяленнем Саюза пісьменнікаў Беларусі, якое і ачольвае Пазнякоў. Прасцей кажучы, за плячыма бібліятэкараў каля 170

Старт з платформы

мерапрыемстваў у год, звязаных толькі са згаданым Саюзам.

Галоўная задача гарадскога тэатра пазэіі — стаць цэнтрам прыцягнення не столькі вядомых беларускіх пазэіі, колькі новых імёнаў, вядомых вузкому колу чытачоў-слухачоў, альбо наогул навічоў. Таму можна быць гатовым да гучных дэбютаў з гэтай платформы, а ў Год культуры такія падзеі асабліва чаканыя і гарманічныя.

Лагічным падалося рашэнне Мінскага гарадскога тэатра пазэіі заручыцца падтрымкай галоўнага ўпраўлення ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Мінгарвыканкама: скажам, такія пытанні, як сацыяльная рэклама ў грамадскім транспарце і іншыя, такое супра-

цоўніцтва вырашаць дапамагае. Ну а найноўшым статусу тэатра дазволіць запрашаць сюды літаратараў з далёкага і блізкага замежжа для выступленняў, майстар-класаў, фармальных і нефармальных сустрэч.

Пакуль што Мінскі гарадскі тэатр пазэіі плануе ладзіць паэтычныя вечары раз на месяц, кожны раз прыцягваючы розных асоб з уласнай канцэпцыяй і бачаннем пастаноўкі. Адна з першых паэтычна-музычных імпрэз адбылася 29 лютага ў актавай зале Цэнтральнай гарадской бібліятэкі імя Янкі Купалы пад назвай “Чатыры пары года” з удзелам паэтак Ганны Мартынич, Маргарыты Латышкевіч, Кацярыны Масэ і Людмілы Клачко.

К

еасаблівы мост, які звязвае прыхільнікаў батлеечнага мастацтва з Мінскай калегамі і аднадумцамі з іншымі рэгіёнаў Беларусі і замежжа, — распавяла прэсе дырэктар конкурснай праграмы па Беларусі Міжнароднага каляднага фестывалю батлеечных і лялечных тэатраў “Нябёсы” Свята-Елісавіч.

Убачыць калекцыю лялек можна кожную нядзелю ў рамках паказальных выступленняў батлеечнай студыі пры манастыры.

К

“Лічбавы” падыход

Як уключыць “шэрыя клетачкі”?

Прывітаюся, у мяне шмат сяброў з ліку работнікаў культуры ў сацыяльных сетках. Што, вядома, вельмі зручна для журналісцкай працы: можна звярнуцца ды атрымаць кансультацыю ці каментарый ад любога спецыяліста хоць з Мінска і Віцебска, хоць з Мазыра і Браслава. Але даволі часта падобная перапіска можа стацца і нагодай для артыкула...

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ

Дык вось, зусім нядаўна з аднаго раёна Гомельскай вобласці жанчына-бібліятэкар даслала мне свой разліковы лісток. Яна, спецыяліст другой катэгорыі са стажам працы ў 26 гадоў, напрыканцы мінулага года ў аванс атрымала 1 мільён рублёў, і яшчэ 1 мільён 700 тысяч — у заробак... Вось такія лічбы, якія, верагодна, не змяніліся і ў гэтым месяцы. Кажу “верагодна”, бо гэтая бібліятэкарка на сваёй пасадзе ўжо не працуе — сышла на пенсію. І, як распавяла яна мне ў сваім даволі вялікім лісце, галоўнай прычынай звальнення была менавіта нізкая аплата працы, а таксама няўвага да гэтай праблемы кіраўніцтва аддзела ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі мясцовага райвыканкама...

Да слова, прыведзеныя ў гэтым цэтліку лічбы не надта адрозніваюцца ад апошніх даных Нацыянальнага статыстычнага камітэта. Так, у студзені бягучага года тыя, хто быў заняты ў бібліятэчнай, архіўнай, музейнай і іншай дзейнасці ў сферы культуры, атрымалі, у сярэднім, 3 мільёны 890 тысяч рублёў налічэннем. Цікава, што да апошняга часу самыя нізкія заробкі ў Беларусі вылучалі ў сацыяльных работнікаў. Але са студзеня бягучага года сітуацыя змянілася. Для параўнання прывяду сярэдні заробак тых, хто ў студзені быў задзейнічаны ў сферы інфармацыйных тэхналогій і інфармацыйнага абслугоўвання: 35 мільёнаў 457 тысяч рублёў.

Мэтай абвешчана ў краіне яшчэ некалькі гадоў таму аптымізацыі ў сферы культуры было, як вядома, і павышэнне заробкаў у сферы. Гэтага, на жаль, пакуль не адбылося. А ўзровень сярэднямесячнай заробатнай платы ў сферы культуры ў 2015 годзе, як было заяўлена на выніковай калегіі Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь, у параўнанні з сярэднім заробкам па краіне склаў толькі 61,1%. Прыкладна такія лічбы агучваліся падчас выніковых калегій і ў мінулыя гады.

Названая праблема, на мой погляд, — адна з галоўных. Бо без належнага заробку чакаць прыходу ў сферу культуры маладых таленавітых кадраў сёння не варта. Як і не трэба спадзявацца на тое, што дзясяткі і сотні новых культурных ініцыятыў і праектаў у Год культуры будуць рэалізаваны і “раскручаны” ў вёсках і гарадах Беларусі. Бо без стымулу ў выглядзе годнай аплаты працы хто ж стане працаваць самааддана і творча?

Натуральна, у Міністэрстве культуры пра нізкія заробкі ведаюць і прымаюць усе магчымыя захады, каб вырашыць гэтую праблему. Так, падчас выніковай калегіі сярод задач на 2016 год прагучала і неабходнасць “прапрацоўкі пытання аб павышэнні заробатнай платы работнікаў культуры з вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыяй шляхам унясення дапаўненняў у пастанову Міністэрства працы і сацыяльнай абароны Рэспублікі Беларусь ад 21 студзеня 2000 года № 6 “Аб удасканаленні ўмоў аплаты працы работнікаў бюджэтных арганізацый і іншых арганізацый, якія атрымліваюць субсідыі, работнікі якіх прыроўнены па аплаце працы да работнікаў бюджэтных арганізацый”. Натуральна, сённяшняя складаная эканамічная сітуацыя не дазваляе казаць пра хуткае вырашэнне агучанай праблемы.

Таму яшчэ раз паўтару тое, пра што казаў ужо неаднаразова: сёння разлічваюцца на бюджэты “рубелі” асабліва не варта. Трэба шукаць спонсараў і мецэнатаў, распрацоўваць праекты ў сферы дзяржаўна-прыватнага супрацоўніцтва, падаваць заяўкі на замежныя гранты і субсідыі... Адным словам, ісці туды, дзе яшчэ ніхто не хадзіў. Але для гэтага, натуральна, спачатку трэба мець, чым зацікавіць грантадаўцу, спонсара ці мецэната... Таму культурныя сёння проста вымушаны, кажучы словамі Эркіюла Пуаро, “уклучаць шэрыя клетачкі”, арганізоўваць “мазгавыя штурмы” ў сваіх установах культуры, пастаянна зазіраць на самыя розныя сайты і дасылаць туды свае заяўкі і прапановы па супрацоўніцтве... Даказваючы такім чынам сваю запатрабаванасць у раёне, вобласці, краіне, сярод жыхароў вёскі ці горада, маленькага мястэчка ці сталіцы...

Аповеды Кіштымава дазваляюць не толькі спасцігнуць цікавосткі мінулага. Па сутнасці, гэта метадычная база для тых арыгінальных турпрадуктаў, якіх дасюль адчувальна бракуе айчыннаму рынку. Балазе, эксперыментальная археалогія, інтэрактыў, актыўны адпачынак — гэта сапраўдны “піск моды” ў індустрыі турызму. Не дзіва, што задумы водных трансмежных маршрутаў даўно лунаюць у паветры. Але пакуль што нашы рэкі “текут в нікуда”...

На ўласнай скуры

— Засвоіць побыт і лад жыцця нашых далёкіх продкаў, каб зразумець логіку іх дзеянняў — гэта вельмі плённы спосаб навуковага пазнання. Недаўна на пачатку “нулявых” у Інстытуце археалогіі Акадэміі навук Украіны была ўтворана Лабараторыя старажытных тэхналогій. Ці не першая яе задума была наступнай: а давайце пабудзем славянскую ладзю (альбо, прынамсі, яе максімальна дакладную рэпліку) і рушым на ёй легендарным шляхам з варагаў у грэкі. А паколькі гэты маршрут праходзіць праз Беларусь, было вырашана ўзяць на борт і некалькі “тубыльцаў”. Апрача археолага Сяргея Тарасава, такая прапанова паступіла таксама і да мяне, бо ў сферы маіх навуковых інтарэсаў трапляе даследаванне водных шляхоў.

Прыехаўшы ў Кіеў на сустрэчу з калегамі, я ўсё яшчэ думаў, што на борце ладзі маёй персоне адведзена выключна навуковая функцыя: назіраць, весці дзённік, разважаць на абстрактныя тэмы... Але неўзабаве па знаёмстве мне ўручылі сякера і пакулле, якім належыла абіваць судна наперадні плавання. Ды адразу патлумачылі, што ў такіх экспедыцыях пасажыраў не бывае. Мы рабілі ўсё самі — з поўным усведамленнем таго, што ад падрыхтоўкі карабля да плавання залежыць, без перабольшвання, тваё жыццё. Гэта калі ты пльывеш на борце круізнага лайнера, можна расслабіцца ды адпачываць...

Вёслы замест маторчыка

Ці не самае частае пытанне, якое нам задавалі журналісты на шляху экспедыцыі, гучала прыблізна гэтак: скажыце, а дзе ў вас тут маленькі японскі маторчык? Маўляў, вы нас ужо пераканалі ў сваім герызме, але... маторчык у любым выпадку павінен быць, і калі ніхто не бачыць, вы ж, напэўна, адкідаеце вёслы даўжыней у паўтара чалавечыя росты, уключаеце маторчык ды атрымліваеце задавальненне

Погляд з XXI стагоддзя

“Беларусь лічаць сухапутнай краінай. Кандыдат гістарычных навук Андрэй КІШТЫМАЎ падобнае сцвярджаюць абвргае: Беларусь спакоўнеку жыве на водападзеле, на ростанях водных магістралей, і таму яе можна лічыць вялікай рачной дзяржавай. А значыць, і марской — бо, як вядома нават першасна, кожная рака рана ці позна ўпадае ў мора. У апошнім гісторык здолеў пераканацца на ўласным досведзе падчас сваіх шматлікіх водных падарожжаў у складзе экіпажу славянскай ладзі альбо дракара вікінгаў. Экспедыцыя, кожная з якіх цягнулася больш за месяц, ахапілі практычна ўсе буйныя рэкі Усходняй Еўропы і тры найбліжэйшыя да нас моры — Балтыйскае, Чорнае і Азоўскае. Аднак пры гэтым ці не кожны з дзясятка размаітых маршрутаў праходзіў праз тэрыторыю Беларусі.

Ілья СВІРЫН

І ўсё ж — марская!..

Андрэй Кіштымаў на борце амаль старажытнай ладзі.

“Рачны воўк” пра міфы шляху з варагаў у грэкі і пра тое, чаму Дзвіна не горшая за Місісіпі

ад сузірання краявідаў. Запэўніць у тым, што мы цалкам кіруемся тэхналогіямі тысячагадовай даўніны, амаль ніколі не атрымлівалася: ніхто не верыў, што сучасны чалавек мог добраахвотна вырачыся на такую катаргу.

Каб экспедыцыя доўжылася тыдзень, атрымаўся б нейкі экзатычны досвед. Але месчнае плаванне становіцца для яго ўдзельнікаў выпрабаваннем. Альбо ты становішся “марскім ваўком”, альбо... Здаралася, з сярэдзіны падарожжа даводзілася кагосьці спісваць на бераг — часцей за ўсё палюбоўна і “па згодзе бакоў”. Спецыфіка пастаяннага знаходжання ў мужчынскім калектыве, цяжкая фізічная праца, пастаянная залежнасць ад стыхіі і наогул прыроды... Сучасны чалавек досыць рэдка можа адчуць сябе цацкай у руках стыхіі. І каб камусьці з нас давялося апынуцца ў скуры свайго далёкага продка тысячагадовай даўніны, ён бы хутка пазбыўся ўласцівай для нашага часу фанабэрыі. Для цябе жыццёва важным становіцца надвор’е альбо сіла ды напрамак ветру. Гэтыя фактары літаральна “робяць” твой сённяшні дзень, і таму ты пільна ўгледзееш у мора ды паступова спасцігаеш тыя прыкметы, якія ведалі старадаўнія мараплаўцы. А звыклія заклікі прыручыць альбо скарыць прыроду падаюцца табе хімернымі ды

нікчэмнымі. Ад прыроды мы ўсё залежым, і таму з ёй трэба ўмець ужывацца і супрацоўнічаць.

Практыка супраць міфаў

— Навуковая задача нашай першай экспедыцыі — на ўласным досведзе высветліць, за які час і прыблізна з якой хуткасцю можна прайсці той самы шлях з варагаў у грэкі. У выніку мы зразумелі некалькі вельмі цікавых рэчаў, якія праліваюць святло на беларускую і ў цэлым еўрапейскую гісторыю.

Па-першае, наша экспедыцыя паказала, што патрапіць з Балтыйскага мора ў Чорнае за адну навігацыю немагчыма. І менавіта недаўна на Беларусі, на тэрыторыі водападзелу, падарожнікам даводзілася зімаваць, ствараючы ўстойлівыя стаянкі. Для гэтага хоцькі-няхоцькі яны мусілі наладжваць стасункі з тутэйшымі жыхарамі — у варожым асяроддзі нават бравым вікінгам не выжыць. Аднак, адбылася перадача культуры, навікаў, умельстваў... ну і генаў, вядома, таксама.

Жарты жартамі, але антрапалагі бачаць шмат агульнага паміж беларусамі ды скандынавамі.

Па-другое, мы змаглі зразумець, як адбываўся волак, неабходны, каб перабрацца з рэк Балтыйскага басейна ў рэкі Чарнаморскага. Тут у вас перад вачыма ўжо, напэўна, узнікла карцінка са школьнага падручніка: кладуць бярвенні і кацяць па іх судны. Мы пераканаліся: гэта мастацкая выдумка. З адной проста прычыны: вярхоўі нашых рэк звычайна знаходзяцца ў забалочанай мясцовасці. Паспрабуй там нешта каціць! Ды нават проста штурхаць карабель наўрад ці ў вас атрымаецца: і сам сыходзіш па шыю ў багну, і судна можаш лёгка загубіць. Я ўжо не кажу пра тое, што наша ладзья важыла пад шэсць тон! Вырашаць праблему мы былі вымушаны эксперыментальным шляхам: надзерлі хмыззя ды вецця і выслалі з яго дарожку перад носам карабля. Гэты метады спрацаваў: судна добра

прасоўвалася наперад, а тарфяная жыха, што выступала з-пад насцілу, служыла цудоўнай змазкай.

Зняпрадзілі мы і яшчэ адзін міф. Часам на карцінах можна ўбачыць ладзю, якая імчыць па рацэ на поўным прамым ветразі. Насамрэч, гэта немагчыма нават пры спрыяльным ветры — праз сотню-другую метраў рака абвазкова зробіць паварот, і бы з усяе моцы ўтыркнецца ў бераг. Пад ветразем мы хадзілі пераважна па марах альбо па вялікіх азёрах і вадасховішчах. А на рэках даводзілася разлічваць перадусім на свае мускулы.

“Прыдарожны сервіс” для варагаў

— Калі я скажу, што беларускія гарады ўзніклі на рэках, дык ніякай Амерыкі не адкрыю.

Тая самая тэндэнцыя прырасоўваецца літаральна ва ўсім свеце — ад старажытнага Егіпта да той самай Амерыкі. Але падчас экспедыцыі мы заўважылі і яшчэ адну вельмі важную акалічнасць. Пльыць па рэках можна толькі цягам светлага дня — у апраметнай цемры гэта проста неясна. Выпраўляючыся ў шлях а пятай раніцы і спыняючыся на начлег на захадзе сонца, мы праходзілі недаўна ад 70 да 120 кіламетраў.

Заканчэнне на старонцы 14.

Будзем на сувязі!

Нам цікавае Ваша меркаванне па тэмах нумара. **Пішыце** на адрас: 220013, г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 77, альбо на электронную скрыню kultura@tut.by, **тэлефануйце** ў рэдакцыю па нумары 8-017-286-07-97, **абмяркоўвайце** на [facebook.com/kimpressby](https://www.facebook.com/kimpressby), [vk.com/kimpressby](https://www.vk.com/kimpressby), twitter.com/kimpressby, [instagram.com/kimpressby](https://www.instagram.com/kimpressby)

Без Шрэка... І вельмі добра!

меркаванне

Міхаіл ТУМЕЛЯ,
аніматар, дацэнт кафедры рэжысуры і тэлебачання Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў

Айчынныя аніматары часта чуюць пытанні кшталту “калі ж з’явіцца наш Шрэк?”, “дзе беларускія “Маша і Мядзведзь”?” У адказ асабіста мне хочацца прамовіць: “Ніколі!”. Пачнем з таго, што Шрэк ужо існуе, дык навошта нам копія? Я бачыў шмат еўрапейскіх і азіяцкіх клонаў гэтай стужкі, аднак з першых хвілін зразумела, што труба ніжэй і дым радзейшы...

Да таго ж, ніхто не пытаецца, а колькі грошай укладзена ў тую ж “Машу...”. Я добра знаёмы з рэжысёрам і прадзюсарам серыяла Алегам Кузаўковым, таму не па чутках ведаю, колькі было атрымана фінансавання да таго часу, як кіно пачало прыносіць прыбытак... Трэба разумець, што анімацыя — доўгатэрміновы прадукт, які патрабуе вялікіх выдаткаў.

Цяперашнія мультыплікацыйныя імперыі будаваліся не за адзін год. Прынамсі, у рамках аднаго фестывалю ўдзельніку запрасілі на экскурсію па студыі анімацыйнага кіно “Мельница”. Мы хадзілі і радаваліся за калег: у якіх шыкоўных, сучасных умовах яны працуюць! Студыю пабудавалі

лі за кошт прыбытку, які прынеслі вядомыя стужкі пра былінных багатыроў. Але для гэтага патрэбна было прайсці шлях ад аднаго з першых поўнаметражных фільмаў, пасядзець у вялікіх “мінусах”... А вышпапулярны расійскі серыял “Смяшарыкі” доўгі час выходзіў пры падтрымцы федэральнага Міністэрства культуры. На самаакупнасць яны выйшлі праз два-тры гады за кошт прадуманага мерчандайзінгу (які, падкрэсліваючы, закладаецца яшчэ на стадыі задумкі кіно). Таму, каб ствараць буйныя праекты, неабходны, умоўна кажучы, завод, а не шэраг арцеляў. Аб’ектыўна ж, не кожны мастак можа працаваць на серыял. Вось не так даўно размаўляў па скайпе з былым нашым суайчыннікам Міхаілам Беранштэйнам (ён з’ехаў у Амерыку, працаваў на знакамтай студыі Pixar, зараз выкладае ў тамтэйшых ВНУ) і пачуў, што нават сярод выпускнікоў прэстыжнай Каліфарнійскай школы мастацтваў толькі тры працэнты атрымліваюць працу на анімацыйных студыях!

Кандыдат можа быць цудоўным мастаком, але ў яго не атрымаецца зрабіць мультыплікаты...

Некаторыя краіны выходзяць са становішча іншым чынам. Напрыклад, венгры аднойчы ўзялі англійскую замову на серыял і пад яго набралі каманду запрашаных спецыялістаў, бо сваіх не хапала. Я пабачыў на студыі паў-Еўропы: льюіную долю працы рабілі прадстаўнікі Беларусі, Украіны, Балгарыі, Расіі, Харватыі. Важкасаць гэткага кангламерату дакладна адчуў, працуючы ў Карэі. Пытанні, адказы на якія ў Венгрыі знаходзіліся “на раз”, карэйцы не маглі вырашыць, бо не ставала вопыту. А такіх рэчаў багата на любым серыяле... У стаўках з калегамі заўсёды паўстае пытанне індустрыі. Яна ўзнікае там, дзе з’яўляюцца аб’ёмы. Каб зрабіць мультфільм, патрэбна шмат тэхнічных сродкаў і ўменняў, неабходна весці доўгую падрыхтоўчую працу. Адзін перамогае вокалмгненнай кавалерыйскай атакай, іншы — удалай аблогай крэпасцей. Анімацыя хутчэй адносіцца да другога варыянту.

Беларускія аніматары могуць дазволіць сабе больш свабоды ў творчасці, жаця таксама з агаворкай: наўрад ці мае калегі пададуць для здымак на “Беларусьфільме” заяўку на авангарднае кіно ці фільм для дарослых. Ад нас патрабуюць камерцыйны поспех, таму мы пачынаем падстройвацца пад кан’юнктуру рынку. Але гэтая тэндэнцыя, агульная для многіх краін-суседак, мае сваю пастку: на анімацыйных фестывалях усё часцей чуюцца папрок, што фільмы становяцца спрэс дыдактычнымі, дзіцячымі, аднастайнымі. А аднастайнасць параджае ў мастацтве стагнацыю... Упэўнены, што для наступнага кроку неабходна больш эфектыўная камунікацыя паміж людзьмі мастацтва і чыноўнікамі.

Бывае, карціна тэхнічна зроблена бліскуча, а ў пракаце правальваецца. Варыянтаў, чаму так адбываецца, шмат: не хапіла рэкламы, недасканала прадуманы мерчандайзінг, а можа, стужка атрымалася празмерна складанай ці, наадварот, надзвычай проста... Зрабіце выбарку, колькі з запушчаных у свеце серыялаў выбухнулі: адзінкі! А ў нас ад кожнага фільма чакаюць, каб атрымалася геніяльна і адразу вярнуліся грошы... Так не бывае.

Занатавала
Настасся ПАНКРАТАВА

Дзяжурны па нумары

Заплачу за першую лінію!

Прыватныя харэаграфічныя гурткі і школы становяцца ўсё больш папулярныя, часам выцягваючы з лідзіруючых пазіцый дзяржаўныя школы мастацтваў. У нейкай ступені яны выконваюць сацыяльную функцыю кшталту “мастацтва для ўсіх”: тут няма адбору па пэўных сцэнічных даных, нароўні з аднагодкамі могуць займацца дзеці з рознымі фізічнымі недахопамі. Аднак у некаторых бацькоў узнікла ўпэўненасць у тым, што той, хто плаціць за заняткі, той і мае права ўказаць харэографу і ўмешвацца ў педагогічны працэс...

Настасся ПАНКРАТАВА

Сапраўды, прыватныя харэаграфічныя калектывы па ўсёй краіне растуць, як грыбы. У Мінску нават сфарміравалася моцная плынь тэатраў танца. Кожная з гэтых школ ужо займела пазнавальны брэнд, шырокае кола наведвальнікаў і добрую сетку філіялаў. Двойчы на год сталічныя ўстановы культуры арандуюцца пад справядчаныя канцэрты прыватнікаў. І маштаб уражае: уявіце сабе, што адна з такіх харэаграфічных школ здымае канцэртную залу на тысячу трыста месцаў, а на сцэну пры поўным аншлагу выходзіць 47 калектываў (значыцца, што сама ўстанова мае амаль паўсотні філіялаў)!

Зразумела, танцавальнае баляванне адбываецца цалкам за кошт бацькоў. Зараз на ўсё ад шыцця строяў, падбору бутафорыі да той самай арэнды залы ды выездаў на конкурсы (у апошнім выпадку дадайце да пералічанага праезд, пражыванне, узнос за ўдзел і гэтак далей) бярыцца з кішэняў татаў і матуль. Да гэтага прывычаіліся. Уражае іншае: усё больш бацькоў дазваляе сабе ўказаць харэографу, як трэба ставіць нумар! Маўляў, я плачу грошы — таму малянак танца неабходна змяніць, і маё дзіця мусіць стаяць у першай лініі, ну а настаўнік абавязаны прыслухоўвацца.

Здавалася б, чаго звяртаць увагу: незадаволены ва ўсе часы было шмат. Але цяпер больш магчымасцяў ціснуць на педагога. Спачатку бацька трохгадовай малечы выказвае сваё незадавальненне харэографу, потым “пакрыўджаная” сям’я праходзіць па ўсіх сацыяльных сетках, дакараючы няшчаснага настаўніка ў прафесійнай недаўнабачнасці ды накручваючы іншых бацькоў. Шліфуець чорную хвалю ў мабільнай праграме, каб на ўласным тэлефоне кожны з прадстаўнікоў навучэнцаў змог прачытаць, што пэўная сям’я сыходзіць з калектыву і трэба, каб усе астатнія таксама грукнулі дзвярыма. І вось ужо замест рэпетыцый з дзецьмі харэографу даводзіцца тлумачыць раз’юшаным дарослым відэачочныя рэчы, што прафесія дае ёй права будаваць танец так, як гэта бачыць спецыяліст, што не паставіць усіх уздоўж рампы (дый ці выправіць гэта сітуацыю, бо абавязкова знойдзецца той, для каго дзіця знаходзіцца “недастаткова ў цэнтры”), а здоўнага танцора і ў другой лініі заўважаць...

Назіраючы за гэтай сітуацыяй, задала толькі адно пытанне: няўжо не зразумела, што, каб патрапіць у жаданы (ці выдуманы) бацькамі спіс лепшых, іх дзецям патрэбна... сур’ёзна займацца танцамі? Усё ж элементарна: лепшым становіцца той, хто шмат рэпетыруе і ўдасканальвае свае здольнасці.

На жаль, з падобнымі патрабаваннямі сутыкаецца амаль кожны харэограф. Чамусьці ўсё часцей людзі забываюцца на тое, што талент не вымяраецца колькасцю пакладзеных на рахунак школы грошай... Можа, прыспеў час вярнуцца да асноў: паважліва ставіцца да педагогаў сваіх дзяцей, вучыць удасканальвацца ва ўменнях, а не ў “пракачы” праваў. Зразумела, далёка не кожны з тых, хто ўпершыню выйшаў на вялікую сцэну, стане прафесійна танцаваць, але адносіны навучэнца да харэографа як да абслугоўваючага персаналу могуць укараніцца... А потым павярнуцца і супраць саміх бацькоў.

Дзень кахання ці дарэння?

меркаванне

Таццяна ШВЕД,
дырэктар Цэнтралізаванай сістэмы дзіцячых бібліятэк Мінска

Год культуры для дзіцячых бібліятэк Мінска — асаблівы. Цягам усяго 2016-га мы плануем ладзіць шэраг розных акцый. Прычым як самастойна, так і ў супрааўніцтве з дзяржаўнымі і грамадскімі ўстановамі ды арганізацыямі.

Названая праца ўжо распачалася. Так, днямі ў рамках Года культуры зладзілі разам з Беларускім дзіцячым фондам дабрачынную акцыю “Вандроўка кнігі да дзяцей”. Мерапрыемства прайшло на базе дзіцячай бібліятэкі №1 і ў ім прынялі ўдзел выхаванцы дзіцячых дамоў сямейнага тыпу з Дзяржынска Мінскай вобласці і Асіповічаў, што на Магілёўшчыне. Сем’ям былі ўручаны на часовае захоўванне і чытанне прыкладна 200 кніг рознай тэматыкі.

А пачалася акцыя з таго, што сталічная СДБ прапанавала чытачам са снежня мінулага года

да 14 лютага 2016-га сабраць і перадаць у дар сучасныя і класічныя кнігі для дзяцей і падлеткаў. Перадаць кнігу ў дар можна было ў любой з 18 дзіцячых кніжніц.

Чаму мы зрабілі акцэнт менавіта на 14 лютага? У дзень святага Валянціна святкуюцца яшчэ і Міжнародны дзень дарэння кнігі, які заснавалі ў 2012 годзе, каб аб’ядноўваць тых, хто, дорачы выданні, прывівае любоў да чытання. Сваім з’яўленнем на свет свята абавязана пісьменніцы Эме Бродмур — аўтару вядомага ў ЗША сайта дзіцячай кнігі. Сёння гэта акцыя вядомая ва ўсім свеце.

Але вярнуся да нашага праекта. Кніг у нас сабралася вялікая колькасць, і тады Беларускі дзіцячы фонд прапанавалі не

проста падараваць кнігі дзецям-сіратам, а стварыць перасоўную ці, лепш сказаць, мабільную бібліятэку паміж дзіцячымі дамамі сямейнага тыпу, у якіх, як правіла, выхоўваецца ад 5 да 10 чалавек. Такім чынам, кнігі пабываюць больш чым у 90 дзіцячых дамах сямейнага тыпу, дзе выхоўваецца каля 700 дзяцей.

Усе кнігі ўмоўна падзелены на два камплекты па сто выданняў. У кожным з іх прадстаўлены кнігі для дашкольнага, дзіцячя малодшага і старэйшага школьнага ўзросту. Тэматыка — ад духоўнай і сучаснай літаратуры да класікі і энцыклапедыяў. Наша “мабілька” дае шанц прачытаць займальную кніжку нават не выходзячы з дома. А ў сельскай мясцовасці зна-

ходзяцца многія дзіцячыя дамы сямейнага тыпу, у бацькоў не заўсёды выпадае магчымасць наведаць бібліятэку разам з дзецьмі, а тым больш — перачытаць разам з імі ўпадабаную кнігу.

Магчыма, калі яе вялікасаць Кніга прыйдзе такім чынам у кожную сям’ю, там адновяцца традыцыйнае чытанне і сумеснага абмеркавання прачытаных твораў. Прынамсі, я на гэта вельмі спадзяюся. Бо прывіваць любоў да кнігі трэба на сваім прыкладзе. Тады і не будзе нараканняў на тое, што дзеці сёння мала ці ўвогуле нічога не чытаюць...

Напрыканцы дадам, што наша дабрачынная акцыя, якая будзе трываць цягам усяго Года культуры, — пілотны праект. Калі ён прыйдзецца даспадобы ў Мінскай і Магілёўскай абласцях Беларусі, дык цалкам магчыма, што ў наступным годзе мабільная бібліятэка выправіцца ўжо ва ўсе рэгіёны краіны.

Занатаваў Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ

Недзіцячае дзіцячае

меркаванне

Яўген АЛЕЙНІК,
кампазітар, прадзюсар

Мне неаднойчы даводзілася ўдзельнічаць у якасці аўтара песень ды прадзюсара ў падрыхтоўцы дзіцячых і розных краін да спеўных конкурсаў.

Так, у 2007 годзе наш Аляксей Жыгалковіч з песняй “З сябрамі”, якую мне даваўся прадзюсараваць, выйграў дзіцячае “Еўрабачанне” ў Галандыі. А напрыклад, у 2012 годзе я працаваў з расійскай дзіцячынкай Сашай Болдаравай, якая трапіла ў тэлеадбор сваёй краіны. У Беларусі ж мае песні ўдзельнічаюць у галасаваннях амаль штогод. І з цягам часу мне ўсё больш цікавыя такія праекты: дзеці становяцца ўсё больш прафесійнымі ды музычнымі.

Штогод дзіцячае “Еўрабачанне” для мяне і маёй каманды пачынаецца яшчэ ўзімку з тэлефанаванняў бацькоў, што просяць заняцца іх дзецьмі. Амаль заўсёды першай умовай мам ды тат з’яўляецца эксклюзіўнасць супрацоўніцтва: маўляў, я павінен працаваць толькі з іх дзіцем. Але сёлета мы вырашылі інакш: са-

мі абярэм падлетка, які, на нашу думку, справіцца з песняй лепш за ўсіх. Для таго каманда абвясціла кастынг. Мы шукаем актыўнага, яркага хлопчыка ці дзіцячынку ва ўзросце ад 11 да 14 гадоў і просім запісаць не больш як 30 секунд яго “жывога” выступу любым гаджэтам і скінуць вынік па электроннай пошце. Не абяцаю, што некага ўсё ж абярэм. Але, калі такі чалавек знойдзецца, усю падрыхтоўку да тэлеадбору правядзем для яго бясплатна — уключаючы стварэнне песні ды нумара.

Навошта нам гэта трэба, спытаецца вы? Таму што я хачу, каб наша краіна яшчэ раз перамагла на дзіцячым “Еўрабачанні”. І першапачаткова прашу не турбавацца ахвотных проста засвяціцца

ў нацыянальным адборы. Нам не цікавыя канкурсанты, якія, нібы рабатызаваныя лялькі, з году ў год перапяваюць тыя ж песні і не ведаюць адказу на пытанне “Навошта ты хочаш паехаць на “Еўрабачанне”?” Многія не могуць патлумачыць, навошта яны хочучь спяваць. Таму мы шукаем маленькіх артыстаў, з самабытным поглядам на музыку, з жаданнем падзяліцца сваёй творчасцю з іншымі ды... імкненнем выйграць міжнародны конкурс!

А яно, дзіцячае “Еўрабачанне”, па сваёй унутранай кухні нават больш скандальнае, чым дарослае. Абуранне бацькоў падлетка, што прайграў, куды страшнейшае за абуранне мужа спявачкі, якая “не патрапіла ў прызы”. Асабліва

“лютуюць” углыбовыя заможныя людзі. Калі так здараецца, што нашчадак спыняецца за крок ад перамогі, увесь гнеў падае не толькі на арганізатараў, але і на аўтараў. Паказальным у маёй кар’еры быў выпадак, калі да мяне прыйшлі бацькі з хлебам-саллю, ручнікамі, маўляў, “добры дзень, наша агора і надзея, даручаем табе творчы лёс нашай дачкі!” І калі яна заняла ў нацыянальным адборы другое месца, вынікам сталі дзясяткі скаргаў, у тым ліку ў дзяржаўныя структуры, што “дзіцячынку пакрыўдзілі, а яна найгодная з усіх”. Дарэчы, мала хто з дзяцей з’яўляецца ініцыятарам удзелу ў конкурсах. У большасці сваёй — гэта нерэалізаваныя амбіцыі бацькоў. І гонар ды хвала тым з іх, хто, як тата таго ж Жыгалковіча, мала таго, што засланіў сына ад празмернай увагі СМІ ў момант яго трыумфу, дык і пазней яны разам прааналізавалі, чаго ж насамрэч хоча Лёша. Зараз ён вучыцца кінарэжысуры і ніяк не звязаны з эстрадай.

Занатаваў Алег КЛІМАЎ

Тактыка культурнага развіцця

Каб не памылка...

У сваёй публікацыі “План без пераздач”, напісанай на падставе інтэрв’ю з першым намеснікам начальніка галоўнага ўпраўлення ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Гродзенскага аблвыканкама Аляксандрам Вярсоцкім (“К” № 9), я згадваю пра тое, што шэраг раёнаў, у тым ліку Гродзенскі, “не справіліся з папаўненнем бібліятэчных фондаў за кошт 15 % ад сродкаў, выдаткаваных на развіццё ўстаноў”. На артыкул імгненна адгукнулася намеснік дырэктара па бібліятэчнай справе Гродзенскага раённага культурна-інфармацыйнага цэнтра Ганна Сіманенка.

Яўген РАГІН

“Наш раён адзін з нямногіх у вобласці, хто гэты паказчык выканаў (15,9 %)”. Так, памылка. Прашу прабацьку бібліятэкараў Гродзенскага раёна. Сітуацыя, у прынцыпе, прыкрая. Але, каб не гэтая памылка, я, напэўна, ніколі не даведаўся б, што... чытачы раёна наведваюць віртуальныя выставы, якія размяшчаюцца на сайце інфармацыйна-бібліятэчнага аддзела.

А ёсць яшчэ выставы-інсталюцыі. Да прыкладу, “Кніга і лялька” Скідзельскай гарадской бібліятэкі сямейнага чытання. Уявіце, лялькі, зробленыя бібліятэкарамі і чытачамі, размешчаны на паліцах адпаведна з тэматыкай кнігі. Лялькі-траўніцы суседнічаюць з выданнямі аб прыродзе, зёлках. Лялькі-тыльды (брэнд прыдуманы нарвешкай пісьменніцай і дызайнерам Тоні Фінангер) “прэзентуюць” літаратуру пры рукадзелле і дызайн... Клас! Я такога нідзе не бачыў. Больш за тое, выстава-інсталюцыя стала мабільнай, пабывала на раённай акцыі “Свята беларускай лялькі” ў Індурі, на свяце, прымеркаваным да адкрыцця Гола культуры ў Абухаве.

Сярод навінак — і выставы-вітражы. Работнікі Сапоцкінскай гарпасялкавай бібліятэкі аформілі выставу “Сапоцкін — пасёлак шчаслівых мам”. На макеце вуліц — дамкі, а на іх — фота і звесткі пра дзяцей, унукаў і праўнукаў. Дарэчы, менавіта ў Сапоцкіне прыдуманы Бібліяноч і Кніжная бяссоніца. Аматыры мінуўшчыны могуць наведаць “relikt-куток”. А вершы паслухаць запрашае салон мадам Ганны. Ёсць нават куток для асамотнення “Чытаю пад пледам увечары”. Трэба тэрмінова ў Сапоцкін выпраўляцца...

Для рэгіянальнага свята народнай творчасці “Аўгустоўскі канал запрашае сяброў” прыдуманы Бібліятэчны падворак. Тут прадстаўлены выданні, прысвечаныя раёну і каналу.

Ладзіцца акцыя “Біблясэфі”, а з мінулага года рушыў “Бібліякараван” — новая форма прафесійнай вучобы, якая кожны раз ладзіцца ў новым паселішчы раёна. Дарэчы, сёлета “Бібліякараван” цалкам прысвечаны Гола культуры і будзе распавядаць пра канкрэтныя літаратурныя творцаў і іхнія кнігі.

Кожны раз па-новаму святкуецца Дзень бібліятэк. Летась, напрыклад, ладзіўся “Літаратурны кірмаш”. Сёлета на Дзень бібліятэк мяркуецца запрасіць ветэранаў бібліятэчнай справы. Для іх будзе арганізаваны краязнаўчы турыстычны круіз “Запаветныя куткі Гродзенскага раёна”.

Асобная гаворка — пра дзейнасць бібліятэкі “на колах”. Нядаўна ў шэраг паслуг тут уключаны адрасныя віншаванні чытачоў аддаленых населеных пунктаў і калядныя, навагоднія віншаванні Дзэда Мароза і Снягуркі...

Так што ў бібліятэчных работнікаў Гродзенскага раёна варта павучыцца, як чытаць і як атрымліваць ад гэтага максімальную асалоду.

Магчыма, з яе ў свой час магла б атрымацца выдатная выканаўца народных песень. У гады юнацтва яна выступала ў вядомым самадзейным ансамблі “Палескія зоры”, вандравала з канцэртамі па ўсёй Беларусі, бывала ў Польшчы, Германіі. Рэдкія з імпрэзаў, юбілеяў вядомых у Віцебску дзеячаў культуры абыходзіцца без удзелу вядучага майстра сцэны Нацыянальнага акадэмічнага тэатра імя Якуба Коласа Раісы Грыбовіч. Яна заўсёды стварае больш утульную атмасферу сустрэчы, калі часцяком сухія дзяжурныя віншаванні раптам змяняе яе трапны беларускі гумар, сакавітыя народныя жарты, цудоўная матчына песня. Магчыма, акурат таму глядач і ў тэатр ідзе адмыслова на Грыбовіч...

— Вас са Святалай узялі ў дапаможны склад ці адразу ў труп?

— Адрозніе труп. У мяне яшчэ было здзіўленне: нібыта не сыграла ніводнай ролі, а ўжо грошы даюць. Спачатку, вядома, працавалі ў масоўках, і мне было вельмі прыемна, што там мяне заўважыў рэжысёр Валерый Маслюк, прапанаваў мне ролю Лаймы ў “Клеменсе”. Было за шчасце працаваць з народным артыстам Беларусі Леанідам Трушко. Гэта быў такі фільтр, што не прапускаў ніякага фальшу, з ім ты не мог маціць, наігрываць альбо іграць сам па сабе. Тое ж магу сказаць пра Валяціну Петрачкову, Людмілу Пісараву, Баляслава Сяўко, Георгія Дубава, Яўгена Шыпілу.

— А ці былі такія падзеі, якія азмрочвалі жыццё, але нейкім чынам паўплывалі на цябе?

— Чым далей ідуць гады, тым менш хочацца пра іх згадваць, хаця ў свой час праз тое загартоўваўся характар. Я вельмі даверлівая і адкрытая: людзі гэтым карысталіся, падстаўлялі падножкі.

"І толькі вочы, пэўна, выдаюць мяне..."

Пераўвасабленні Раісы Грыбовіч

— Якую падзею ў сваім творчым альбо асабістым жыцці ты лічыш самай важнай для сябе, самай знакавай?

— Думаю, гэта паступленне ў Дзяржаўны інстытут тэатральнага мастацтва ў Маскве на курс народнай артысткі СССР Эліны Быстрыцкай у 1986 годзе. Бо развілася там як творчая асоба, назапашвала цікавы і карысны досвед, наведвала лепшыя тэатры, бачыла яшчэ маладымі шэраг вядомых сцэны артыстаў. У вучэбных урыўках пашчасціла сыграць такія ролі, пра якія ў тэатры даводзілася толькі марыць: Нюрку з п’есы Віктара Розава “У дзень вяселля”, Бланш з “Трамвая “Жаданне” Тэнсі Уільямса, каралева Маргарыта з шэкспіраўскага “Рычарда III”, Паліну Андрэюну з “Чайкі” Антона Чэхава. А ўвогуле, такіх жыццёвых падзей было некалькі, і ўсе яны шчыльна пераплецены паміж сабой. Гэта і паступленне ў Гродзенскае вучылішча мастацтваў, адкуль мяне запрашалі і ў мінскі Тэатр лялек, і ў гродзенскую драму, і ў тамтэйшую лялечную труп. А ўсё вырашыў званок колішняга дырэктара Коласаўскага тэатра Геральда Асвяцінскага. Ён шукаў маладую дзяўчыну на ролю Настачкі ў “Несцерцы”, яму прапанаваў Святалану Жукоўскую. А мая выкладчыца Зоя Піткевіч вельмі раіла паглядзець і мяне. Маўляў, у яе народны каларыт, цудоўны голас, яна добра размаўляе на беларускай мове. Спачатку дырэктар адмаўляўся, а потым даў згоду. Так мы ўдзельнічалі ў Віцебск і засталіся тут. У камісіі, што нас праглядала — выдатныя артысты-коласаўцы Зінаіда Каняпелька, Уладзімір Куляшоў, Яўген Шыпіла, Людміла Пісарова... Я чытала ўрывак з “Людзей на балоне”, пераўвасаблялася ў сваю. Раптам чую рогат камісіі. Не магла ўцяміць, у чым справа. Аказваецца, многія з іх у той час здымаліся ў фільме па рамана Мележа. І тая ж Пісарова выконвала ролю сваіх.

Раіса Грыбовіч. / Фота з архіва тэатра

З дзяцінства пісала вершы. І была ў мяне сяброўка, якая запісала іх за мной, а потым адаслала тыя радкі ў “Піонерскую праўду” як свае. Гэта быў адзін з самых важных жыццёвых урокаў. Колькі так званых сяброў і сябровак у вочы казалі адно, а за спінай — іншае, але не хочацца пра гэта казаць. Навучылася з цягам часу быць мудрэйшай. Іншым разам уцягваюць у нейкія інтрыгі, і ты спачатку пакоцішся, а потым — спынішся і задумаешся: навошта табе гэта трэба, будзь разумнейшай. Мяне ўсё жыццё ратавала пачуццё гумару і самаіронія. Калі здаралася крыўда альбо непаразуменне, я магла паглядзець на іх інакш і нават зрабіць з гэтых здарэнняў эстрадны нумар ды паказаць яго на творчых сустрэчах.

— Каго ты лічыш сваім галоўным настаўнікам?

— Іх таксама шмат было. У першую чаргу, напэўна, гэта Аркадзь Грэхка — мой настаўнік беларускай мовы і літаратуры з Мерчыцаў, з той самай школы, дзе вучылася Яўгенія Янішчыц. Ён, вядома, меркаваў, што я змагу адбыцца як паэтка, але здарылася інакш. Прыгавдаю сваю сяброўку Галіну Жывіцу, з якой жыла ў адным інтэрнацкім пакоі ў Пінску і разам спявала ў “Палескіх зорах”. Я бы-

ла няўрымслівым, “неачэсаным” вясковым дзв’ючом, а яна выхоўвала мяне, развівала памкненне да духоўнага, творчага росту. Потым яна стала педагогам, усур’ёз занялася вывучэннем гісторыі сваёй малой радзімы, выпусціла некалькі кніжак. Ды і ў тэатры былі цудоўныя настаўнікі — Іосіф Матусевіч, Галіна Маркіна. Яны не павучалі, але сваім прыкладам, працай, паводзінамі даводзілі, якім павінен аказацца сапраўдны акцёр. Зараз і дзеці для мяне настаўнікі. Дачка Алеся кіруе тэатрам-студыяй аўтарскай песні ў Цэнтры культуры “Віцебск” (дзе я працую супольна з ёй у якасці рэжысёра) і адначасова вядучына вучыцца на 4 курсе спецыяльнасці “рэжысура эстрады” Акадэміі мастацтваў. Ды і сама для сябе я і крытык, і рэжысёр, і настаўнік.

— Зараз я прапаную звярнуцца да этапных, найбольш знакавых вобразаў, створаных на Коласаўскай сцэне. Вось, напрыклад, роля Мальвіны з “Несцеркі” Віталія Вольскага. У цябе былі славутыя папярэдніцы:

народныя артысткі Беларусі Яніна Глебаўская і Зінаіда Каняпелька, заслужаная артыстка краіны Людміла Пісарова. Што табе падабалася ў іншых выканаўцаў і што, на тваю думку, прынесена твайго?

— Мне больш падабалася Пісарова, яна была “мамка”, але мякчэйшая, больш гумару давала. Са шкаляром іграла так, што публіка жываты надрывала. У рабоце мне спрыяла тое, што я і сама маці, вырасіла дзвюх дачок, турбавалася, каб дзеці былі шчаслівейшыя, каб не нарабілі тых жа памылак, што і я. І таму не хацелася іграць злосную, звадлівую жанчыну. Думаю, у гэтай ролі я мякчэйшая, чым іншыя актрысы, але гэта прыныпова. Некаторыя глядачы кажуць, што на мне трымаецца энергетыка спектакля. Не ведаю, хоць з боку відаць лепш. Але ж тое самае, дарэчы, казаў і Рыд Таліпаў, наш былы мастацкі кіраўнік. Памятаю яго словы пасля спектакля: “Раіса Сцяпанавіч, у вас столькі энергіі, вы сапраўдны вулкан, на вас трэба браць адмысловы матэрыял!” А яшчэ ён казаў, што артыст выхоўваецца на добрых ролях, расце найперш на класіцы.

— Ты, здаецца, апырэдзіла маё наступнае пытанне. Праца з якімі рэжысёрамі прынесла табе найбольшае творчае задавальненне, адкрыла нейкія новыя рысы, якасці?

— Вельмі цікава было працаваць з Баркоўскім у “Недарасці” Фанвізіна. Я выконвала ролю Прастакавай. Спачатку ён рабіў класічны варыянт — вось дзе была глыба! Пазней рэжысёр перавёў матэрыял у фантазмагорыю, і гэта было менш цікава, больш фармальна, там ужо магла граць любая актрыса. Прыгавдаю яго пастаноўкі “Сон на кургане” і “Зямлю”. Як быццам там у мяне было няшмат слоў, але ты пражываў і выкручваў свой лёс, таму што рэжысёр выклікаў твае асабістыя асацыяцыі, і твой унутраны нерв абавязкова прысутнічаў. Ён дасягаў выдатнага акцёрскага ансамбля ў сваіх спектаклях. Нядаўна паглядзела яго “Пінскую шляхту” і зноў была ўражана! А колькі сіл і нерваў каштавала роля Шаблавай у “Познім

каханні” Астроўскага! Маім партнёрам па сцэне быў сам Фёдар Шмакаў. І я мяркую, каб дзесяці на балконе глядзела спектакль мой педагог Эліна Быстрыцкая, ёй не было б сорамна за сваю вучаніцу. А які майстар Барыс Эрын! У яго “Рэвізоры” я сыграла Мар’ю Антонаўну. Ён мне раіў ісці не ад маёй знешняй фігуры, а знайсці нешта супрацьлеглае. “Вы нібыта бутончык”, — казаў ён мне, тым самым падказаўшы “зерне ролі”. І я рухалася быццам на пуантах, нібы балерына. Вельмі ўдзячна Валерыю Анісенку за супольную працу ў спектаклі “Ліфт” па п’есе Юліі Чарняўскай.

— Адна з апошніх буйных роляў — Бернарда ў драме Лоркі “Дом Бернарды Альба”. Кажуць, што ў балгарскіх рэжысёраў Ёрдана Славейкава і Дзімітра Дзімітрава, што ўвасаблялі праект, быў свой метады работы з акцёрамі?

— Адметнасць хоць бы ў тым, што яны працуюць удвух. Адзін табе кажа адно, другі шэпча на вушка іншае. Гэтая роля свайго роду выпрабаванні і фізічных, і псіхічных магчымасцей, таму што супала з пэўнымі ператрусамі ў маім жыцці. Думала, не адолею, бо зашмат энергіі зла, гвалту ў гэтай п’есе і ролі. І тое бянтэжыла, я баялася, каб сябе не разбурыць знутры. А я ж іграла розных нячысцікаў — і бабу Ягу, і Кікімару, але надзяляла адмоўных персанажаў нейкімі добрымі рысамі. А тут — нельга! І ты, хто памятаў Грыбовіч у ролях народнага альбо камедыянага, побытавага плану, убачыў яе ў зусім іншым абліччы. Мне далі магчымасць сур’ёзнай унутранай працы па асэнсаванні жыцця і жорсткіх абставін, у якія трапляе чалавек, па ўмацаванні таго стрыжня, які не дае магчымасці разбурыць самога сябе. І зноў-такі адносіны з уласнымі дзецьмі давалі мне магчымасць больш глыбока зразумець гэты вобраз пры ўсёй нашай непадобнасці. Спяраша рэжысёры хацелі зрабіць больш авангардны спектакль, і напачатку я так і рэпецывала, даходзічы да такіх выбрыкаў, што трэба сябе стрымліваць, каб не дайсці да нейкай паталогіі. З цягам часу і з кожным новым спектаклем вобраз крыху змяняўся. І недзе там, дзе я была больш жорсткім суддзёй для свайго вобраза, цяпер знаходжу мякчэйшыя рысы для апраўдання гераіні — там, дзе я адкрываю ў ёй чалавека і яе страх, які нельга паказаць іншым. Некаторыя добра знаёмыя мне глядачы казалі: “Як можна так пераўвасабляцца, гэта ж зусім не ты”. І толькі вочы, пэўна, выдаюць мяне...

— Ведаю, што тваё творчае жыццё не замыкаецца на тэатры. Ты бярэш удзел у шматлікіх фестывалях, імпрэзах, адкрыццях выстаў мастакоў. Не здарма ж атрымала ў свой час ганаровы тытул “Чалавек года Гінебшчыны”.

— Энергіі пакуль што стае. Толькі за апошнія два месяцы правяла мо з дзясяткаў творчых сустрэч. Клічуць — і я іду! А колькі святаў у цэнтры “Задзвінне” праходзіць з маім удзелам! На працягу некалькіх гадоў была вядучай на фестывалях кавальскага майстэрства, які праводзіўся не толькі ў Віцебску, але і ў Кіеве. Вельмі хацелася б яшчэ раз зняцца ў кіно ў цікавых ролях, у таленавітых рэжысёраў. Засталіся вельмі прыемныя ўспаміны ад супольнай працы з Аляксандрам Мітой, Дзімітрыем Астраханам, Юрыем Марозам...

Юрый ІВАНОВСКИ,
тэатразнаўца, літаратурны
рэдактар Нацыянальнага
акадэмічнага тэатра
імя Якуба Коласа

Рэпарцёрскі марафон

Сёлета дэкан тэатральнага факультэта Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў, прафесар, заслужаны артыст Рэспублікі Беларусь Уладзімір Мішчанчук будзе набіраць чарговы курс акцёраў тэатра і кіно. Уладзімір Андрэвіч застаецца верным сабе: загадзя ён выпраўляецца па абласных цэнтрах ды раённых гарадах, каб асабіста правесці сустрэчы з верагоднымі абітурыентамі, адшукаць, магчыма, будучую зорку падмосткаў і скіраваць яе на ўступныя іспыты ў БДАМ. Напрыканцы лютага такая сустрэча адбылася ў Брэсцкім акадэмічным тэатры драмы.

віце, колькі было выпускаў, якія не мелі нармальнага ўмоў для стварэння курсаў і дыпломных спектакляў! Новыя студэнты з першых дзён атрымаюць прыстасаваныя памяшканні, усе неабходныя для вучобы атрыбуты і годныя вучэбны тэатр”.

Не хавацца!

Размову з моладдзю дэкан пачаў з запэўнівання, што выказванні пра паступовы адыход тэатра на задні план жыцця грамадства не маюць рэальных падстаў, бо людзям заўсёды будзе цікавы тэатр жывых зносінаў. Верагодна, з гэтай прычыны адзін з самых высокіх конкурсаў у краіне

лоўнае — шчыра верыць у прапанаваны абставіны, — падкрэсліў прамоўца. — Дзяўчына можа сыраць і страуса, але так лёгка і праўдзіва, што я адразу пабачу ў ёй стаць будучай каралевы!”

На развітанне Уладзімір Андрэвіч пажадаў кандыдатам у студэнты быць на экзаменах натуральнымі: “Бывае, прыходзяць дзяўчаты на іспыт. Час паказаць сябе, а ім не да таго, бо новыя туюфі ціснучы, туш ад спёкі пацякла і гэтак далей. На іх тварах удаецца прачытаць толькі адну эмоцыю: “Калі ж скончацца мае пакуты!” Не забывайце, што вы везьце ў сталіцу свой талент. Прыходзьце такімі, якія вы ёсць па жыцці. Калі камісія бачыць, што ў вас ма-

жылле, аднак ён адмовіцца, бо на першае месца выйшла фінансавая пытанне...” Са спадаром Козакам цяжка не пагадзіцца...

Так, падчас імпрэзы неаднаразова гучала, што мастацтва ў нашай краіне нізкааплатае, і акцёрская творчасць не з’яўляецца выключэннем. Зразумела, у Мінску для дыпламаванага спецыяліста маецца больш магчымасцяў дадатковага прыбытку: рэклама, здымкі ў серыялах, антрэпрызы... І усё ж хапае сярод новага пакалення людзей, апантаных творчасцю.

Уладзімір Мішчанчук распавёў, як выпадкова пабачыў у політэхнічным каледжы відэазапіс тамтэйшай самадзейнасці і адразу зацікавіўся

адным з навучэнцаў. Праз нейкі час той хлопец, Кірыл Дыцэвіч, прышоў на кафедру Акадэміі мастацтваў, паведаміў, што марыў стаць артыстам, але ў свой час не хапіла ўпэўненасці ў сябе, каб занесці дакументы ў БДАМ. Пасля вырашэння шматлікіх юрыдычных цяганін (напрыклад, у гэтага ўраджэнца Бярозы не было атэстата аб заканчэнні сярэдняй школы), абітурыент пакінуў свой каледж, годна вытрымаў іспыты і стаў студэнтам тэатральнага факультэта.

На другім курсе будучы акцёр заваяваў тытул “Містар Беларусь-2014”. Летась завершыў здымкі ў 60-серыйнай украінскай гісторыі. Больш за тое: упершыню ў студцы Акадэміі мастацтваў выпускнік просіць размеркаваць да сябе... маскоўскі тэатр! За Кірыла ўхапіўся Яўген Пісараў, галоўны рэжысёр Маскоўскага драматычнага тэатра імя Аляксандра Пушкіна. “Вельмі прыемна, што наша школа цэніцца на міжнароднай арэне”, — з гонарам адзначыў Уладзімір Андрэвіч.

Пакуль для тых, хто сядзеў лютаўскай нядзелі ў зале брэсцкага тэатра, падобны кар’ерны ўзлёт — толькі мара. Хтосьці за паўтары гадзіны пераканаўся ў правільнасці выбару будучай ВНУ. Зрэшты, былі і школьнікі 9 — 10 класаў, у якіх ёсць яшчэ час падумаць. У любым выпадку, прозвішчы прысутных будучы паддзены спісам у БДАМ. Як жартаваў дэкан, ён збярэ грошы бацькоў абітурыентаў: цяпер ім не трэба выпраўляць дзяцей у сталіцу па кансультацыі, якія з 19 сакавіка да 8 чэрвеня штосуты будучы ладзіцца ў Акадэмію мастацтваў. Можна адразу рыхтавацца да падачы дакументаў.

Наступная прафарыентацыйная сустрэча з дэканам тэатральнага факультэта павінна адбыцца ў сакавіку ў Магілёве, потым спадара Мішчанчука чакаюць у Віцебску. Вынік жа гэтага ваяжу можна будзе пабачыць летам. Галоўнай узнагародай прафесару будзе магчымасць сустрэцца на ўступных іспытах з таленавітымі хлопцамі і дзяўчатамі, якія мараць прысвяціць сваё жыццё тэатральнаму мастацтву.

K

Экзамены ў акцёры: як убачыць у страусе каралеву

Падарожжа дэкана тэатральнага факультэта Акадэміі мастацтваў у пошуках талентаў

Настасся ПАНКРАТАВА, Мінск — Брэст — Мінск / Фота аўтара

Карта пошуку

Сёлета спаўняецца 30 гадоў, як спадар Мішчанчук працуе ў Акадэміі. І ўсе гэтыя дзесяцігоддзі ён імкнецца падараваць шанц хлопцам і дзяўчатам з рэгіёнаў паспрабаваць свае сілы на акцёрскім шляху (ён і сам родам з вёсцы Валавель Драгічынскага раёна). У пошуку талентаў складзены маршрут, якім Уладзімір Андрэвіч імкнецца ахапіць усе абласныя цэнтры, а таксама тыя раённыя гарады, дзе найбольш развіта аматарскае тэатральнае жыццё. Так, у Барысаве дэкан тэатральнага факультэта наведаў драматычны тэатр “Відарыс” гарадскога Палаца культуры імя Максіма Горкага. У Нясвіжы прафесійнаму разбору падлягаў спектакль народнага тэатра імя Уршулі Радзівіл. Ладзілі сустрэчу і на базе тэатра “Пілігрым” Полацкага гарадскога палаца культуры. У кожным з гэтых аматарскіх калектываў спадар Мішчанчук праводзіў майстар-класы, даваў трупы творчыя парады і запэўніваў таленты перанесці сваё захапленне на прафесійныя рэйкі. Часам на прафарыентацыйныя размовы збіралася пад 40 чалавек, некаторыя са слухачоў прыходзілі з падрыхтаванай праграмай, каб атрымаць на імправізаваным праслухоўванні карысныя заўвагі і паспець да афіцыйных экзаменаў выправіць пэўныя хібы.

Сустрэча на Бугу

Пра прыезд Уладзіміра Андрэвіча ў Брэст паведамляў сайт тамтэйшага акадэмічнага тэатра драмы. Інфармацыя хутка разышлася па сацсетках, падтрымалі сталічнага госця і рэгіянальныя мас-медыя. У выніку на сустрэчу ў тэатральную залу прыйшлі не толькі школьнікі абласнога цэнтра, але і магчымыя абітурыенты з Драгічына, Бярозы, замаўлялі месцы з Івацэвічаў.

Стаячы разам з Уладзімірам Андрэвічам ля ўваходу ў тэатр, мы назіралі, як падцягваліся школьнікі: хтосьці нясмела разглядаў афішы, іншыя ўпэўнена адчынялі дзверы, маючы ў запасе спіс пытанняў да хэдлайнера мерапрыемства. За некаторымі падлеткамі ішлі матулі, якія хацелі, каб дэкан тэатральнага факультэта развясці тыя ці іншыя сумненні. Былі і абітурыенты ва ўзросце, якіх цікавілі правільныя паступлення на завочную форму навучання (сёлета ў завочнікі заклікаюць акцёраў драмы і кіно ды рэжысёраў тэатра лялек).

Спадар Мішчанчук зазначыў: “Сёлета набору пашанцавала: першакурснік прыме галоўны корпус Акадэміі мастацтваў, які на працягу апошніх пяці гадоў быў зачынены на капітальны рамонт. Уя-

Уладзімір Мішчанчук з патэнцыйнымі абітурыентамі. / Фота аўтара

сярод гуманітарных ВНУ, па словах прамоўцы, менавіта на тэатральны факультэт БДАМ.

Школьнікі распытвалі пра нюансы ўступнай кампаніі, ці дазволена падаваць з дакументамі дадатковыя сертыфікаты, цікавіліся, ці ёсць патрабаванні да знешнасці абітурыентаў. Уладзімір Андрэвіч у дэталю распавёў пра кожны творчы тур уступных іспытаў. Напрыклад, параіў не выбіраць для вакальнага іспыту песню сучасных поп-выканаўцаў: прыёмная камісія павінна пабачыць у тым ліку і творчае стаўленне абітурыента да сюжэту кампазіцыі, а ў бессэнсоўным тэксце гэтага апырыёры не знойдзеш... На конкурсе па сцэнічнай мове хацацца пачуць рэпертуар, які выходзіць за межы збітай школьнай праграмы, а асабіста ад сябе Уладзімір Андрэвіч раіць падрыхтаваць адзін з урыўкаў на беларускай мове. Прамоўца жартаўліва нагадваў, што артыст павінен быць фізічна здаровым, і распавёў пра розныя выпадкі, калі абітурыент з ідэальным — па медыцынскай даведцы — здароўем, па факце не мог лішні раз нахіліцца, станцаваць, а то і ўвогуле меў незмыканне звязак ці сур’ёзныя лагапедычныя праблемы.

Зыходзячы са шматгадовага вопыту, спадар Мішчанчук прасіў не хавацца на экзамене па пластыцы за гарой непатрэбных дэкарацый і безліччу бутафорыі, а для іспыту па акцёрскім майстэрстве раіў выбіраць характарны эцюд. “Га-

еца патэнцыял, то і без неверагоднага макіяжу атрымаецца студэнцкі білет”.

Не быць трэцім грыбам

На сустрэчы з магчымымі абітурыентамі прысутнічалі рэжысёр-пастаноўшчык Брэсцкага акадэмічнага тэатра драмы Цімафей Ільёўскі, загадчык трупы Валянціна Янавец і генеральны дырэктар — мастацкі кіраўнік установы Аляксандр Козак. Пасля заканчэння імпрэзы Аляксандр Аляксандравіч распавёў карэспандэнту “К” пра свае назіранні.

Зараз маладыя акцёры не спяшаюцца пасля атрымання дыплама вярнуцца ў рэгіёны. “У маім выпуску, — падзяліўся ўспамінамі Аляксандр Аляксандравіч, — толькі адзін хлопец не атрымаў запрашэння ў сталічны калектыў, але ў выніку з усіх нас толькі адзін пагадзіўся на запрашэнне. Астатнія з’ехалі ў вобласці, бо была прафесійная матывацыя: навошта трымаць алебарду ці быць, умоўна кажучы, трэцім грыбам на сталічных падмостках, калі ў абласным тэатры ты адразу атрымліваеш галоўныя ролі?! Да таго ж мы ведалі, што на гастролі абласныя тэатраў прыходзяць масцітыя рэжысёры. Калі добра пакажаш сябе на сцэне, абавязкова атрымаеш прапанову перайсці да яго. Мы адчувалі канкурэнцыю і бачылі перспектыву прафесійнага росту. Зараз жа я магу прапанаваць маладому спецыялісту ролі, тават арэнднае

Фота Таццяны МАТУСЕВІЧ

Любоў праз музыку

Чарговы этап рэспубліканскай акцыі “Беларусь, я люблю цябе!” адбыўся ў мінулы суботу ў мінскім гандлёвым цэнтры “Сталіца”. Сваё мастацтва дэманстравалі студэнты Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі, лаўрэаты міжнародных конкурсаў Рашад Сафараў (баян), стыпендыят спецыяльнага фонду Прэзідэнта Беларусі па падтрымцы таленавітай моладзі Сяргей Кляўцэвіч (акардэон) з класа дацэнта Мірона Булы, а таксама Дзмітрый Калаціла (цымбалы) з класа народнага артыста Беларусі, прафесара Яўгена Гладкова. Гэтыя ўдзельнікі выступу — на фота. У канцэртце браў удзел і лаўрэат міжнародных конкурсаў ансамбль флейтыстаў “Німфы” пад кіраўніцтвам дацэнта Ніны Аўраманка.

Раскадроўка

“Яны ідуць” — скарыстаўшыся назвай гэтага знакамітага твора фатографа Хельмута Ньютана, хочацца пазначыць рух маладых беларускіх кінематэграфістаў. Яны ідуць, нягледзячы на тое, што бюджэты іх сужак — усяго нічога, праблемы з “агучкай” і выявай не схаваць, а сцэнары і рэжысура — недасканалыя... Аднак новае пакаленне выступае, і, як і чароўныя жанчыны Ньютана, не саромеюцца паказаць сябе. Рух незалежнага кіно, які пазначыў леташні “Лістапад”, сёлета прадоўжыўся выхадом у шырокі пракат фільмаў як ужо вядомых аўтараў, так і (не) зных аўтараў, так і (не) зных аўтараў.

Дар'я АМЯЛЬКОВІЧ Працэс пайшоў?

Толькі на мінулым тыдні займеў яшчэ адну хвалю ўвагі гледачоў удзельнік Нацыянальнага конкурсу “Лістапад” — фільм “ГараШ” Андрэя Курэйчыка. На “Графа ў апельсінах” Улады Сяньковай пару тыдняў таму патрапіла 70 тысяч беларускіх рублёў у “Galileo Silver Screen”. Асобным блокам ішлі ў “Тытане” тры кароткаметражкі новай пляцоўкі “Кінаспрынт”, таксама скіраванай на выяўленне новых кінатворчых сіл і імянаў. У Музеі гісторыі беларускага кіно роўдмуш “Скура” прэзентаваў Уладзімір Казлоў, літаратар, рэжысёр, які зараз жыве ў Пянт-Пецярбургу, але родам з Магілёва...

Працэс набірае абароты. І гэта, адзначу, далёка не ўсё. Віктар Красоўскі, лаўрэат “Бульбамуві”, днямі анансаваў сваю новую драму “Душы мёртвыя”, над якой зараз ідзе праца. На гукавы пост-прадакшн на краундфандынгавай платформе “Вулей” збірае сужка “Называйце гэта як хочаце” Кірыла Галіцкага з Вольгай Красоўкай у галоўнай ролі. (Адзначу, што і “Душы мёртвыя” таксама просяць падтрымаць іх праект у Сеціве). Уся гэта плынь ініцыятывы — сведчанне жадання здымаць, і самае галоўнае — адчуванне магчымасці зрабіць сваё кіно новага пакалення. Тое, што шанц быць пачутым сёння ёсць, пацвярджаюць і пэўныя поспехі лаўрэатаў “Лістапада”, “Cinema Perpetuum Mobile”, “Бульбамуві”. Высветлілася і тое, што зацягнуты ў сёцва дыстрыб’ютарскіх адносін сталічны і рэгіянальны кінапракат таксама здольны раз-пораз пайсці на кампраміс — знайсці час і месца гэтым ініцыятывам. Прыватныя кіназатраты ж у гэтым ланцужку паміж аўтарамі і гледачамі становяцца выратавальным эксперымантам. Той самы прыклад з “Графам у апельсінах”, калі кошт на білет на беларускае кіно аказваецца роўны кошту на бенефіс Леанарда Дзі Капрыя — фільм “Ацалелы”, — зусім не правальны крок, як высветлілася. Людзі свядома ішлі на “Графа...” і плацілі (так, не масава, але ішлі), хоць для большасці імя рэжысёра было незнамым. Бо беларускі глядач таксама не спараць

Кадр з фільма “Лічымы часас”

А хто там ідзе? І з чым?

Стужкі вядомых аўтараў і (не) знаёмых дэбютантаў у пракаце

глядзець сваё кіно, які і новае пакаленне — здымаць яго.

“Адзін, але пра мяне”

Асабліва той узаемны намер пазнаёміцца выявіла сужка Андрэя Курэйчыка “ГараШ”, зборы і колькасць наведвальнікаў якой дасягнулі прыстойнай лічбы. На ўласны вушы давляюць чужэ рэакцыю публікі. “Я расчараваны, лухта нейкая”, — дзгаліўся хлопец, дарчы, па-беларуску, са сваёй спадарожніцай пасля прагляду карціны. “Ты што! — адказвала яна. — Тут паказана праўда жыцця”. Вось гэта — “наша жыццё”, “Шабаны на вялікім экране”, “Аляксандр Кулінковіч у ролі “дзікага” аўтаслесара” — нават бянтэжыць гледача. Бо ён па гэтым “свайму” даўно і шчыра эндузіўся. Расійскія серыялы? Пустыя блокбастары? З кім тут можна сабе ідэнтыфікаваць? Людзі хочучь убачыць тое кіно, якое хоць у нечым дапаможа ім разабрацца з сучасным жыццём. І ідзе на яго, што не можа не радаваць.

А ці добры той адзін?

Але, канстатуючы ўзаемную цікавасць, нельга не зазначыць яшчэ аднаго. На жаль, новае кіно, якое выявіла сваю запатрабаванасць, пакуль атрымліваецца добрым толькі месцамі. Пэўнымі рысамі, якасцямі, альбо, як любіць казаць Кіра Муратава, “кавалачкамі”. Адзначаючы яго выхад у свет, хочацца быць аб’ектыўным і прызнаць таксама яго недахопы. Пэўныя крокі зроблены, але гэта не значыць, што не трэба вучыцца і удасканальвацца.

Да прыкладу, “Граф у апельсінах” Улады Сяньковай, жанр якога рэжысёрка пазнае як “драмадзі”, — гэта кіно, поўнае паветра і сумневаў, але і кіно, зачараванае самім сабой. Падобача, што гэтыя карціны Улады вагаюцца, пакутуюць, спакуюцца... Рэжысёру удалося перадаць гэта дзіўнае адчуванне юнацтва, калі, з аднаго боку, “усё пофір”, а з іншага — свет адчуваецца, лічы, скурай. У фільме сабраная прыемная і перспектывная актёрская каманда; выдатна, што Улада знайшла новыя абліччы, а не пайшла па прататптаным шляху ўключэння медыйных персонаў. Але фільм напрыканцы істот-

на замаруджваецца, распаўзаецца і выходзіць на фінішную прамую з пэўнымі пераходамі.

Вартасць карціны “Скура” Уладзіміра Казлова — таксама атмасфера. Але яе адметнасць — гэта такая татальна безнадзейнасць, у якой дзейнічаюць характары гэтай гісторыі: галоўная героіня, якая спрабуе вырашыць свае праблемы, шукаючы дапамогі ў падазроных асоб, хлопец-спартсмен, што дапамагае дзвючыне, і, лічы, на супрацьлеглым баку — увесь астатні свет. Маладая пара бжыць ад страшных людзей, якія нічым не дапамагаюць, ад абставін, якія складаюцца ўсё горш і горш, але іх уцёкі — сыход у нікуда. Варта дадаць, што Уладзімір Казлоў у бязлюдных і шэрых пейзажах, што атачаюць герояў, усё ж бачыць і пэўную прыгажосць. Але змрочнасць, безнадзейнасць, адсутнасць выйсця — тыя рысы, якія характарызуюць творчасць аўтара, у тым ліку і кінамаграфічнаю.

Насамрэч, кінавопыт Уладзіміра Казлова варты ўвагі і могуць знайсці свайго гледача. Але пакуль усё ж літаратар Казлоў перамагае рэжысёра Казлова. І ці не захаваюць наступныя стужкі нядопныя папярэдніх — гэта пытанне, якое ўнікае пасля прагляду.

“ГараШ”ы на гарызонце?

“ГараШ”, які, дзвючычы безумоўнаму таленту Андрэя Курэйчыка прываблівае да ўласных твораў увагу, на сёння з’яўляецца самым шумным лым з незалежных праектаў (хоць, як можам назіраць, такіх агулам — дастаткова). На пэўным этапе той “Пянт” ужо пачынае адштурхоўваць, але карціне усё ж нельга адмовіць у пэўных вартасцях. Як ні дзіўна, у стужцы спадабалася тое, што можна лічыць яе галоўным недахопам — спроба выйсці ў іншы жанр. “ГараШ” пазіцыянуецца як трагікамедыя, сіткам пра “сутыкненне цывілізацыі” — заходняй і постсавецкай, але на выхадзе атрымлівае метафізічную байку. Каб аўтар абраў кароткі метр, магчыма, атрымалася б прасцей і счэткаваць пра нейкія “правілы жыцця” дзесці ў колішнім СССР. Але Андрэй Курэйчык зварочвае з гэтай прамой сцяжынікі. У галоўных герояў — аўтамеханікаў у выкананні музыкаў гурта “Нейра Дюбель” Аляксандра Кулінковіча і Юрыя Навумава — пачынае праступаць цымянае і “мокрае” мінулае; выпадковыя сустрэчны музыка Грыша (музыка Ягор Забелла) раптам аказваецца не проста дзіўнаватым “хіпі”, а правадніком у тагасвецце... Усе зацягнутасці і нудоты кінааповедзі нібыта атрымліваюць дадатковае тлумачэнне — разварочваецца метафізічная прорва, скрозь якую на галаву галоўнага героя высіпаюцца галюцынацыі, сны і адкрыцці. Яшчэ трохі, і яго каманда хоча сказаць і як ён гэта робіць? Ёсць кіно ці яго няма? А мо перад намі толькі амбіцыі і самавыяўленне, а не прафесійная праца і канцэнтраваная думка?

“Мы ў бабুল пытаемся пра святы, песні, а яны нас не адпускаюць, кажучь: “Я вам яшчэ раскажу”. І распавядаюць. Пра вайну”, — прыгадвае Міхась. “Праект, можа, здаецца трохі журналісцкім — кажэ Кацярына, — але нас уразілі жыццёвыя гісторыі”. У эксплікацыі выставы паведам-

мяняць іх. “ГараШ” — цудоўная спроба драматурга Андрэя Курэйчыка крочыць далей — за “кардоны” “сіткама”. Але затрымала былая прывязанасць — да іх жа. Былі, былі удалыя “кавалачкі”, але ява перамагла сон.

Я б у “Кінаспрынт” пайшоў...

Некалькі словаў пра фіналістаў “Кінаспрынту”. Новая пляцоўка на базе адной з мінскіх кінашкол — гэта магчымасць, лічы, для кожнага неаб’якавага да кіно паспрабаваць свае сілы і ўсе этапы здымачнага і пасляздымачнага працэсу. Пляцоўка абвешчана адкрыты конкурс на ідзі фільмаў на экалагічную тэматыку яшчэ летась (праект падтрымала таварыства “Зялёная сетка”, што вызначыла тэматычную скіраванасць сужака). За права здымаць свой уласны фільм змагаліся больш за 100 чалавек, і ў выніку ў фінал выйшлі тры каманды, якія і атрымалі магчымасць увасобіць свой сцэнары ў фільмы да дваццаці хвілін. Што важна — не на голым энтузіязме, а пры дапамозе прафесійных кампаній, якія спецыялізуюцца на гук, транспартныя паслугі, абсталяванні для здымак. Таксама нельга не адзначыць кансультацыйны экспертаў. У выніку тры кароткаметражныя стужкі — “Эстафета” (каманда “Нястрымныя”, рэжысёр Міхаіл Пархоменка), “Лічымы часас” (“Fifteen”, рэжысёр Ігар Чышчэня) і “Дваццацшаснаццаці” (“Pirat Studio”, Эміцер Рачкоўскі, Андрэй Крывеці) былі прэзентаваны кінааупольніцям і публіцы напрыканцы студзеня.

Гэта ўрачыстая і шумная прэм’ера парадвала, але ў нечым і расчарвала. Выдатна, што падобна ініцыятыва вучыць моладзь працаваць у камандзе і засвойваць прафесію. Гэта была ўжо іншая якасць выявы і гук, працы таго ж мастака-пастаноўшчыка стужак і гэтак далей, але вось кіно адбылося з нацяжкай. Тая ж фабула “Эстафеты” па ходу дзеяння збочыла кудысьці ў бок, гісторыя “Дваццацшаснаццаці” ў дэталі “загулялася”, а “Лічымы часас” не хапіла часу на работу з акцёрмі-дзвемі (варта адзначыць, што гэта стужка атрымалася найбольш шчаснай сярод трох).

Назіраючы сыход “нафталінай мовы” (трапнае назіранне класіка сучаснай айчынай кінарэжысуры Вячаслава Нікіфарова) з прыходам іншага, такога, пра якое сёння кажам, кіно, натхняючы гэтым новым паветрам, не магу не заклапаціцца наступным крокам новага пакалення. Наўмысна не ўказваю мізэрныя памеры тых бюджэтаў, на якія былі зроблены вышэйзгаданыя поўнаметражныя карціны ці кароткі метр. На пэўным этапе усё гэта выклікае павагу і цікавасць, але далей пачынаюць працаваць іншыя механізмы. Што аўтар і яго каманда хоча сказаць і як ён гэта робіць? Ёсць кіно ці яго няма? А мо перад намі толькі амбіцыі і самавыяўленне, а не прафесійная праца і канцэнтраваная думка?

“Мы ў бабুল пытаемся пра святы, песні, а яны нас не адпускаюць, кажучь: “Я вам яшчэ раскажу”. І распавядаюць. Пра вайну”, — прыгадвае Міхась. “Праект, можа, здаецца трохі журналісцкім — кажэ Кацярына, — але нас уразілі жыццёвыя гісторыі”. У эксплікацыі выставы паведам-

У Нацыянальным цэнтры сучасных мастацтваў (пляцоўка на праспекце Незалежнасці — Музей сучаснага выяўленчага мастацтва) праходзіць выстава “Вектары дызайну”. Яна прысвечана 50-годдзю ўтварэння ў Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў кафедр прамысловага дызайну. Гэта мерапрыемства адбываецца ў рамках святкавання 40-й гадавіны факультэта дызайну і дэкартыва на-прыкладнага мастацтва.

Пётра ВАСІЛЕЎСКІ

На выставе — дыпломныя работы розных гадоў на розную тэматыку, а таксама ўзоры курсавых заданняў, што даюць уяўленне пра спецыфіку навучання на дызайнерскіх кафедрах акадэміі. Іх цяпер пяць, і ахопліваюць яны, лічы, усё матэрыяльнае асяроддзе — праектаванне побытавых прылад, транспартных сродкаў, прамысловага абсталявання, арганізацыю прыватнай і грамадскай прасторы. Калі ведаць, з чаго кафедра пачыналася, якімі сітпільнымі зыходамі былі матэрыяльная база і тэхналагічны патэнцыял навучальнага працэсу, як рухаліся ў новай справе фактычна навабомацк, напрапоўваючы тэорыю і набываючы практычны досвед, здолее ацаніць велізарны шлях, прайздзены кафедрай, факультэтам, акадэміяй.

Па прадстаўленых у экспазіцыі работах відаць, што навучанне на факультэце

Фотапраекцыя

Нядаўна на пляцоўках Мінска адкрыліся дзве чымсыя падобныя, і ў той жа час зодныя фотавыставы: “Адна зямля — адна памяць” фотарэцелі “Pilgrim” у Літаратурным музеі Петруся Броўкі і “Шчаслівыя разам” Альфрэда Мікусы ў галерэі народнага фотаклуба “Мінск”.

Алена ЛЯШКЕВІЧ

На абедзвюх выставах — чорна-белыя партрэты беларускіх сельскіх жыхароў, зробленыя цягам апошніх гадоў. Праект “Адна зямля — адна памяць” уключае яшчэ подпісы — вытрымкі з аповедаў герояў кадраў пра Другую сусветную вайну. Пазначана імя кожнага героя, месца жыхарства. Фотарэцелі “Pilgrim” (Кацярына і Міхась Арачэ-2014) — 2015 гадах. Пачалося ўсё з экспедыцыі Студэнцкага этнаграфічнага таварыства на Вілейшчыну.

“Мы ў бабুল пытаемся пра святы, песні, а яны нас не адпускаюць, кажучь: “Я вам яшчэ раскажу”. І распавядаюць. Пра вайну”, — прыгадвае Міхась. “Праект, можа, здаецца трохі журналісцкім — кажэ Кацярына, — але нас уразілі жыццёвыя гісторыі”. У эксплікацыі выставы паведам-

Перспектывная мадэль байка (на першым плане)

Вектары за паўстагоддзя

Перспектывная мадэль аўтамабіля маркі “Renault”

дызайну і дэкартыва-прыкладнага мастацтва шчыльна звязана з праграмамі вытворчасці і сацыяльна-культурнымі працамі дзяржава. Студэнт-дызайнеру даводзіць, што яго чакаюць на беларускіх прадрпрыемствах. Гэтай пераважы падпарадкаваны навучныя працэсы. Дарэчы, падрыхтоўка праекціроўшчыкаў транспартных сродкаў добра пастаноўлена ў Беларусі з савецкай часоў, і прыемна, што гэтая традыцыя не згублена, больш за тое — у суверэннай краіне яна акрэслілася як тэндэнцыя.

На гэтай выставе найбольш эфектна глядзяцца якраз тыя аб’екты, чыё прызначэнне — рух: усялякія веласпеды і аўтамабілі. Ад дызайнера не патрабуецца дэталінай тэхнічнай распрацоўкі аб’екта. Ягоная справа — ідэя, канцэпцыя, якую да ладу даводзяць іншыя спецыяльныя навучальныя людзі. Каб усе канцэптуальныя прапановы, што мы тут бачым, сталі прамысловымі ўзорамі і дайшлі да заводскага канвеера, наш свет, я маю на ўвазе беларускую прастору, стаў бы больш гарманічным. А яшчэ,

акрамя эстэтыкі, у ім больш выразна акрэслілася б дынаміка. Прынамсі, вонкава. Я не хацеў бы, каб з гэтай тэмай у чытача склаўся ўражанне, што нашы дызайнеры з’яўляюцца працуюць “у стол”, і студэнцкія фантазіі радка маюць матэрыяльнае ўвасабленне. Для мяне на выставе якраз найбольш цікавы інфармацыйны стэнд, дзе распавядаецца пра пастыховыя выпускнікоў і іх рэалізацыяныя праекты. На рахунку гэтых асоб значныя творчыя дасягненні. І калі можна казаць пра

беларускую школу дызайну, дык яе ўвасабляе менавіта яны. Гэта і прылады для побытавага камфорту, і транспарт, і рабочыя машыны, і архітэктурныя формы — ад аўтазаправачных станцый да Нацыянальнага павільёна Беларусі на сусветнай выставе “Экспа”. Ёсць пра што гаварыць, чым ганарыцца, ад чаго адштурхоўвацца, каб рухацца далей. І разам з тым, бадай, самыя эфектныя экспанаты выставы — канцэптуальныя прамысловыя лёгкавікоў фірм “Opel” і “Renault”, выка-

ляецца: “Фотаздымкі сваіх герояў выступаюць сведкамі на ўзроўні моўнай інфармацыі. Іх твары сведчаць пра лёсы не менш, чым словы. Мы сцвярджаем, што гэта прыгожыя твары, але па-іншаму — менавіта сваёй рэальнасцю, бо ўвесь боль, адлюстраваны ў іх зморшчывах, становіцца светлай прыгажосцю.

На адкрыцці выставы прышло шмат моладзі, вядома, былі і людзі старэйшага веку, нават некаторыя з герояў, выяўленых на фота. Старшыня Студэнцкага этнаграфічнага таварыства Аляксей Глушко падчас імпрэзы апавёў: “Бабулі давяраюць нам гісторыі пра Вялікую Айчынную вайну, успрымаючы нас як сваіх уну-

бым военным карстандэнтам, пасля сярэваў з франтавікамі. Сваёй маці, што загінула ў Асвенцыме, ён прысвяціў пазму “Голас сэрца”. Шматлікія літаратурныя крыткі, у тым ліку вядомы скептычным стаўленнем да класікі Альгерд Бахарэвіч, лічаць гэтую пазму найбольш шчырым і па-масташку дасканалым творам Броўкі.

Альфрэд Мікус здымаў пары для фотараекта “Шчаслівыя разам” цягам некалькіх гадоў. Большасць выяў зроблена ў Пастаўскім раёне. Некалькіх герояў у аповедах з’яўляюцца героямі, выяўленых на фота. Старшыня Студэнцкага этнаграфічнага таварыства Аляксей Глушко падчас імпрэзы апавёў: “Бабулі давяраюць нам гісторыі пра Вялікую Айчынную вайну, успрымаючы нас як сваіх уну-

Што ў вёсцы вам маёй?

Кадр з фотараекта Альфрэда Мікусы

Дызайнерскі ход

Фармэнты выставы: стэнкі “Сёння і праўдзі” і “Юбілі”

наныя нашымі дыпломнікамі ў замежжы і для замежа. Трэба разумець, што дызайн — гэта не проста праектаванне прыгожых і эручных рэчаў. Перш чым распрацаваць прамысловыя аб’екты, дызайнер абавязкова мусяць задаць сабе пытанне, для каго і навошта ён гэта робіць. У выглядзе формулы гэта гучыць як “не вер праектнай задачы, сфармуляванай у не вядомых табе ўмовах”. І ён можа прыйсці да высновы, што выконваць заданне не мае сэнсу, і трэба ісці іншым шляхам. А зараз уявіце, як гэта тэза мусіла ўспрымацца ва ўмовах камандна-адміністрацыйнай эканомікі 1960-х, калі ў СССР пад псеўданімам “прамысловае мастацтва” пачаў укараняцца дызайн, і ў Тэатральна-мастацкім з’яўляся адпаведная кафедра. Асабіста я галоўным вынікам 50-годдзя, пра якое згадвалася ў першых радках тэксту, лічу нават не з’яўленне шэрагу матэрыяльных аб’ектаў, якія да лепшага змянілі побыт цэлай краіны, а тое, што людзі навучыліся бачыць звыклія рэчы і з’явіў у незвычайным ракурсе. Навучыліся задаваць сабе пытанні і адказваць на іх. Навучыліся думаць пра тое, што раней было не іхняй справай. Я дазволіла сабе сцвярджаць, што для людзей ў савецкім грамадстве дызайн быў прышчэпкай свабоды.

Далёка не ўсе выпускнікі згаданых кафедраў і факультэтаў пайшлі працаваць па прафесіі і не ўсе дасягнулі поспеху. Але здолеецца шукаць сутнасць там, дзе іншыя абмяжоўваюцца канстатацыяй вонкавых чыньнікаў, застаюцца на ўсё жыццё і рэалізуецца ў іншых сферах. Дызайнера ў размове я пазнаю з першага сказа, незалежна ад таго, у якой арганізацыі ляжыць ягоная працоўная кніжка.

Снегу па калена. Знаходзім адну з “жывых” хат, там самотная бабуля. Пытаемся: “Як Вы тут жываце? Дарогі замляю, у райцэнтр хоць выбіраецеся?” А бабуля на: “Былае. Вось учора я з... Люксембургу прыехала”. Ці пара венграў, што жыве на Пастаўшчыне летам. На зіму яны з’язджаюць на радзіму: так і не змаглі канчаткова акліматызавацца, калі Беларусь вельмі любяць.

(Заканчэнне.
Пачатак на старонцы 1.)

Добра, што муж яе працуе электрыкам, дапамог з праводкай і ўстаноўкай сістэмы асвятлення. Тым днём бібліятэкарка раскладала кнігі па паліцах, а на бібліятэчнай кафедры ляжаў шыкоўны падарункавы том «Новай зямлі». Куды ж без гэтай «беларускай сагі»? Тым больш у Мікалаеўшчыне?

Іна Андрэцкая па адукацыі інжынер-тэхнолаг, дагэтуль працавала на пошце. Цяпер — на бібліятэчных ростанях. Працуе са студзеня, толькі-толькі набывае досвед. Хоць і дапамагаюць Іне Андрэцкай метадысты, але яна хоча выпрацаваць сваю тактыку, найперш — у сферы інфармацыйнай.

Па словах бібліятэкаркі, мясцовы люд яна добра ведае, мае, спадзяецца, і падыход да людзей. А таму ў планах — стварэнне літаратурнага гуртка, размяшчэнне аб'яў з інфармацыяй пра новыя кніжныя паступленні, наладжванне пастаяннай выставы, прысвечанай творчасці Якуба Коласа. Яшчэ адно ноу-хау: Іна Андрэцкая мае жаданне праводзіць у бібліятэцы, так бы мовіць, «рэха «Каласавін» з удзелам літаратурнаўцаў, паэтаў і пісьменнікаў.

Але першае, што трэба зрабіць — падказаць шлях да бібліятэкі. Як мы высветлілі, сёння далёка не ўсе мікалаеўцы ведаюць, дзе размяшчаецца ўстанова. Згодная з гэтым і Іна Андрэцкая, якая мяркуе размясціць указальнікі з боку сельсавета, царквы і школы. Што да інфармацыйнай працы, то тут мары разбіваюцца аб рэальнасць: пакуль устаноў не мае нават тэлефона — пазначаны на сайце райвыканкама ўжо аддадзены прыватнай асобе. Тым не менш, кіраўніцтва раёна абяцае неўзабаве падключыць бібліятэку да сеткі Інтэрнэт. Маўляў, афіцыйна бібліятэка пакуль не прымае чытачоў, а таму і з камунікацыямі можна трохі пачакаць. Ремонтныя работы, і праўда, завяршаюцца, але чытачы, тым не менш, завітваюць і цікавяцца кніжнымі навінкамі. А неўзабаве будуць запрошаны на ўлазіны. Дырэктар мясцовай школы Лілія Кротава паабяцала дапамагчы зрабіць вялікую прэзентацыю бібліятэкі. Словам, справу бібліятэчную Іна Аляксандраўна распачынае з чыстага, так бы мовіць, аркуша.

Журналісцкі аўтатур газеты «Культура»

Коласавы школа ў Мікалаеўшчыне

На ростанях: у пошуках тактыкі

(Не)лірычнае адступленне Яўгена Рагіна

Стаялі мы побач са школай. Адсюль добра бачны Нёман, шматкроць ушанаваны Песняром. Стаялі і чакалі вяскоўца, дзядзьку сярэдняга веку. Што ён распавядзе пра родныя для Якуба Коласа мясціны? Дзядзька Міця, як аказалася, ішоў у краму па хлеб. Але спыніўся і ў ахвотку пагаварыў. Так, клуба няма, а шкада, бо да бліжэйшага, у Любкаўшчыне, ехаць ды ехаць... Без свайго клуба, карацей, жыццё сумнаватае. Музей — у Смольні... Так, дзятвы і моладзі — усё менш. Мясціны ж тут маляўнічыя, Коласам апетыя. Я запытаўся, а ці ведае дзядзька Міця што-небудзь з «Новай зямлі»? Той, не вагаючыся, пачаў чытаць — ледзь спынілі. Вось такія чытанні на свежым паветры атрымаліся. Адным словам, чытачы ў Мікалаеўшчыне — падрыхтаваныя. Каб іх здзівіць, Іне Аляксандраўне вельмі пастарацца трэба. Дай ёй Бог!

Ад юбілею да юбілею

Гэтым разам вырашылі не заезджаць у добра знаёмы нам філіял Дзяржаўнага літаратурна-

"Коласавы землякі" ды пазабюджэтныя план і факт

мемарыяльнага музея Якуба Коласа "Мікалаеўшчына", раскінуты аж на чатырох вёсках, а знайсці музейныя цікавосткі ў самой Мікалаеўшчыне. На жаль, не знайшлі. І толькі вярнуўшыся дадому даведаліся, што ў школе, якая носіць імя Якуба Коласа, маецца цікавыя літаратурны музей. Але пра яго нам не казалі ні ў бібліятэцы, ні хоць бы якія ўказальнікі ці інфармацыйныя стэнды.

Тыя пошукі і расчараванні прывялі да думкі, што перспектыву, найперш турыстычных, у гэтай мясцовасці бачыцца багата. Гэтакасама, як і багата таму перашкод. Так, сёння этнаграфічныя і літаратурныя музеі карыстаюцца цікавасцю з боку шырокай грамадскасці ва ўсім свеце. Але ніхто не пойдзе ў "статычны" музей — нават калі ён мае статус нацыянальнага. І размова тут не пра мультымедыяныя ўстаноўкі з магчымасцямі 3D праекцыі ці найноўшыя інфакіёскі, набыццё якіх патрабуе вялікіх сродкаў. Музей не павінен быць адарваны ад мясцовай супольнасці. Трэба жыць яе інтарэсамі і разам з тым быць жывым цэнтрам асветы — у нашым выпадку штомесяц, калі не штотыдзень, праводзіць ціка-

выя мерапрыемствы каляндарнага цыкла на аснове Коласавых пазыччых апісанняў, арыентаваныя як на турыстаў, так і мясцовых жыхароў.

Мяркуем, Стаўцоўскі райвыканкам і Літаратурна-мемарыяльны музей Якуба Коласа мусіць працаваць у адной звязцы па ўшанаванні і папулярызацыі нашага славутага класіка. Прыгадаем Пушкінскія мясціны пад Псковам. Там з трапятаннем ушаноўваюцца не тое што рэчы і будынкі, звязаныя з класікам рускай літаратуры, але і аўтэнтчны ландшафт, тыя дрэвы, што маглі яго бачыць. А што ў нас? Навокал Мікалаеўшчыны, дзе ў маляўнічых мясцінах размяшчаецца Коласаўскі дзяржаўны заказнік, наадварот, заўважылі, падаецца, надта неахайна высечаныя дзялячкі старога лесу. Зусім сумна ў Коласавых мясцінах выглядае справа і з грамадскім харчаваннем: ніхто не сустрэне падарожнага добрымі шкваркамі ці Коласавай верашкай з блінамі... Нічога не пакаштаваўшы, скіраваліся ў Нясвіж, дзе з гэтым праблем няма аніякіх. А чаму б у Мікалаўшчыне не аднавіць, скажам, карчму, якая ў свой час размяшчалася побач з мостам праз

Нёман? Альбо побач з музейным будынкам у Смольні ці Ластку не зрабіць "шынок" з мясцовымі кулінарнымі прысмакамі і прапановаў турыстам блінцы, што "пякліся на сняданне".

Як грыбнікі са стажам, адгукнуліся б мы і на музейную камерцыйную прапанову пад умоўнай назвай "Грыбнымі сцэжкамі Коласа" — з мясцовымі жыхарамі ў якасці праваднікоў-экскурсаводаў. Вядома, пры гэтым ажыццяўлялася б і шырокая рэкламная акцыя. Але самае галоўнае, рэгіянальным невялікім музейям (няхай сабе і філіялам) важна працягнуць актыўнасць не толькі ад юбілею да юбілею.

Кампанія вольных вандроўнікаў

На абвестцы за вітрынным шклом будынка, дзе месціцца СДК і бібліятэка вёскі Любкаўшчына, прачыталі мы класную піяр-фразу: "Вас вітае бібліятэкар Святлана Канстанцінаўна Пявец!" Міма такога не пройдзеш. Карціць зайсці, павітацца ў адказ, пакорпацца ў кнігах, пагутарыць пра сучасны літаратурны працэс, урэшце — павучыцца...

На людным месцы: аглядавая пляцоўка

Маларыта /

Што табе падарыць?

Маларыцкая ЦБС не перастае здзіўляць чытачоў запамінальнымі мерапрыемствамі. Апошняе таму пацвярджэнне — выстава творчых работ "Падарункі сваімі рукамі" з серыі "Свет хобі", якая працуе ў чыгальнай зале раённай бібліятэкі.

Аўтарам прадстаўленых работ з'яўляецца Валянціна Ібрагімава, загадчык аддзела абслугоўвання Маларыцкай ЦБС.

— Я прадставіла 50 твораў — падарункаў да розных святаў: Новага года, Вясяля, дня нараджэння, 8 Сакавіка, дня ўсіх закаханых — кажа Валянціна Піліпаўна. — Усе яны зроблены ўласнарук, і дзвюх аднолькавых рэчаў

няма. Падарункі розныя па аб'ёме, памерах, колеравай гаме, але гарманічна ўпісваюцца ў любы інтэр'ер ды, як мне здаецца, ствараюць адчуванне незвычайнасці і чароўнасці. Усё, што прэзентавана на выставе, зроблена ў асноўным з паперы, картона і нітак.

Дарчы, мерапрыемствы, якія арганізуе раённая бібліятэка, афармляюцца пры непасрэдным удзеле Валянціны Ібрагімавай. Гэта тычыцца і абласных, рэспубліканскіх творчых конкурсаў, у якіх прымае ўдзел Маларыцкая ЦБС.

Мікалай НАВУМЧЫК
Фота аўтара

Ганцавічы /

А на карціне — мора

У Ганцавіцкім раённым краязнаўчым музеі адбылася прэзентацыя

Валянціна Ібрагімава срод свайх "падарункаў".

персанальнай выставы мясцовага мастака Івана Караленкі. Дырэктар музея Наталля Кулеш распавяла пра жыццёвы і творчы шлях мастака, а сама выстава называлася "Песні прыбою" і была прысвечана марской тэматыцы.

Тэму абралі невыпадкова. У свой час аўтар работ скончыў Каспійскае вышэйшае ваенна-марское вучылішча і быў накіраваны для праходжання службы на Ціхаакіянскі флот. Служыць даваўся на атамным падводным ракетаносцы старатэгічнага прызначэння. Вось адсюль і любоў да марской стыхіі, якую мастак і выказаў у сваіх творах.

Наталля Кулеш і Іван Караленка.

Былы капітан 3 ранга — пастаянны ўдзельнік абласных, рэспубліканскіх і міжнародных пленэраў жывапісу. З 2010 года — член грамадскага аб'яднання аматараў мастацтва рэгіёна "Белавежская пушча" і Берасцейшчыны "Тур". Плён яго працы навідавоку: гэта 16-я па ліку персанальная выстава Івана Караленкі.

Мікалай ЛЕНКАВЕЦ,
метадыст Ганцавіцкага РМЦ

Ліда / На сцэне — барды

Эстафету мерапрыемстваў у рамках Года культуры падхапіла аматарскае аб'яднанне кампазітараў, аўтараў і выканаўцаў песень "МузАльянс" пад кіраўніцтвам Рэгіны Снітко пры Палацы культуры горада Лі-

Сціпласць сціпласці — розніца. Работнік культуры, не намі сказа- на, павінен быць артыстам, у тым ліку — і ў рэкламе сваіх магчы- масцяў ды здольнасцяў. Толькі да такіх пацягнуцца людзі. А сугней, як правіла, хавае за сціпласцю ня- ўменне працаваць з людзьмі і на людзей. Падаецца, так. Таму — хутчэй да Святланы Канстанцінаў- ны!

Сёння, аказваецца, у бібліятэ- цы (а яшчэ і абеду няма) паспелі пабываць чатыры чалавекі: два настаўнікі мясцовай школы і двое дзетак. Асноўная чытацкая плынь, распавядае бібліятэкар, чакаецца пасля трох гадзін дня. Скончацца ўрокі, працоўны дзень і ў бібліятэ- цы збярэцца, да прыкладу, экала- гічна-краязнаўчы клуб «Леталет». Ягоняя сябры, у асноўным шко- льнікі, называюць сябе Кампані- яй вольных вандроўнікаў. Як вам гэта? Нам спадабалася. Адчува- ецца, што пры такой назве няма ў клубе фармалізму. А займаецца ён літаратурнымі шпацырамі. І не толькі па Коласаўскіх мясцінах. На школьным аўтобусе вандроў- нікі пабывалі, скажам, у вёсцы Жыгалкі. Жыве там, аказваецца, Алімпіяда Мартынаўна Мамонь- ка 1917 года нараджэння, якая ве- дае безліч песень, казак, прыма- вак. Усё гэта старанна запісваецца гурткоўцамі.

У свой час да такога прыклад- нага краязнаўства прывучаў пад- началеных начальнік колішняга аддзела культуры Анатоль Грэкаў. Вынік працы — на кніжных па- ліцах бібліятэкі: чатыры ладныя зборнікі мясцовага фальклору. Чалавека ўжо няма, а справа Ана- толя Васільевіча працягваецца. Вось так бы — ды ў кожным ра- ёне Беларусі. Але не ў кожным ёсць такая гаспадыня-кніжніца, як Святлана Пявец. Яна ў сфе- ры культуры — ці не ўсё жыццё. Як прызнаецца, тактыку кожнага рабочага дня прадумвае загодзя. Сёння, да прыкладу, рыхтуецца выстава па творчасці Якуба Кола- са, заўтра — мерапрыемствы, скі- раваныя супраць курэння, пасля- заўтра чытачы будуць знаёміцца з асаблівасцямі прозы Івана Ме- лежа, а вольныя вандроўнікі ад- правяцца па чарговым маршру- це. Карацей, кожны рабочы дзень бібліятэкара — творчы іспыт. У «экзаменацыйнай камісіі» — чы- тачы.

Загаварылі аб праблемах. У бібліятэцы няма чытальнай залы. І разам з тым адно з памяшканняў СДК (побач з абанементам) пустуе. Як кажа бібліятэкар, няма грошай

Іна Андрэюшка рыхтуе бібліятэку да працы.

Будынак сельскай бібліятэкі ў Мікалаеўшчыне

Любкаўшчына: тут месціцца СДК і бібліятэка.

на рамонт. Мы паглядзелі: памяш- канне прыдатнае, а рамонт па- трэбны мінімальны. Гаспадарчая група аддзела ідэалагічнай рабо- ты, культуры і па справах моладзі з такім фронтам работ справіцца, як думаецца, без праблем.

(Не)лірычнае адступленне
Кастуся Антановіча

Упершыню давялося сутык- нуцца з незвычайнай сітуацы- яй, калі ў вёсцы маецца свой калектыў «Коласавы землякі», але прапісаны ён у суседнім аграгарадку за дзесяць кіла- метраў. Падобнае часам назі- раецца ў футбольных клубах, якія маюць жаданне выступаць

на вышэйшым узроўні, але ад- паведных умоў і інфраструкту- ры ў сваім горадзе не маюць. Якое тут можа быць выйсце ў канкрэтнай сітуацыі? Мо варта зрабіць філіял Любкаўшчын- скага СДК у Мікалаеўшчыне?

За паўгоддзе —
25 мільёнаў?

Дырэктар СДК Таццяна Гакава са штодзённым творчым іспы- там сутыкнулася адносна нядаў- на. Прыехала з Казахстана. Як тут зноў не згадаць пра тыя рос- тані?

Хоць і знаходзіцца Любкаўшчына ўдалечыні ад шумных аўтастрас і мо-

Дырэктар СДК Таццяна Гакава ў клубным этна-пакойчыку.

Гакаўшчына: Святлана Пявец.

■ Частае выказванне клуб- нікаў «Навучыце мяне зарабляць!» стане лей- тматывам і для наступных публікацый нашага перша- га сёлетняга аўтатура. А ў гэтым артыкуле дзелімся канкрэтнымі камерцыйнымі прапановамі. Для гэтага ў наведаных СДК ёсць ўмовы.

ладзь у паселішчы таксама растае, як снег нападвесні, але нельга ска- заць, што СДК — не запатрабаваны. Глядзельная зала ледзь не на трыста месцаў — самая вялікая ў раёне. Так што нярэдка тут ладзяцца раённыя семінары. Народны фальклорны гурт «Коласавы землякі» з Мікала- еўшчыны (паколькі няма там клуба) напоўніцу выкарыстоўвае любкаў- шчынскую сцэну. Нярэдка заязджа- юць сюды і эстрадныя зоркі...

Але асноўная праблема СДК, як мы зразумелі, у тым, што мясцовы люд не надта прывычаіўся плаціць грошы за тое, што за савецкім часам было бясплатным. Вывад адзіны: не прывучылі. Таццяна Гакава з гэтым пагаджаецца і дадае з сумам: «Лю-

дзі атаясамляюць увядзенне плат- ных паслуг з маім пачаткам працы ў ДOME культуры. Нібыта я тыя грошы ў сваю кішэню кладу».

У выніку леташні план па аказан- ні платных паслуг насельніцтву (15 мільёнаў рублёў) быў выкананы на 97%. Камерцыйныя выставы-про- дажы і канцэрты не далі належнага прыбытку. І ў той жа час за паўгод- дзе бягучага года клубнай установе Любкаўшчыны неабходна зарабіць аж 25 мільёнаў пазабюджэтных руб- лёў. Мы, шчыра кажучы, жажнулі- ся. У нас што, даходы насельніцтва істотна павялічыліся? Уражанне та- кое, што планы па аказанні паслуг растуць у нас гэтак жа няўхільна, як скарачаецца колькасць вясковага насельніцтва і адпаведна — коль- касць аптымізаваных устаноў куль- туры.

Частае выказванне клубнікаў «Навучыце мяне зарабляць!» стане лейтматывам і для наступных публікацый нашага першага сёлетняга аўтатура. А пакуль дзелімся адной з канкрэтных камерцыйных пра- пановаў: фота на памяць з Якубам Коласам. Для гэтага ў СДК ёсць усе ўмовы.

Іншая справа, як ажывіць клубнае жыццё, як зава- яваць публіку? Адаз, падаецца, вядомы кожнаму работніку клу- баў: змяніць падыходы да працы, павысіць якасць мерапрыемстваў, пастаянна даводзіць насельніцтву, што за якасць трэба плаціць. Былі ж, былі прарывы ў клубнай дзейнасці Любкаўшчыны. Адным часам пасля заканчэння БДУКіМ прыехала сюды на адпрацоўку малады спецыяліст. І па старой памяці запрашала да ся- бе ў СДК сваіх сталічных знаёмых. І з абрадам «Пасаг нявесты» пры- язджалі ў вёску Мікола Козенка, Энгельс Дарашэвіч, Вячаслаў Кала- цэй са сваімі студэнтамі. І было ўсё жвава ды цікава. Але скончыўся тэр- мін адпрацоўкі... А адны «Коласавы землякі» сітуацыю, як ні стараіся, не выправяць.

Агульнае (не)лірычнае за- вяршэнне

Пазабюджэтных планы, і гэта не толькі наша меркаванне, павін- ны не замянаць творчасці, а яе стымуляваць. Калі работнік куль- туры не адчувае матывацыі ў якаснай працы, калі не можа пакарыстацца тым, што зарабіў, для ўмацавання і свайго зароб- ку, і матэрыяльнай базы, дык ці варта чакаць ад павелічэння па- забюджэтных планаў карэннага паляпшэння сітуацыі?

Фота аўтараў
К

ды. У рамках вечара «Спявай, мая гіта- ра» на малой сцэне Палаца культуры выступалі людзі роз- ных прафесій, якіх аб'ядноўвае бардаў- ская песня.

Так, напрыклад, Ганна Камінская па прафесіі ўрач-хі- рург. Яе паэтычны стаж скла- дае 27 гадоў, а вось гітару ў рукі яна ўпершыню ўзяла толькі два гады таму. Аляксандр Блахін добра вядомы лідчанам як нязменны кіраў- нік гурта «Нэма». На сцэне ён выконваў свае песні пад акампанемент скрыпкі, на якой грала Наталля Батаргі- на.

Беларускамоўны бард Сяргей Чарняк вядомы далё- ка за межамі Ліды. Ён выкон- вае пад гітару песні на вершы беларускіх паэтаў. Вось і гэ- тым разам прысутныя пра- слухалі ў яго выкананні песні на вершы Францішка Багу- шэвіча, Рыгора Барадуліна, Аркадзя Моркаўкі, Хрысціны

Лялько (апошняя, дарэчы, на- ша зямлячка, сёлета ёй спаў- няецца 60 гадоў).

Лілія Радзевіч, работнік гандлю, пачала пісаць песні параўнальна нядаўна, але ў творчай скарбонцы аўтара іх ужо больш за трыццаць. Гэтым разам дзве яе пес- ні выканалі салісткі Ірына Бялайц і Тэрэза Міндзюліс. Сяброўка Ліліі Радзевіч, Станіслава Белагалова, такса- ма з той жа сферы. Нядаўна яна выйшла на заслужаны адпачынак і пачала пісаць вершы, а пад уплывам сяб- роўкі — і спевы. Першы з іх Станіслава Іванаўна пры- свяціла дачцэ. А выканалі твор на вечары навучэнка Гродзенскага дзяржаўнага каледжа мастацтваў Анаста- сія Козар.

Усе барды, з чыёй твор- часцю крыху пазнаёміліся глядачы ў той вечар, атры- малі ад аб'яднання «Муза- льянс» памятных сувеніры ў шэвіча, Рыгора Барадуліна, Аркадзя Моркаўкі, Хрысціны

Аляксандр МАЦУЛЭВІЧ

Барысаўшчына /
У вясельным вянку
на дзяжы

У Навалянчынскім до- ме фальклору (Ба- рысаўскі раён), які працуе з 2012 года, 27 лютага гурт «Су- седкі» павіншаваў з залатым вяселлем дзве пары аднавяс- коўцаў.

Алена ЛЯШКЕВІЧ

«Суседкі» — заўсёды іні- цыятары святкаванняў, і аднавяскоўцы да іх задум ахвотна далучаюцца. У На- ваялянчыне святкуюць Каляды, Масленку, Саракі, Сёмуху, Ку- палле, Спас... Падчас Піліпаў- скага паста ладзяць вячоркі, на другі дзень Вялікадня хо- дзяць у валачобнікі.

Мастацкі кіраўнік дома фальклору і самога гурта Раіса Анікеева распавяла, што раней карысталася по- пытам навалянчынская вясельная праграма: маладыя

прыязджалі з барысаўскага ЗАГСа. Зараз «Суседкі» збо- льшага «паказваюць» вяселле падчас канцэртных выступаў. У віншаванні сем'яў Жук (Соф'я Рыгораўна і Рыгор Сцяпанавіч) і Мажэйка (Яўге- нія Сцяпанавіч) і Анатоль Мікалаевіч) з залатым вясел- лем атрымалася сумясціць сучасныя і традыцыйныя элементы. Гучалі вершава- ныя пажаданні, «маладым» дарылі падарункі і букеты, крычалі «Горка!», яны танчы-

лі вясельны вальс. А Яўгенія Сцяпанавіч была ў тым жа вясельным вянку, у якім вы- ходзіла замуж паўстагоддзя таму. Потым, на дзяжы, яго знялі і завязалі хустку. Гарма- ністу Валянціну Анікееву на знак таго, што пачынаецца вяселле, павязалі на гармо- нік стужку. «Маладым» да- вялося прайсці некаторыя выпрабаванні: паказаць, што ўмеюць ткаць і вышы- ваць, праспяваць калыханкі. Дарэчы, пра навалянчынскія

калыханкі нека зняла тэле- перадачу даследчыца Ірына Мазюк, а тэлеканал «СТБ» зрабіў цыкл пра тутэйшыя каляндарныя абрады.

Быў задзейнічаны ў імпрэзе таксама і элемент абраднасці другога дня сап- раўднага вяселля: калі «пад- менным» маладым дораць жартоўныя падарункі і ка- жучь троху больш фрыво- льныя, чым з «праўдзівымі» падарункамі, прыказкі. Гэтым разам «маладыя» былі сап- раўдныя, і да ўсяго, вопыт- ныя. Сем'ям Жукоў і Мажэк падарылі палена, качан ка- пусты, дзве грушы.

Не кожнай пары пашан- цуе адсвяткаваць залатое вя- селле ў антуражы прадметаў традыцыйнага побыту, як у Навалянчынскім доме фа- льклору. Калекцыя ўражвае, сустракаюцца вельмі цікавыя ручнікі, вясельныя строі.

Кульмінацыяй жа залато- га вяселля стала дзяльба ка- равая. Які ён быў смачны!

К

4 сакавіка ў Музеі беларускага народнага мастацтва ў Раўбічах адкрылася выстава "Жаночы сусвет", дзе можна паглядзець традыцыйнае адзенне з Брэстчыны. Карэспандэнтка "К" назіралася за мантажом выставы.

Алена ЛЯШКЕВІЧ

Экспануюцца прадметы з фондаў Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь. Большасць з іх — упершыню. Можна назіраць "эвалюцыю" тэхналогіі вырабу чапцоў ад старажытнай, больш складанай тэхнікі пляцення "спрэнг", да больш сучаснай: вязанне шыдэлкам. Акрамя паясоў, плечыных "спрэнгам", можна паглядзець шмат тканых на бердзечку, паласатых.

Загадчык філіяла Нацыянальнага мастацкага музея ў Раўбічах Дар'я Ільніч патлумачыла выбар на карысць Брэстчыны тым, што ў фондах захавалася шмат рэчаў з гэтага рэгіёну. Гэта дазваляе сабраць поўныя касцюмы: летнія, зімовыя. Будучы паказаныя два маларыцкія строі.

Аматарам традыцыйнага адзення выставу ў Раўбічах можна разглядаць як працяг і пашырэнне выставы маларыцкага строю з калекцыі Наталлі Канановіч, якая праходзіла ў галерэі Саюза майстроў народнай творчасці ў 2012 годзе. Цяпер можна паглядзець адзенне пэўнага раёна ў кантэксце іншых брэсткіх рэгіянальных строяў.

Багатая вышыўка з геаметрычным арнамантам, фігурныя зборкі на кашулях і фартуках. "Апранаючы" на манекены ўсё гэта багацце, супрацоўнікі музея сутыкнуліся з пэўнымі складанасцямі: на адным з фартухоў па поясе — цудоўныя зборкі. Падобныя неяк сустраліся на падляшскай летняй спадніцы ў беластоцкім музеі. Дылема: павязць пояс, як яго насілі, і закрыць гэту прыгажосць, ці сунуць пояс трохі вышэй, каб зборкі былі бачныя? Усё ж союваюць, каб прадманстраць і асобны прадмет, а не толькі строй у комплексе.

Стандартныя манекены не дазваляюць "ва ўсёй красе" паказаць народны строй. Яны завялікія для прадметаў традыцыйнага побыту, а для

Пачас мантажу выставы. | Фота аўтара

"Жаночы сусвет" Палесся

Як "збіралі" выставу народных строяў

аб'ёму рукавоў даводзіцца падкладаць паперу. Сучасным манекенам традыцыйныя кашулі не сыходзяцца па шыі, а андаракі — па таліі. Узгадаліся фальклорныя гурты, якія выступаюць у аўтэнтычным адзенні: таксама часта бывае, што з завязкамі на шыі даводзіцца нешта мудрыць. Даследаванні сведчаць, што людзі даўней і праўда былі меншыя, асабліва сяляне. Іх антрапаметрычныя паказнікі былі меншымі за абмеры шляхты ў той жа мясцовасці. Навукоўцы тлумачаць гэта асаблівасцямі харчавання. Праблема з манекенамі

ужо часткова вырашана: супрацоўніца Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі Марыя Віннікава распрацавала мадэль манекена адмыслова для народных строяў, іх ужо паставіла ў план вытворчасці адна з мінскіх прыватных фірм і нават назвала кошт выраба: эквівалент 83 долараў за адзінку.

Як распавяла захавальніца калекцыі дэкаратаўна-прыкладнага народнага мастацтва Беларусі Нацыянальнага мастацкага музея Вікторыя Пракошына, у калекцыі, акрамя тэкстылю, — кераміка, вырабы з дрэва і саломы. Па гэтых кірунках працуе і філіял у Раўбічах. У калекцыі дзве з паловай тысячы прадметаў, у сталай экс-

пазіцыі пад Мінскам — пятая частка з іх. Плануюцца экспазіцыі прадметаў народнага побыту ў памяшканнях музейнага квартала, што пакуль толькі будуюцца.

Калекцыя народнага мастацтва актыўна папаўнялася ў 1960 — 1990-х, калі ладзіліся экспедыцыйныя выезды. У апошнія гады гэта адзінкава паступленні. На пытанне, чаму цяпер музей не ладзіць экспедыцый, Вікторыя апавядае, што толькі нядаўна ва ўстанове з'явілася свая машына, перайшлі ў іншы музей некаторыя спецыялісты. Акрамя як праз экспедыцыі, калекцыя народнага мастацтва папаўнялася ў савецкі час шляхам перадачы прадметаў з іншых устаноў, у тым ліку з Акадэміі навук, Тэатра оперы і балета.

З падзэрэннямі, што ў мастацкім музеі, дзе ладзяцца бадай што самыя знакавыя для "высокага" мастацтва выставы, народная творчасць, можа, пачуваецца "бедным родзічам", Вікторыя не пагаджаецца. Як ілюстрацыю да сваіх слоў згадвае факт, што, напрыклад, саламяная царская брама, адрэстаўраваная Ларысай Лось, экспанавалася ў рамках аднаго з буйных праектаў: "Дзесяць стагоддзяў мастацтва Беларусі".

У Раўбічах на часовых выставах экспануюць і сучасныя вырабы, як зробленыя па матывах традыцыйных беларускіх рамёстваў (вянецкая кераміка), так і мастацкія вырабы з іншых краін (напрыклад, з Ірана). План выставачнай дзейнасці звычайна складаецца ў кастрычніку, але магчымыя змены: напрыклад, выстава "Жаночы сусвет" экспануюцца пазапланова.

Зараз у Раўбічах каля 6 тысяч наведвальнікаў на год. У савецкі час філіял быў ці не больш папулярны за галоўны музейны будынак: Раўбічы былі ўключаны ў экскурсійны маршрут з Мінска на Курган славы і ў мемарыяльны комплекс "Хатынь". Наведвальнікаў вабілі і экспазіцыя, і навакольныя краявіды: будынак касцёла, дзе месціцца музей, стаіць на адным з чатырох раўбіцкіх гаркаў. Сёння ўстанова актыўна шукае сваё месца ў сучаснай культурнай прасторы, ладзіць цікавыя выставачныя праекты. Застаецца толькі пажадаць музею цікаўных наведвальнікаў.

РАСІЯ

16 — 21 лютага ў Беларусі прайшоў IV Міжнародны фестываль "Уладзімір Співакоў запрашае", закрануўшы не толькі Мінск, але і Магілёў. Прапануем вашай увазе заканчэнне матэрыяла пра творчую сустрэчу з Уладзімірам СПІВАКОВЫМ, якая адбылася ў Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі ў час форуму.

Надзея БУНЦЭВІЧ

(Заканчэнне. Пачатак у № 9)

— Спачатку мяне аддалі займацца на вяланчэлі, — кажа маэстра. — Але я быў такі маленькі ды кволь, што хутка зразумеў: усё жыццё цягаць за сабой такі вялізны інструмент будзе няпроста. Таму літаральна праз два тыдні мяне перавялі на скрыпку. Першае маё выступленне прайшло вельмі даўно — яшчэ калі коткі, як кажуць, былі ростам з дрэвы. А дзіцячае адзенне было тады не такім зручным, як цяпер. Нават, я сказаў бы, даволі дзіўным: панчохі ў рубчыкі, якія трымаюцца на спецыяльных прышпільках, наверх шорты ці што яшчэ іншае. Усё гэта, вядома, замінала. Таму я выйшаў, падцягнуў-паправіў штонікі — і тады толькі пачаў граць. Публіка, вядома, пакатвалася са смеху.

Сёння юныя музыканты з дзяцінства ўдзельнічаюць у конкурсах, без гэтага не аб-

ыйсця. Бо конкурсы даюць рэальную магчымасць, каб цябе заўважылі. Спартыўна дапамагае навучыцца акумуляваць энергію — творчую, фізічную, псіхічную, якую заўгодна. Гэта рух наперад. Але, як і ўсялякая з'ява, конкурсы маюць і адваротны бок: зразумела, мы часта сутыкаемся з неаб'ектыўнасцю.

Удзельнічаючы ў журы Міжнароднага конкурсу імя Пятра Чайкоўскага, я звярнуў увагу, што ўзнікаюць нейкія кланы, пачынаюцца "міжсабойчыкі", якія не маюць дачынення ўласна да музыкі. Каб унесці ў гэта ноту справядлівасці, па выніках апошняга конкурсу я зладзіў у Маскве канцэрт тых, хто павінен быў, на маю думку, атрымаць больш высокія ўзнагароды. Пospех у публіцы быў неверагодны: бясконцыя авацыі, словы прызнання...

Быў я і ў журы на конкурсе дырыжораў — у Лондане. На трэці тур прайшлі тры чалавекі, а прэмія — адна. І ў журы — адзіны "не з Лондана". Тут я канчаткова зразумеў, што адзін у полі не воін. Мяне запэўваюць: дык каму, маўляў, прэмію аддадзім? А я адказваю: вас усё роўна болей. У тым конкурсе ўдзельнічаў малады эстонскі дырыжор Міхаіл Герц. Калі ўсё скончылася, я падышоў да яго: "Вы па-руску гаворыце?" — "Так". — "Вы мне вельмі спадабаліся, і я хацеў бы запрасіць вас прадрыжываць канцэртнаму Нацыянальнаму сімфанічнаму аркестру Расіі". А ён у адказ: "Гэта маё Гран-пры!"

ЛІТВА

Рэгіна Лопанэ — дырэктар музея, у якім захоўваецца самая буйная ў Еўропе калекцыя твораў Мсціслава Дабужынскага — аднаго з тых, пра каго "К" неаднойчы пісала ў рубрыцы "Вяртанне імянаў", удзельніка творчага аб'яднання "Мир искусства". Да "мірыскусніков" адносіўся і Леў Бакст, чые творы зараз прадстаўлены ў Нацыянальным мастацкім музеі. Дык вось, творы Дабужынскага ў рамках выставы Бакста "паходзяць" акурат з Літоўскага музея тэатра, музыкі і кіно, якім кіруе спадарыня Рэгіна.

Вольга РОПАТ

Як моладзь Літвы ставіцца да класічнага мастацтва? Чым прыцягвае глядачоў вільнюская ўстанова? Дырэктар распавяла карэспандэнтку "К" пра "гульні ў прафесію", а таксама выказала сваё меркаванне наконт будучыні музеяў.

Музеі супернічаюць

— Мы калекцыянуем усё, што звязана з літоўскай тэатральнай гісторыяй. Праз час дадалася яшчэ і выяўленчае мастацтва, калі атрымалі вялікую спадчыну жывапісца, графіка, тэатральнага мастака Мсціслава Дабужынскага — больш за тыся-

чу ягоных эскізаў дэкарацый. І гэта самая вялікая ў Еўропе калекцыя згаданага мастака, сабраная ў адным музеі.

Мы папаўняем калекцыю самага маладога аддзела, створанага ў 1992 годзе, датычнаму кіно. Наш музей мае анімацыйныя і тэатральныя студыі для дзяцей. У аддзеле музыкі знаходзяцца старадаўнія музычныя інструменты, асабістыя калекцыі кампазітараў. Акрамя кіна-тэхнікі, касцюмаў, эскізаў, у музеі можна ўбачыць яшчэ і раяль, зроблены прыкладна ў 1830 годзе ў Пінску, і лічыцца, што на гэтым музычным інструменце грала Марыля Верашака, у якую быў закаханы Адам Міцкевіч.

У Літоўскім музеі тэатра, музыкі і кіно "не цесна" відам мастацтва, наадварот, — гэта наша асаблівасць. Падобны нашаму музею па шырыні ахопу знайшлі яшчэ ў Новай Зеландыі. Лічу, галоўны наведвальнік — будучы. Таму трэба займацца выхаваннем школьнікаў. У Літве дзяржава выдзяляе сродкі на наведванне культурных устаноў. Таму ў нашай краіне музеі супернічаюць паміж сабой, але, зразумела, у кожнага з іх свае "фішкі".

Гульні ў прафесію

— Наведвальнік змяняецца. Таму, у першую чаргу, музейшчыкам трэба зрабіць так, каб ён прыйшоў. Зацікавіць. У нашым выпадку не хапае інтрыгі... У моладзі зараз іншае ўспрыманне: ёй усё хутка надакучае. Што цікава сучаснаму пакаленню? На жаль, не класічнае мастацтва. А зацікаўленасці ня-

ФОТОФАКТ

Да юбілею Крапівы

3 сакавіка ў Дзяржаўным літаратурна-мемарыяльным музеі Якуба Коласа распачаліся святкаванні 120-годдзя з дня нараджэння знакамітага беларускага пісьменніка, паэта, драматурга, сатырыка, перакладчыка, грамадскага дзеяча Кандрата Крапівы. На імпрэзе прысутнічалі сваякі Кандрата Кандратавіча, у тым ліку ўнучка Алена Атраховіч і прапраўнук Глеб (яны на фота злева), беларускія літаратары, мастацтвазнаўцы. Спецыяльна для гасцей вечара выступілі артысты Тэатра-студыі кінаакцёра са сцэнай са спектакля "Хто смяецца апошнім?" паводле п'есы класіка (на фота справа). У наступных нумарах "К" прапануем экскурсію матэрыялаў — фрагменты перапіскі Кандрата Крапівы з Якубам Коласам. Будучы і іншыя матэрыялы, звязаныя з мастаком слова.

Фота Аліны САЎЧАНКА

Сустрэчу з Уладзімірам Співаковым вяла рэктар Акадэміі музыкі Кацярына Дулава. / Фота Аліны САУЧАНКА

ка: калі грала, коса ставіла нагу. Ён зрабіў ёй заўвагу, яна паправілася, але праз час забылася — і нага зноў пайшла наўскос. Нічога не сказаўшы, ён падыйшоў — і ўрэзаў так, што два тыдні яна не магла хадзіць. Такая вось “педагіка”...

Пасля, зразумела, маім выкладчыкам быў Юрый Янкевіч. Уздзейнічала і тое, што я меў шчасце быць на многіх уроках Давіда Ойстраха. Ён граў творы з любога месца, паказваючы, як трэба выконваць. Але таксама здаралася ўсялякае. Памятаю,

янскай Генуі. Неяк прыйшоў да мяне французскі імпрэсарыя (ён ужо сышоў з жыцця), а ў маёй французскай кватэры на сценах карціны вісяць. Паглядзеў, пытае: “За ўсе карціны заплачана?” — “Не. Многія ўзяты ў крэдыт”. — “Вось кантракт, падпішы”. — “А што рабіць трэба?” — “Операй дырыжыраваць”. — “А якой?” — “Пурытане” Беліні. Я пра гэту оперу хіба краем вуха чуў — і падпісаў. А як ён пайшоў, патэлефанаваў свайму сябру, які на той час узначальваў адзін з французскіх оперных тэатраў. “Ты ведаеш оперу “Пурытане” — цалкам?” — “Ведаю. А што?” — “Я падпісаў кантракт ёй дырыжыраваць”. — “Ты з’ехаў з глуду”. Але нічога не зробіш, папрасіў даслаць партытуру. Паглядзеў, там сапраўды ўсё не так проста. А да ўсяго, трэба добра ведаць італьянскую мову, бо пасля пэўных слоў у рэчытатывах трэба ўстаўляць акорды. Угрызся як след у партытуру, прыехаў у Геную. А рэжысёр, які ўсё гэта ставіў, вырашыў “загнаць” хор пад зямлю, і артысты бачылі мяне толькі ў манітор, дзе сігнал даходзіць пазней. І што я ні рабіў, хор уступаў са спазненнем. Давялося адной рукой дырыжыраваць у адным тэмпе, паказваючы аркестру, а другой — у іншым, паказваючы хору. Тады ж я паспраўдну сутыкнуўся са спевакамі. Падыходзіць да мяне прымадона: “Ведаеце, я сёння дрэнна сябе пачуваю, не маглі б вы больш павольнымі зрабіць вось гэтыя

такты?” — “Добра”. А праз хвілін пяць падыходзіць тэнор: “Я вас вельмі прашу, тут трэба хутчэй”. І што рабіць? Бо гэта ж дуэт! Стаў дырыжыраваць па-свойму. Пасля спявачка заходзіць да мяне ў артыстычную, кідаецца на шыю: “Вы мне выратавалі жыццё!”

Але калі я пачаў дырыжыраваць операмі, дык засумаваў: усё адно і тое ж. Няма тых магчымасцяў, якія ёсць у аркестравых канцэртах: правядзеш рэпетыцыю — і разумееш, каму з музыкантаў што трэба. Вось тут — паказаць, тут — паглядзець, тут — трамбаністу крыху раней даць уступ, каб сыграў своечасова. І ўсё — адчуваеш, што музыка быццам сама нараджаецца пад рукамі. А ў оперы гэта зрабіць складана.

Увогуле, чалавечы голас — адзін з самых выразных музычных сродкаў, але і адзін з самых капрызных. Прыязджаў неяк у Маскву сустракаць вядомы тэнор, мы з ім усё адрэцэпіравалі. А перад канцэртам ён падыходзіць да мяне і кажа: “Маэстра, я адчуваю, што буду браць дыханне зусім у іншых месцах”. — “Нічога. Спадзяюся, я гэта адчуў”. Так і лавіў яго спіноў ўвесь час. Той быў так усхваляваны, што пры ўсіх пачалаваў мяне проста ў вусны.

У жыцці здараюцца розныя сітуацыі. Але ніколі не трэба адчайвацца — трэба абавязкова верыць. Калі ў вас у сэрцы гарыць творчы агонь, усё будзе добра.

K

Краса паводле Юндзі

КІТАЙ

Кітайскі піяніст Юндзі Лі ў Мінску ўпершыню. Малады музыкант пазнаёміў сталічную публіку з уласнымі інтэрпрэтацыямі польскага класіка Фрэдэрыка Шапэна. Гастролі маладога выканаўцы, пачаўшыся ў беларускай сталіцы, працягнуцца ў Францыі, Аўстрыі, Германіі, Расіі, ЗША.

Вольга РОПАТ

Юндзі Лі крыху больш за трыццаць, а ён адзін з самых запатрабаваных піяністаў у свеце. Выканаўца стаў знакамітым у 18 гадоў — пасля перамогі на Міжнародным конкурсе піяністаў імя ўсё таго ж Шапэна ў Варшаве. У чым сакрэт Юндзі? Калі малады чалавек дасягае пэўных вышынь, бадай першае, пра што ў яго пытаюцца, — чым займаюцца бацькі. Дык вось, яны ў Юндзі Лі ніяк не звязаныя з музыкай. Але з дзяцінства падтрымлівалі сына ў яго пачынаннях. І першым музычным інструментам у іх доме стаў акардэон. А ўжо ў 7 гадоў прыхільнік шапэнаўскіх мелодый сеў за фартэпіяна. Дарэчы, чаму менавіта Шапэн? Юндзі лічыць, што мелодыі польскага кампазітара неяк па-асабліваму захапляюць і кранаюць, у ягонай музыцы можна пачуць саму прыгажосць, красу...

Лі прызнаецца, што ў яго “гарачая любоў да музыкі”. “Трэба проста якасна рабіць сваю справу. Я люблю музыку, таму шмат часу надаю ўдасканаленню свайго майстэрства. Калі тэматыка вельмі любіць, ты проста ішчашчывы, калі гэта робіш”, — кажа піяніст. І ён не здаецца, калі штосьці не атрымліваецца. Незадаволенасць для Юндзі Лі — матывацыя зрабіць лепш.

Цікава, што сваю музыку ён слухае толькі ў даследных мэтах, каб зразумець, як можна палепшыць свае навыкі. Кітайскі піяніст супрацоўнічае з аркестрам Марыінскага тэатра, Берлінскім і Венскім філарманічным аркестрам, Лонданскім сімфанічным... Гэта яшчэ не ўвесь спіс. Адзначу: нядаўна Юндзі Лі выпусціў два новыя альбомы...

Кітайскі піяніст лічыць, што музыкант пры стварэнні твора павінен уключаць нацыянальныя асаблівасці сваёй краіны, фарміраваць уласны стыль і выкарыстоўваць “інавацыі”, каб музыка пасавала сучаснаму стану грамадства. Але, на жаль, засталася небагата людзей, якія паспраўдну цікавяцца класічнай музыкай, таму Юндзі Лі хоча натхніць моладзь уласнай творчасцю. Дарэчы, у маладога музыканта ў Кітаі ўжо ёсць вучні, і ён спадзяецца, што іх будзе яшчэ больш.

K

K

“Viva la музыка!” ад Співакова

Майстар-клас маэстра падчас фестывалю

Мы звычайна ніколі не ведаем, хто насамрэч з’яўляецца нашым настаўнікам. Не абавязкова адно выкладчык па спецыяльнасці — гэта могуць быць самыя розныя жыццёвыя сустрэчы, якія раптам адкрываюць нам штосьці новае, нечаканае, бо ўсё гэта таксама навучанне. Асабіста для мяне такой навукай было сяброўства з рэжысёрам Георгіем Таўстаногавым. Аднойчы прыязджаем з Масквы ў Ленінград. І публіка Вялікага драматычнага тэатра, які цяпер носіць яго імя, нават не здагадваецца, чаму ў

афішы раптоўныя змены. А ўсё таму, што ён мяне спытаў: “Вы бачылі “Смерць Тарэлкіна”? — “Не”. — Дык паглядзіце: гэта геніяльна”. І пасля спектакля мы гралі проста на сцэне для саміх артыстаў. Такое яднанне — сапраўднае шчасце! З выкладчыкамі мне таксама пашанцавала. Бо адной з маіх першых настаўніц была Любоў Сігал — вучаніца самога Леапольда Ауэра. Ён, дарэчы, быў даволі жорсткі чалавек — мне гэта нават дзіка, бо я імкнуся ўсё рабіць з любоўю. Яна распавядала, што ў яе была дрэнная звыч-

прыносіць студэнт яму Скрыпічны канцэрт Чайкоўскага. Грае першую фразу — той спыняе: “Паўтары яшчэ разок”. Потым зноў: “Яшчэ разок”. Нарэшце, кажа: “Я думаю, Канцэрт трэба змяніць”. — “Але ж я сыграў толькі першую фразу!” — “Ты так сыграў, што я зразумеў: Канцэрт трэба змяняць”.

Прызнаюся, я больш люблю інструментальную музыку, хаця да оперы стаўлюся добра, дырыжырую опернымі канцэртамі, нават меў вопыт кіравання спектаклем! Гэта было ў італь-

Рэклама, выстава, сувенір

ма ад таго, што маладыя не ведаюць гісторыі. Каб затрымаць гледача, даводзіцца прыдумляць перформансы, інтэрактывы, прэзентацыі экспазіцый, якія праводзім у форме гульні. Мерапрыемствы мусяць абуджаць творчую энергію ў наведвальнікаў.

У нас ёсць анімацыйнае памышканне, дзе можна зрабіць фільм. Гэта свайго кшталту “гульня ў прафесію”, калі музейныя работнікі тлумачаць школьнікам тонкасці рэжысёрскай працы. Напрыклад, да 450-годдзя з дня нараджэння Шэкспіра для старшых класаў мы арганізавалі паказ фільмаў тэатральных рэжысёраў — Эймунтаса Някрошуса і Оскара Каршунова. Пасля прагляду ўрыўкаў кінастужак навучэнцы пераапаналіся ў Афелію, Гамлета і іншых персанажаў ды спрабавалі сыграць урыўкі. Навучэнцы таксама слухаюць п’есы, а пасля — робяць касцюмы да іх пастаноўак, сцэнаграфію, працуюць з асвятленнем. Для малодшых школьнікаў распрацавана праграма з лялькамі: за адну гадзіну дзеці могуць сыграць дзесьці пяць казак. Усё робіцца для таго, каб яны ведалі літоўскі фальклор і літаратуру. Да ўсяго, наш музей праводзіць “жывыя” ўрокі па гісторыі і літаратуры, і абавязкова — з паказам экранізацый.

На 2017-ы плануецца зладзіць выставу сумесна з Музеям гісторыі беларускага кіно: прывязем у Вільнюс кі-

наплататы, афішы, пакажам урыўкі з фільмаў вашых рэжысёраў. А яшчэ ў наш музей планую прывезці Таніна Гуэра. Можна, тады больш людзей прыйдзе?

Па ўласным жаданні

— Многае залежыць ад таго, якую выставу прывозім. Летась адзначалася 90-годдзе літоўскага балета, і мы прывезлі работы італьянскага мастака. На іх, як калісьці ў Эдгара Дэга, — балерыны. Рэкламу добрую зрабілі, але людзей усё роўна было няшмат. Не ведаю, чаму так. Усё ж такі трэба нам яшчэ пашукаць “разыначку” ў рэкламе ды ў назвах выставачных праектаў.

Бывае, не ведаеш, што б такое зрабіць, каб наведвальнік завітаў... Нядаўна з сям’ёй зайшла ў галерэяльную мастацкую нацыянальную выставу сучаснага мастака Шарунаса Саўкі пабачыць, колькі людзей цікавіцца выставай (*На работах людзі з дэфармаванымі аголенымі целамі нагадваюць персанажаў карцін Іераніма Босха*. — В.Р.). Некаторыя задаваліся пытаннем: “А што мастак хацеў гэтым сказаць?”. Да карцін і подпісы былі, але ўсё роўна людзі шукалі нешта патрамае...

Але найчасцей не бывае такога, каб заўсёды ў музеі знаходзіўся натоўп наведвальнікаў. Людзі ідуць на выставы па ўласным жаданні. Урэшце, мы думаем і над тым, як стварыць атмас-

Спроба пошуку схемы дзеянняў ад творчага музея

Падчас музейных праектаў.

Мастак і літаратар Адам ГЛОБУС амаль год дзяслюўся ў сацыяльных сетках сваімі ілюстрацыямі да п'есы Янкі Купалы "Тутэйшыя". Творца распавёў "К", чаму вырашыў звярнуцца да знакамітага твора, прычым — у нязвычай для інтэрпрэтацыі Купалы стылістыцы.

Сяргей ТРАФІЛАЎ

"Гэта не замова, а накіраванне"

— Ёсць рэчы, якімі накіравана займацца. Знаёмства з п'есай Янкі Купалы "Тутэйшыя" пачалося для мяне ў самвыдаце на пачатку 1980-х: перадавалі твор з рук у рукі, захапляліся ім. Калі ж задумаліся, як назвацца таварыству маладых літаратараў пры саюзе пісьменнікаў, няхта сказаў: "Тутэйшыя". Маўляў, гэта і шырока, і няпафасна.

А некай выпадкова сустрэўся ў метро з пісьменнікам Віктарам Казько, які спытаў, чаму я не займаюся кіно.

— Віктар Апанасавіч, дык ніхто не запрашае! — адказваю я.

— Тады я цябе запрашаю. Ёсць якая-небудзь ідэя? Пакуль мы даедзем ад Акадэміі навук да кінастудыі, зможаш прыдумаць?

— Я гатовы! У мяне ёсць мара: зняць "Тутэйшых".

— Вось і выдатна! Прызначым табе рэжысёра. Зараз напішаш заяўку.

І "Тутэйшых" сапраўды знялі! Як лічу, на "троечку". Тады я "не дадушы" рэжысёра, мастака — карацей, ставала памылка. Ды ў стужцы ёсць і ўдалыя ролі. Скажам, я ў захапленні ад таго, як Сямён Фарада сыграў Спічыні! А зараз, калі фільму пераваліла за 20 гадоў, звяртаеш увагу і на стары Мінск у кадры...

Каб не анекдот, а...

— Не так даўно я задумаўся пра патрэбу ў рэмейку таго фільма. Перачытаў адпачатковы сцэнарый, натхніўся выданнем перакладу п'есы

Сэлфі: творца пра твор

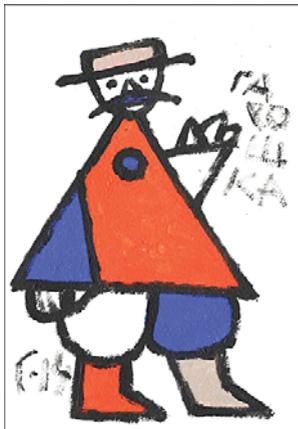

Адам Глобус. "Зносак на мінскай Брахаўшчыне".

Фарбы Кітана для Янкі Купалы

"Героі Купалы, тутэйшыя ганцы".

"Лявон Гарошка — паважаны селянін".

"Янка Здрольнік".

"Генрых Мотавіч Спічыні".

"Класікаў раз на дваццаць гадоў варта пераздымаць"

на французскую мову (яго зрабіла Вяргінія Шыманец)... На мой сённяшні розум, усе экранізацыі твора Купалы рабіліся не зусім слушна. У гэтых стужках п'еса прачытваецца як гумарыстычнае апавяданне Зошчанкі, анекдот, а ў Купалы ўсё ж больш ад Маякоўска — так, з буфанады, але і з рэвалюцыйнай манументальнай стылістыкай. Калі знойдзецца спонсар, рэжысёр (абавязкова роднасная душа, які прачытае твор не так, як папярэднікі: пад яго бачанне я гатовы адаптаваць сцэнарый), то рэмейк бачу ў

стылі фільма "Інтэрвенцыя" з Уладзімірам Высоцкім. А сябе ў гэтым праекце я ўяўляю не мастаком, не сцэнарыстам і нават не прадзюсарам. Хутчэй тым, хто павінен на тэатры, пераконваць усе патэнцыйна зацікаўленыя бакі, што гэта патрэбна і актуальна. Тым больш, досвед аднаго фільма адносна таго, як пачаць рабіць кіно і давесці яго да экрана, у мяне ёсць.

Год на "Тутэйшых"

— Пад пэўную тэму імкнучыся вылучаць сабе год, і мінулы займаўся якраз "Тутэйшы-

мі". Проста так. Захацелася актуалізаваць Купалу (без кан'юктур!), паноўмаму ўбачыць п'есу. Ну і прыемна ж сядзець у майстэрні, фантазіраваць, што ты не проста малюеш аркушы (іх ужо пад сотню), а з яго можа вырасці кіно! Няблага і тое, калі атрымаюцца толькі ілюстрацыі да кніжкі ці нават танюці комікс (балазе, кіно і ёсць комікс, а ўсе гэтыя галівудскія бэтманы — акурат адтуль).

Колеры Кітана

— Колішні спектакль на сцэне Купалаўскага тэатра

спектаклем. Коміксавым, вельмі гратэскным. Каб запамінальна было! А з усіх герояў купалаўскай п'есы найбольш люблю, вядома, Мікіту Зносака. І вельмі шкадую, што Віктар Манаеў не сыграў пасля спектакля і ў кіно. Рэжысёр першай экранізацыі Валерый Панамароў палічыў, што ён занадта тэатральны артыст, для кіно — празмерна гратэскны. А мне ў той карціне якраз і не хапіла гратэску, веселасці, своеасаблівай вуглаватасці, манаеўскай тэатральнасці. Прынамсі, новы фільм

рабіў бы з улікам гэтай камедыінасы, дынамікі. Адпаведна таму, колькі гэтых "спецый" унясем, столькі і атрымаем эфекту на экране.

Мінск у ролі камеа

— Трактоўка Мінска на ілюстрацыях сапраўды атрымалася нестандартная: з яркімі колерамі і відавочнай геаметрыяй. Хоць зазвычай сталіца мне бачыцца горадам шэра-блакітным, праўда, з нейкімі яркімі, запамінальнымі ўкрапаннямі. Але для экрана я гэтую гаму ўсё ж падфарбаваў бы. Прычым не бачу праблемы ў тым, што не ўсё захавалася з апісанага Купалам горада. Наш сённяшні Мінск павінен сыграць ролю таго самага: "запросім" сталіцу, дзе шмат чаго адноўлена (у адрозненне ад здымак у 1990-х), сыграць камеа — сябе "ў маладосці". А сучаснасць я прапанаваў бы ўвесці праз касцюмы.

Урэшце, "Тутэйшыя" — гэта не абавязкова выключна мінская гісторыя, яна можа стацца касмаганічнай. Многія краіны ведалі ўсходніх і заходніх вучоных, правых і левых, тупаканечнікаў і востраканечнікаў, як у Свіфта. Скажам, такое здарэнне магло адбыцца і ў Барселоне. Чаму б і не?

Шматкроць

— Можна, атрымаецца міні-серыял. Але хацелася б, каб увайшла ў яго ўся п'еса. Адпаведна, малабюджетнай такая стужка наўрад ці стане. Ужо з той прычыны, каб атрымаўся сапраўдны рэмейк: выданне другое, выпраўленае і дапоўненае. Урэшце, ёсць творы, якія шмат разоў экранізаваліся, скажам, "Гамлет". І Купала — якраз той варыянт, калі чарговая экранізацыя не зашкодзіць і будзе актуальнай. Мне здаецца, раз на дваццаць гадоў варта здымаць Купалу паноўмаму: нарасло новае пакаленне глядачоў, прыйшлі новыя рэжысёры...

Погляд з XXI стагоддзя

(Заканчэнне. Пачатак на старонцы 4.)

Зірнуўшы на карту Беларусі, можна лёгка вызначыць: гэта акурат тая адлегласць, якая аддзяляе размешчаныя на адных і тых самых рэках старажытныя беларускія гарады. Адпаведна, у свой час яны выконвалі функцыю своеасаблівага "прыдарожнага сервісу" — што, без сумневу, стала адным з важных фактараў іх развіцця.

З беларускага лесу

— А вось і яшчэ адзін унёсак нашых продкаў у марскую справу. Калі пачалася эпоха вялікіх геаграфічных адкрыццяў, рэзка ўзрос попыт на лес: менавіта з яго рабіліся караблі. Але ў самых "марскіх" дзяржавах яго акурат бракавала. У той жа Галандыі наўрад ці дзе пабачыш добрую сосенку, ды і ў Англіі непразныя гаі раслі хіба што ў часы Робін Гуда.

У нас з драўнінай ніякіх праблем не ўзнікала, таму па Нёмане і Дзвіне ўжо неспынальна плыліны ішлі плыты. Лес — гэта надзвычай зручны тавар, ён вязе сябе сам. Прычым нашы продкі пастаўлялі не проста сыры лес, але гатовыя дэталі кшталту канструктара. Нарыхтоўкі рабіліся з канкрэтнай мэтай: вась

гэта будзе мачта, гэта — кіль, гэта — шпангаўт... Нашых плытагонаў ведалі паўсюль. Паводле маіх падлікаў, яшчэ ў XIX стагоддзі ледзь не паўмільёна беларусаў займаліся гэтай прыбытковай справай.

Але гэтым наша судходства не абмяжоўвалася. Па Нёмане хадзілі віціны — самыя вялікія судны таго часу, чыя даўжыня часам дасягала 60 метраў! Яны былі, так бы мо-

ды каналаў стваралася адмысловая транспартная інфраструктура, пракладаліся дарогі. На Беразіне нават ёсць вёска, якая называецца Валовая гара. Мяркуючы па ўсім, там была своеасаблівая станцыя, дзе валоў мянлі.

Свядомае рэтра

— Сёння судходства на Беларусі ледзь ліпее. Але няма сумневу ў тым, што яно можа адродзіцца ды

І ўсё ж — марская!..

віць, аднаразовага выкарыстання. Увесну па вялікай вадзе такая пасудзіна сплаўлялася ў Мемель або Кёнігсберг, там купцы прадавалі груз, а затым і сам карабель — ці то на дровы, ці то на "запчасткі" для марскіх суднаў. Вярнуць яго дахаты не было ўжо ніякай магчымасці, але выдаткі акупляліся.

Меншыя караблі — скажам, лайбы або берліны, — маглі служыць не адзін год. Назад іх даводзілася цягнуць супраць плыні. Тут нам адразу ж прыходзіць на памяць рэпінскія бурлакі. Але на беларускіх землях людзі тыя караблі ніколі не цягалі — гэта рабілі альбо коні, альбо валы. Для іх вакол буйных рэк

прыносіць вялікую карысць для народнай гаспадаркі. Праўда, ужо ў прынцыпова іншай яе галіне — не ў грузавозавозках, але ў турызме. Тут не патрабуюцца, скажам, вялікія хуткасці руху — наадварот, чым больш павольна ты плывеш, тым большую асалоду атрымліваеш ад краявідаў. А глядаць іх з вады — паверце, зусім іншае ўражанне.

Водныя падарожжы накіраваны нашых экспедыцыйных разлічаны перададзім на аматараў. Майстэрства вырабу драўляных суднаў, па сутнасці, страчана і патрабуе аднаўлення. Прыкладам, нам дапамагаў завод у Чарнігаве, які будзе яхты, і таму яго работнікі хаця б трохі разумеюць у

гэтай справе. Да ўсяго, вялікі бізнес на такіх маршрутах не зробіш — тут патрэбны куды больш умяшчальныя плыўсродкі.

У савецкі час па нашых рэках гоісалі "ракеты" ды "каметы" альбо вінтавыя судны. Але на сённяшні ўжо яўна састарэлі — і маральна, і тэхнічна. Да ўсяго, такія судны неспрыяльна дзейнічаюць на рачны фарватар, спрыяючы размыву берагоў — ім патрэбныя большыя глыбіні.

На маю думку, ідэальны варыянт — гэта свядомае рэтра, добра забытае старое. Колавым параходам вялікая асадка непатрэбна — літаральна паўметра будзе даволі, а манёўранасць у іх вельмі добрая. Такое судна можа стаць сапраўднай машынай часу, дазволішы сучаснікам прыгадаць і фільм "Волга-Волга", і, скажам, творы Марка Твэна, які і сам пэўны час быў матросам. Што самае цікавае, па Місісіпі параходы ходзяць і пагуль, прычым агулам іх налічваецца некалькі дзясяткаў! Зразумела ж, разлічаны яны выключна на турыстаў.

Зрэшты, можна тут згадаць і аічынныя традыцыі. Той самы Пінскі сударамонтны завод мае вялізную гісторыю і нядаўна адсвяткаваў сваё 130-годдзе! Былі часы, калі ён выпускаў па чатыры параходы штогод — а гэты шмат нават па сённяш-

ніх мерках. Думаецца, і цяпер завод мог бы засвоіць выраб такіх плыўсродкаў. Без сумневу, гэта падтрымала б ягоны эканамічны стан — які даўно ўжо пакідае жадаць шматкроць лепшага.

Але пакуль пра развіццё воднага турызму вядуцца бясконцыя размовы, яго патэнцыял паступова змяншаецца. Тыя гідрэлектрастанцыі, што будуцца ў нашай краіне, не маюць суднапраходных шлюзаў. У будучыні гэтую праблему абячаюць вырашыць, але я, шчыра кажучы, не ўяўляю, як гэта можна зрабіць чыста тэхнічна. Куды прасцей было б прадугледзець суднаходны шлюз яшчэ на стадыі праектавання. Балазе, у літоўцаў ужо быў павучальны досвед — пабудаваная ў Каўнасе "глухая" плаціна ў значнай ступені загубіла суднаходства ў краіне. Калі мы ішлі гэтым маршрутам, наш дракар даводзілася ставіць на трылер, аб'язджаць плаціну, а потым ізноў спускаць судна на ваду.

...Але найпершае — гэта, вядома, усведамленне тых перспектыв, якія мае развіццё воднага турызму. Чаго ў нас, на жаль, бракуе. І калі ты бачыш у Дрэздэне, як у круізі па Эльбе адпраўляецца чарговы параход, прасякваешся белай зайздасцю: ну чаму, чаму такога няма на Беларусі? Нашы рэкі нічым не горшыя!

Унікальная выстава “Час і творчасць Льва Бакста” ў Нацыянальным мастацкім музеі працягваецца з вялікім поспехам. Узровень тысячнага наведвання быў узятый менш чым за два тыдні экспанавання. Пасля дзесяцігоддзяў забыцця свята спазнання творчасці Бакста нарэшце прыйшло і на яго радзіму. Ён цалкам з Сярэбранага веку і, мабыць, ён найяскравы прадстаўнік гэтай эпохі “буры і націску”, які змог перайсці ў сваёй “сярэбранай туніцы” ў прастору еўрапейскай тэатральнай культуры і там сваім талентам узвесці сабе эстацкі помнік на ўсе часы.

Барыс КРЭПАК

Тэрмін “Сярэбранага веку”, прыдуманым у пачатку 1930-х ці то філосафам Мікалаем Бердзевым, ці то паэтам і крытыкам Мікалаем Оцупам і Сяргеем Макоўскім, на мой погляд, не зусім дакладны для вызначэння гэтай дзіўнай з’явы ў мастацтве і літаратуры першай чвэрці XX стагоддзя. Разумею, што ўвядлі яго па аналогіі з “Залатым векам” пушкінскага часу. Аднак пра межы храналогіі “Сярэбранага веку”, асабліва пра дацёраў фінала, і сёння не на жарт ідуць дыскусіі. На мой (перакананы і асэнсаваны) погляд, гэты “век” перапыніўся дзесьці ў сярэдзіне 1920-х, калі не стала Аляксандра Блока, Мікалая Гумілёва, Веліміра Хлебнікова, Сяргея Ясеніна, калі ў эміграцыі аказаліся тысячы найлепшых прадстаўнікоў рускай інтэлігенцыі, у тым ліку — знакамітыя “пасажыры” сумна вядомага “філасофскага парахода”, калі пачынаў узмацняцца жорсткі ідэалагічны кантроль савецкай дзяржавы над мастацтвам і літаратурай.

Праўда, Бакст шчасліва пазбегнуў гэтых ліхтугаў, бо даўно пасяліўся ў Парыжы. Але ён заўсёды заставаўся чалавекам “Сярэбранага веку”. Так аб’ектыўна здарылася, што з яго смерцю гэты век і скончыўся. І яшчэ дадам вось што. “Сярэбранага веку” нельга лічыць нейкім паніжэннем якасці з’явы, яго рэгрэсам у параўнанні з “Залатым векам”; нельга проціпастаўляць рускую культуру эпохі мадэрна класічнай культуры часоў Пушкіна і яго сучаснікаў, бо гэта цалкам самастойныя рэчы. А тэрмін “Сярэбранага веку” стаў проста назвай храналагічнай, бо іншага не знайшлося. Так і засталася “срэбра”: месяцовае святло, высакародны метал, асабліва натхнёнасць. Як пісала Ахматава: “... серебряный месяц ярко над серебряным веком стыл...”

На маю думку, Леў Бакст з’яўляецца ледзь не самым яркім і натхнёным прадстаўніком гэтай унікальнай культурна-гістарычнай з’явы. Урадженец Гродна, ён увайшоў у сусветную выяўленчую культуру як бліскучы, непераяздзены тэатральны мастак, таленавіты жывапісец і графік, маэстра мастацкай моды, арыгінальны дызайнер кнігі і часопіса, адзін з арганізатараў і актыўных удзельнікаў знакамітага творчага аб’яднання “Мир искусства”. Невыпадкова юбілей Бакста ўнесены ў Каляндар памятных дат UNESCO 2016 года. Так адбылося, што імя гэтага творцы вярнулася на яго радзіму досыць позна, урэшце, як і імёны многіх іншых мастакоў — ураджэнцаў Беларусі, якія з розных прычын апынуліся за межамі роднай зямлі. Аднак прыйшоў час “збіраць камяні”, і сёння дзякуючы намаганням нашых мастацтвазнаўцаў і даследчыкаў ужо некалькі дзясяткаў выдатных землякоў паспяхова “вярнуліся” на сваю радзіму. У тым ліку

Леў Бакст. Рыбак з курільнай палыкай.

Незаменны Бакст

Чатыры залы пра кантэкст лёсу мастака: ад Гродна да “мірыскусніков”

Аляксандр Бенуа. Эскіз габелена.

і праз артыкулы на старонках “К” ці не з першых нумароў газеты. Асабліва ж буйны пласт быў узятый ў рамках рубрыкі “Вяртанне імёнаў”. У апошнія два дзесяцігоддзі Бакст, грунтоўна прызабыты ў Расіі, не кажучы ўжо пра Беларусь, быў “рэабілітаваны”. У Маскве з’явіліся цудоўна ілюстраваныя кнігі і альбомы пра жыццё і творчасць апостала рускага мадэрна, а Андрый Ліепа на сцэне Марыінскага тэатра ў Санкт-Пецярбургу паставіў дзясцілеўскія балеты “Жар-птушка”, “Шахразад” і “Гульні” са сцэнаграфічнымі распрацоўкамі Льва Бакста ў аснове. А колькі гадоў таму тры аднаактовыя балеты з дэкарцыямі мастака былі рэканструяваны тым жа Ліепам і на сцэне нашага Вялікага тэатра оперы і балета.

Трэба асабліва падкрэсліць, што вяртанне Бакста ў Беларусь ажыццявілася дзякуючы шматгадовым намаганням Уладзіміра Шчаснага, аўтара канцэпцыі сённяшняга артпраекта. І, дарэчы, ён з’яўляецца аўтарам кнігі-эсэ “Леў Бакст: Жыццё пярэма Жар-птушкі”, якая не так да-

ўно выйшла ў свет. Таму я не буду зараз падрабязна распавядаць пра біяграфію мастака, тым больш, што наша газета ўпершыню пісала пра гэта ў 2010 годзе (“К” № 21).

Але хачу спыніцца на ўнікальным мастацкім аб’яднанні “Мир искусства”, у якім, па сутнасці, нарадзіўся талент Бакста, які атрымаў свой бліскучы пік славы ў дзясцілеўскія “Рускія сезоны”, а таксама ў Новым Швеце, на беразе Атлантыкі — у ЗША.

Свае першыя крокі ў вялікае мастацтва малады Леў Бакст зрабіў на мяжы XIX — XX стагоддзяў. Гэта быў час бурлівага культурнага росквіту ўсіх краін Еўропы і зараджэння рускага мадэрнізму і сімвалізму. Гэты перыяд быў насычаны нябачным грамадскім уздымам, які ўладна патрабаваў карэннага абнаўлення ўсяго мастацтва, барацьбы з коснасцю, руцінай, салонным касмапалітызмам, натуралізмам позняга перасоўніцтва і заскарузлым акадэмізмам. Менавіта гэтая эпоха

змагла нарадзіць бліскучую плеяду мастакоў, чья творчасць развілася так званым магістральным шляхам так званым крытычным рэалізму, але якая прыўнесла ў выяўленчую культуру шмат свежага, плённага, непаўторнага ў сваёй эстэтыцы. У Расіі гэтых наватараў, якія склалі аб’яднанне “Мир искусства”, збіла гарачае жаданне адрадыць на новай творчай аснове традыцыі высокай мастацкасці і вытанчанага прафесіяналізму ў кніжнай і станковай графіцы, у кніжным і часопісным дызайне, сцэнаграфіі, жывапісе, прыкладных відах творчасці.

Леў Бакст, нароўні з Сяргеем Дзясцілевым і Аляксандрам Бенуа, быў у ліку арганізатараў “Мир искусства”. Пра гэта аб’яднанне і ілюстраваны “мадэрновы” часопіс пры ім, які выдаваўся з 1898 па 1904 гады пад той жа назвай, напісана досыць шмат. Да таго ж мы маем успаміны і дзённікі непасрэдных удзельнікаў гэтага бліскучага сусветнага адрадынення: ад заданага Бенуа, Мсціслава Дабужынскага да Канстанціна Каровіна, Канстанціна Сомова, Ганны Астравумавай-Лебедзевай. Ды і ў Інтэрнэце пра “Мир искусства” можна знайсці нешта цікавае, хаця часам і сустракаюцца малазразумелыя матэрыялы ў адносінах да ацэнак гэтай культурна-мастацкай з’явы. Нават аўтары-

вучань Бакста, скульптары Марк Антакоўскі (з Вільні) і Ілья Гінцбург (з Гродна): творы ўсіх гэтых мастакоў упрыгожваюць сённяшняю экспазіцыю.

Членамі “Мир искусства”, якія таксама прадстаўлены на выставе, былі першы дырэктар Віцебскага мастацкага вучылішча Мсціслаў Дабужынскі (1919), Валянтцін Сяроў, Мікалай Рэрых, Канстанцін Каровін, Міхаіл Урубель, Зінаіда Серабракова, Барыс Кустодзіеў, Кузьма Пятроў-Водкін, Іван Білібін, Канстанцін Сомов, Піліп Малявін, Міхаіл Нещераў, Аляксандр Галавін, Мікалай Сапуноў, Сяргей Судзейкін, да “Бубновага валета” — Ілья Машкоў, Мікалай Кузняцоў, Павел Кузняцоў і шмат іншых слаўных “рухавікоў” новага мастацтва. “Залатыя” імёны Сярэбранага веку!

Дарэчы, мала хто ведае, але нават Ісак Левітан, рэаліст да мозгу касцей, у апошні год свайго жыцця “ўліўся” у “Мир искусства” і, не звяртаючы ўвагу на крытычныя стрэлы сваіх нядаўніх аднадумцаў, з задавальненнем удзельнічаў у першых выставах аб’яднання і ў выданні першых выданняў яго часопіса. У экспазіцыі ў Нацыянальным мастацкім музеі ўбачыць яго цудоўныя познія пейзажы “Квітнеючыя яблыні” і “Сажалка”. А творы нашага земляка Напалеона Орды! Ён, канешне, да “Мир искусства” не меў ніякага дачынення, бо памёр у 1883 годзе, калі Баксту было ўсяго 17 гадоў, аднак усе яго 12 акварэлей, прывезеныя з Кракава, — з ландшафтамі таго самага Гродна, дзе нарадзіўся Бакст. Упершыню мінчане пабачылі эскіз пано Урубеля для кабінета ў маскоўскім асабняку “ткацкага караля” Аляксея Марозова і натурны партрэт Фёдара Шалляпіна пэндзля Рыгора Баброўскага, творы Дабужынскага, прысвечаныя Віцебску і Вільні, палотны “Залаты палац” К.Саброўскага, “Пуні і зярод” Ф.Рушчыца, партрэт “Жанчына з ружай” Г.Сорына. Я ўжо не кажу пра творы Жукоўскага, Рэпіна, Чысцякова, Макоўскага, Бенуа, Галавіна, Каровіна, Машкова, Рэрыха, Лансэрэ з фондаў нашага музея...

Уся выстава заняла чатыры залы на першым паверсе музея. Большасць твораў, канешне, арыгіналы, і перш за ўсё аўтарства Льва Бакста з карпаратыўнай калекцыі “Белгазпрамбанка” і Нацыянальнага мастацкага музея. Сярод іх — карціны “Рыбак з курільнай палыкай”, “Купальчыкі на Лідо. Венецыя”, “Прыцемак над возерам”, “Пейзаж з кіпарысамі”, эскіз касцюма Жар-птушкі для аднайменнага балета Ігара Стравінскага, некалькі партрэтаў, дзе асабліва мяне прыцягваюць вобразы Зінаіды Гіпіус, Ісака Левітана і чэшскай мастачкі Ружэны Зайковай. Акрамя жывапісных, графічных і скульптурных работ знакамітых калег і настаўнікаў Бакста, прадстаўлены эскізы касцюмаў персанажаў бакстаўскіх спектакляў, малавядомыя прынты мастака, створаныя ў ЗША, дызайнерскія знаходкі Бакста ў галіне мастацкага ткацтва (шоўк), выпускі часопіса “Мир искусства” і “Comoedia Illustrate”, парыхжскія выданні таго часу, плакаты, эпіталаярная спадчына Бакста, шмат фатаграфій, праграмы спектакляў, паштовыя карткі з адлюстраваннем выдатных майстроў дзясцілеўскіх балетаў... Словам, свята не толькі для вока, але для душы і сэрца, бо экспазіцыя па ўсіх параметрах зроблена па самых высокіх еўрапейскіх стандартах.

Малюнак Льва Бакста. Жан Кайро і Леў Бакст.

Дзмітрый Стэлецкі (з Брест-Літоўска), Рыгор Баброўскі (з Віцебска), Савелій Сорын (з Полацка), Станіслаў Жукоўскі (з маёнтка Старая Воля Гродзенскай губерні), адзін з настаўнікаў Бакста — Ісак Аскназіў (з горада Дрыса Віцебскай губерні), Аляксандр Ром (з 1918 па 1922 гады працаваў у Віцебску разам з сябрам Маркам Шагалам), Мікалоюс Канстанцінас Чурленіс (нарадзіўся ў пасёлку Варана на поўдні Літвы, а дзясцінства правёў у Друскеніках Гродзенскай губерні), а таксама віцэбчанін Марк Шагал —

Працяг чытайце ў наступных нумарах.

МУЗЕЙ

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Леніна, 20.
Тэл.: 327 45 62.
Экспазіцыі:
■ "Мастацтва Беларусі XII — XVIII стст."
■ "Мастацтва Беларусі XIX — пач. XXI стст."
■ "Мастацтва Беларусі XX — пач. XXI стст." (У рамках экспазіцыі дзейнічае выстава **"Вялікая Айчынная вайна ў мастацтве"**, прысвечаная 70-годдзю Вялікай Перамогі)
■ "Мастацтва Расіі XVIII — пач. XX стст."
■ "Мастацтва краін Заходняй і Цэнтральнай Еўропы XVI — XX стст."
■ Рээкспазіцыя залы беларускага мастацтва 1940 — 1980-х гадоў **"Вайна і Перамога ў творчасці мастакоў XX стагоддзя"**.

Выставы:
■ Выстава **"Гоя... Пікаса"** (графіка са збору Каралеўскай акадэміі прыгожых мастацтваў (Мадрыд, Іспанія)) — да 21 сакавіка.
■ Выстава **"Леў і Сяргей Гумілеўскія. Скульптура"** — да 14 сакавіка.
■ Выстава **"Час і творчасць Льва Бакста"** — да 17 красавіка.
■ Выстава твораў Юрыя Макарава **"Музыка вясны"** — да 11 красавіка.

Імпрэза:
■ **"Свята вясны"** — да 6 сакавіка.

Філіялы Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь

МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВІЧАЎ. КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА І-Й ПАЛОВЫ XIX СТ."

г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а. Тэл.: 327 88 78.
Пастаянныя экспазіцыі:
■ "Інтэр'еры шляхецкай сядзібы".
■ "Жыццё і творчасць Валенція Ваньковіча".
■ "Сядзібны партрэт XVII — сяр. XIX стст."
Выстава:
■ **"Віленскі альбом" Яна Казіміра Вільчынскага** — да 17 красавіка.
Імпрэза:
■ **"Масленіца ў Ваньковічаў"** — да 12 сакавіка а 12-й і а 14-й.

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА Ў В. РАЎБІЧЫ

Спарткомплекс "Раўбічы", Мінскі раён. Тэл.: 507 44 69.
■ Пастаянная экспазіцыя.

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТАРЫЧНЫ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. К.Маркса, 12. Тэл.: 226 09 22.
Экспазіцыі:
■ Абноўленая экспазіцыя **"Старажытная Беларусь"**.
■ "Беларусь XVI — XVIII стст. у партрэтах і геральдыцы".
■ "Мастацтва ў гарадской культуры. XIX — XX стст."
Выставы:

ТЭАТРЫ

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пл. Парыжскай камуны, 1. Тэл./факс: 334 11 56.
■ **5 — "Шчаўкунок, або Яшчэ адна калядная гісторыя"** (балет у 2-х дзеях) П.Чайкоўскага.
■ **6** — Святочны канцэрт, прысвечаны святу 8 Сакавіка.
■ **9 — "Эсмеральда"** (рамантычны балет у 3-х дзеях) Ц.Пуні.
■ **9 — Пра каханне.** Рамансы і песні XIX—XX стст. (Камерная зала імя Л.П. Александроўскай). Пачатак у 19.30.
■ **10 — "Царская нявеста"** (опера ў 2-х дзеях)

■ Выставачны праект **"Гандаль Беларусі на шалях гісторыі"** — да 1 чэрвеня.
■ Міжнародны выставачны праект **"Усё жыццё ў адным ровары"**, арганізаваны кампаніяй "ItalyMania" сумесна з музеем.
■ Міжнародная выстава **"Радзівілы. Вялікая эпоха князёў"** — да 28 сакавіка.
■ Выстава **"Бявья нагалоўі засцерагальнага ўзбраення і харугвы беларускіх зямель XI — XVII стст."** — з 5 сакавіка па 10 траўня.

Філіялы Нацыянальнага гістарычнага музея Рэспублікі Беларусь

ДОМ-МУЗЕЙ І З'ЕЗДУ РСДРП

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 31а. Тэл.: 290 68 47.
Экспазіцыі:
■ "Мінск губернскі ў канцы XIX — на пачатку XX стст."
■ "І З'езд РСДРП у асобах".
■ "Жандарскі вышук у царскай Расіі".
■ "Гісторыя Дома-музея І З'езду РСДРП".
■ Выстава **"Зброя і гонар. Татары на службе ВКП"** — да 3 красавіка.
■ Інтэрактыўная выстава **"Вар'яцкая лабараторыя"**, падрыхтаваная сумесна з мінскім музеем папулярнай навукі "Элемента".
3 12 сакавіка да 3 ліпеня.

МУЗЕЙ СУЧАСНАЙ БЕЛАРУСКАЙ ДЗЯРЖАЎНАСЦІ

г. Мінск, вул. К.Маркса, 38. Тэл.: 327 46 12.
■ Пастаянная экспазіцыя.
■ Выстава **"Шматэктарнасць знешняй палітыкі Рэспублікі Беларусь"**.

МУЗЕЙ ПРЫРОДЫ І ЭКАЛОГІІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. К.Маркса, 12. Тэл.: 237 46 94; 291 99 51.
Экспазіцыі:
■ "Тэалогія і палеанталогія".
■ "Сезонныя змены".
■ "Вадаёмы і насельнікі прыбярэжных раслін".
■ "Хвойны тып лесу і насельнікі змяшанага лесу".
■ "Насельнікі ліставога і змяшанага лесу".
■ "Ахоўныя прыродныя ўчасткі, рэдкія віды жывёл".
Выстава:
■ **"Джунглі за шклом"** — да 6 сакавіка.

МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ТЭАТРАЛЬНАЙ І МУЗЫЧНАЙ КУЛЬТУРЫ

г. Мінск, вул. М.Багдановіча, 9а. Тэл.: 237 46 94.
■ Выстава **"Муміі свету"** — да 6 сакавіка.
г. Мінск, вул. Казінца, 117 (будынак кінатэатра "Электрон"). Тэл.: +37529 123 60 53.
■ Выстава **"Лукамор'е"** (фігуры, якія рухаюцца) — да 1 чэрвеня.
■ Выстава **"Экзатычныя жывёлы свету"** — да 5 верасня.

МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ТЭАТРАЛЬНАЙ І МУЗЫЧНАЙ КУЛЬТУРЫ

г. Мінск, вул. Мяснікова, 44. Тэл.: 200 81 26.
Гастролі Тульскага акадэмічнага тэатра драмы імя Максіма Горкага (Расія):
■ **5, 7 — "Як богі"** Ю.Палякова.
■ **6, 7 — "Тульскія дзівосы"** (па сказу М.Ляскова "Ляўшун").
■ **6, 8 — "Боінг — Боінг"** М.Камалеці.
Гастролі дзяржаўнага акадэмічнага рускага драматычнага тэатра Рэспублікі Башкартастан (г. Уфа):
■ **10 — "Фабрычная дзяўчынка"** А.Валодзіна.
■ **11 — "Бацькі і дзеці"** (су-

■ "Вытокі тэатральнай і музычнай культуры на беларускіх землях".
■ "Музычная і тэатральная культура Беларусі ў Х — XIX стст."
■ "Беларуская музычная культура XX ст."
■ "Тэатральная культура Беларусі XX ст."

ГАСЦЁЎНЯ УЛАДЗІСЛАВА ГАЛУБКА

г. Мінск, вул. Старавіленская, 14. Тэл.: 286 74 03.
■ Пастаянная экспазіцыя.
Майстар-класы:
■ **"Дэкупаж"** для творчых дзяцей і падлеткаў ад 5 да 14 гадоў — кожную суботу аб 11-й.
Выставы:
■ **"Аўтамабіль на далоні"**.
■ Выстава аўтарскіх і абе-рагаючых лялек **"Таямніцы чароўнага лесу"**, арганізаваная Майстэрняй аўтарскай лялькі пад кіраўніцтвам Ірыны Ражко і Творчым цэнтрам "ArtExpo.by" сумесна з музеем. 3 5 сакавіка да 10 красавіка.

МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКАГА КІНО

г. Мінск, вул. Святрдова, 4. Тэл.: 327 10 75.
Экспазіцыя:
■ "Беларускі кінематограф як нацыянальная каштоўнасць".

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск, пр-т Пераможаў, 8. Тэл.: 327 11 66; 203 07 92.
Музей працуе:
пн. — *выхадны*,
аўт. — *нядз.* — ад 10-й да 18-й,
сер. — ад 12-й да 20-й.
■ Пастаянная экспазіцыя.
■ Выстава **"Зброяй сатыры"** (плакаты, газетна-часопісная сатырычная графіка, насценныя газеты і замалёўкі партызанскіх мастакоў у жанрах палітычнай і побытавай сатыры; мемарыяльныя рэчы беларускіх мастакоў-карыкатурыстаў, "лясная" паліграфічная тэхніка ва ўзноўленым інтэр'еры партызанскай тыпаграфіі) — да 27 сакавіка.

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК "НЯСВІЖ"

г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19. Тэл.: (8-01770) 2 06 60, 2 06 02; + 37529 551 80 51, +37529 190 31 49.
Палацавы ансамбль
■ Пастаянная экспазіцыя.
■ Выстава **"Мастацтва ў камені"** — да 1 мая.
■ Выстава **"Фрагменты"** — да 3 красавіка.

Выставачная зала сектара экскурсійнай і інфармацыйнай дзейнасці
■ Выстава **"Адлюстраванне"** — да 24 красавіка.

Ратуша
■ Пастаянная экспазіцыя.

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК "НЯСВІЖ"

(парадакслыная камедыя) С.Гіргеля.
БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ АКАДЭМІЧНЫ МУЗЫЧНЫ ТЭАТР
г. Мінск, вул. Мяснікова, 44. Тэл.: 200 81 26.
Гастролі Тульскага акадэмічнага тэатра драмы імя Максіма Горкага (Расія):
■ **5, 7 — "Як богі"** Ю.Палякова.
■ **6, 7 — "Тульскія дзівосы"** (па сказу М.Ляскова "Ляўшун").
■ **6, 8 — "Боінг — Боінг"** М.Камалеці.
Гастролі дзяржаўнага акадэмічнага рускага драматычнага тэатра Рэспублікі Башкартастан (г. Уфа):
■ **10 — "Фабрычная дзяўчынка"** А.Валодзіна.
■ **11 — "Бацькі і дзеці"** (су-

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"

г.п. Мір, Карэліцкі раён, Гродзенская вобласць. Тэл.: (8-01596) 2 82 91, (8-01596) 2 82 70.
■ Пастаянная экспазіцыя.
■ Выстава **"Уецца веер акрылены"** (сумесны праект музея "Замкавы комплекс "Мір" і вядомага калекцыянера Ігара Сурмачэўскага) — да 5 верасня.

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНА-МЕМАРЫЯЛЬНЫ МУЗЕЙ ЯКУБА КОЛАСА

г. Мінск, вул. Акадэмічная, 5. Тэл.: 294 91 96.
Экспазіцыі:
■ **"Якуб Колас. Жыццё і творчасць"**.
■ Інтэрактыўная гульня **"Таямніцы дома Песняра"**.
■ Тэатралізаваныя экскурсіі па казках, апрацаваных Якубам Коласам для школьнікаў малодшага ўзросту.
■ Музейна-педагагічны праект **"Крочам у школу разам з Коласам"**.

Акцыі:
■ **"Самы лепшы дзень"** (Дзень нараджэння ў музеі).
■ Віншаванне ад музея, фотасесія **"У дзень вяселля — у музей!"** (па папярэдняй дамоўленасці).
■ Музейная творчая майстэрня (майстар-клас па вырабе цацак з салёнага цеста).
Выставы:
■ Выстава да 90-годдзя малодшага сына Якуба Коласа Міхаса Міцкевіча і 125-годдзя жонкі пісьменніка Марыі Міцкевіч **"Пад бацькоўскім дахам"**.

ДЗЯРЖАЎНЫ ЛІТАРАТУРНЫ МУЗЕЙ ЯНКІ КУПАЛЫ

г. Мінск, вул. Янкі Купалы, 4. Тэл.: 327 78 66.
Экспазіцыі:
■ Пастаянная экспазіцыя **"Шляхі"** з праглядам роліка ў 3D-фармаце і інтэрактыўнай зонай для дзяцей **"Хлопчык і лётчык"**, галаграфічным тэатрам.
Акцыі:
■ Інтэрактыўныя музейныя праграмы **"У пошуках папараць-кветкі"**, **"Вячоркі"** для ўсіх катэгорый наведвальнікаў.
Выстава:
■ **"Узнагароды краін свету"** (з фондаў Тракайскага гістарычнага музея) — да 10 красавіка.

МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ГОРАДА МІНСКА

г. Мінск, вул. Рэвалюцыйная, 10. Тэл.: 321 24 30.
Філіялы Музея гісторыі горада Мінска

ГАРАДСКАЯ МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ ТВОРАЎ Л.Д. ШЧАМЯЛЁВА

г. Мінск, вул. Рэвалюцыйная, 10. Тэл.: 321 24 30.
Экспазіцыя:
■ **"Жыццёвы і творчы шлях народнага мастака Беларусі Леаніда Шчамялёва"**.
Выстава:

часная тэатральная фантазія ў 3-х дзеях) І.Тургенева.
■ **12 — "Канёк-гарбунок"** (казка для дзяцей па аднайменным творы П.Яршова ў 2-х дзеях). Пачатак аб 11-й.
■ **12 — "Шалёныя грошы"** (камедыя ў 3-х дзеях) А.Астроўскага.

БЕЛАРУСКІ ТЭАТР "ЛЯЛЬКА"

г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2. Тэл.: (8-0212) 36 32 50.
■ **5 — "Чароўная зброя Кэндзо"** М.Супоніна. Пачатак аб 11-й.
■ **6 — "Воўк і раз, два, тры..."** (музычная казка на 2 дзеі) Н.Мацяш. Пачатак аб 11-й.
■ **12 — "Тук-тук! Хто там?"** (спектакль-музычная рэпетыцыя на 2 дзеі) Л.Ралчава. Пачатак аб 11-й.

Выстава твораў Маргарыты і Людмілы Шчамялёвых "Фарбы і ніці"

— да 3 красавіка.
МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ МІХАІЛА САВІЦКАГА
г. Мінск, пл. Свабоды, 15. Тэл.: 321 24 30.
Экспазіцыі:
■ **"Мінск губернскі. Шляхецкі побыт"**.
■ **"Мастак. Грамадзянін. Герой"**. Прысвечана Герою Беларусі, народнаму мастаку Беларусі, ганароваму грамадзяніну г.Мінска Міхаілу Савіцкаму.

Выставы:
■ Выстава работ Галіны Сакалоўскай **"Прыгажосць свету ў бляску камянёў Swarovski"** — да 3 красавіка.
■ Выстава **"Свет імпрэсіянізму"** — да 3 красавіка.
■ Выстава **"Машыны, якія гавораць / Talking machine"**, пры ўдзеле творчай групы "Рамзэс Экспа" — да 27 сакавіка.

МІНСКАЯ ГАРАДСКАЯ РАТУША

г. Мінск, пл. Свабоды, 2а. Тэл.: 321 24 30.
Экспазіцыя:
■ **"Мінск у гістарычнай прасторы. Картаграфічны кабінет"**.
Выстава:
■ Выстава графікі і скульптуры Уладзіміра Даўгялы і Сяргея Аганавы **"Гонар. Годнасць"**.

МУЗЕЙ "ЛОШЫЦКАЯ СЯДЗІБА"

г. Мінск, праезд Чыжэўскіх, 8. ■ Пастаянная экспазіцыя.

ФЛІГЕЛЬ ЛОШЫЦКАГА СЯДЗІБНА-ПАРКАВАГА КОМПЛЕКСУ

г. Мінск, праезд Чыжэўскіх, 10. Тэл.: 285 18 86.
Экспазіцыі:
■ **"Кола часу"** — прадметы гарадской і сялянскай культуры кан. XIX — сяр. XX стст.
■ "Народныя іконы Беларусі 2-й пал. XIX ст."

ЭКСПАЗІЦЫЯ "КАРЭТНАЯ"

г. Мінск, вул. Кірылы і Мядодзія, 18. Тэл.: 321 24 30.
Экспазіцыі:
■ "Сані • вазок; каляска • брычка; карэта • вупраж".
■ Віртуальная гульня **"Карэты майстар"**.
■ Літаратурна-інтэрактыўны курс **"Ён і Яна"** — да 6 сакавіка.

АРТ-ГАСЦЁЎНЯ "ВЫСОКАЕ МЪСТА"

г. Мінск, вул. Герцэна, 2а. Тэл.: 321 24 30.
■ Выстава жывапісных твораў маладых беларускіх аўтараў **"Джэнтльменскі набор"** — да 20 сакавіка.

ГОМЕЛЬСКІ ПАЛАЦАВА-ПАРКАВЫ АНСАМБЛЬ

г. Гомель, пл. Леніна, 4. Тэл.: (8-0232) 74 19 11.
Цэнтральная частка палаца
Экспазіцыі:
■ **"Культавыя прадметы"** ("Дамавая царква", паўночны рызаліт палаца).
■ **"Чырвоная гасцёўня"**.
■ **"Зла ўрачыстых прыёмў"**.
■ **"Адкрытае захаванне археалагічнай калекцыі музея"**.
■ **"Старажытная гісторыя Гомельшчыны"** (археалагічная экспазіцыя).
■ **"Жылы інтэр'ер канца XIX — пачатку XX стст."**.
■ **"Свет прыроды"** (выставы "Загадкавыя фантазіі мора" і "Жывёлы свет Гомельшчыны") (грот палаца).
Выставы:
■ Выстава-рэтраспектыва работ вядомага ізраільскага фотамастака Барыса Равіча **"Маймі вачыма"** — да 10 красавіка.
■ Выстава **"Муміі свету"** (дэманструе культуру пахаванняў Старажытнага Егіпта, Паўднёвай

Амерыкі, Кітая, Расіі, шэрагу іншых гісторыка-геаграфічных рэгіонаў) — з 5 сакавіка да 8 мая.

■ Выстава пейзажнай фатаграфіі Віктара Босака "Палескія матывы", прысвечаная унікальнай прыродзе краю, — да 3 красавіка.
■ Выстава твораў **Барыса Звінаградскага**, прысвечаная 120-годдзю з дня нараджэння мастака, — да 13 сакавіка.

Вежа палаца
Экспазіцыя:

■ **"Уладальнікі Гомельскага маёнтка Румянцавы і Паскевічы"**.
Выстава:
■ Выстава адной карціны Міхаіла Навіцкага "Партрэт Г.Дакутовіч", прысвечаная 95-годдзю з дня нараджэння легендарнай лётчыцы, штурмана 46-га гвардзейскага авіяпалка, — да 15 сакавіка.

Паўночнае крыло палаца
Экспазіцыя:

■ **"Свет звяроў Гомельшчыны"**.
Выстава:
■ Выстава **экзатычных жывёл**.

Зімовы сад
■ **"Свет субтрапічных раслін і жывёл"**.

ГОМЕЛЬСКІ АБЛАСНЫ МУЗЕЙ ВАЕННАЙ СЛАВЫ

г. Гомель, вул. Пушкіна, 5. Тэл.: (8-0232) 77 57 41.
■ Пастаянная ваенна-гістарычная экспазіцыя.
■ Пастаянная выстава тэхнікі на адкрытай пляцоўцы.
■ На тэрыторыі працуе пнеўматычны цір.
■ **"Музей крыміналістыкі"**.
■ Выстава **"Па праве Памяці"**, прысвечаная Чырвонай арміі першай паловы XX стагоддзя, з фондаў музея.

ЛІДСКІ ГІСТОРЫКА-МАСТАЦКІ МУЗЕЙ

г. Ліда, вул. Перамогі, 37а. Тэл.: (8-0154) 53 50 64.
■ Экспазіцыя **"Прырода Лідчыны"**.
Выставы:
■ **"Вядзём пачатак мы ад Гедыміна..."**.
■ Мемарыяльны пакой **Валянціна Таўлая**.
■ Выстава з прыватнага збору А.Фішбайна **"Рэчы побыту канца XIX — пачатку XX стст."**.
■ Музейна-вобразная зала **"Хрушчоўка 60-х"**.
■ Музейна-вобразная зала **"Як жылі нашы продкі"**.
■ Выстава **"Праваслаўныя храмы Лідскага краю"**.
■ Выстава **"Ад пяра гусінага да камп'ютара сучаснага"**.
■ Выстава **"Падарожжа ў гарадскі і сельскі побыт"**.

ЛІДСКІ ГІСТОРЫКА-МАСТАЦКІ МУЗЕЙ

г. Ліда, вул. Перамогі, 37а. Тэл.: (8-0154) 53 50 64.
■ Экспазіцыя **"Прырода Лідчыны"**.
Выставы:
■ **"Вядзём пачатак мы ад Гедыміна..."**.
■ Мемарыяльны пакой **Валянціна Таўлая**.
■ Выстава з прыватнага збору А.Фішбайна **"Рэчы побыту канца XIX — пачатку XX стст."**.
■ Музейна-вобразная зала **"Хрушчоўка 60-х"**.
■ Музейна-вобразная зала **"Як жылі нашы продкі"**.
■ Выстава **"Праваслаўныя храмы Лідскага краю"**.
■ Выстава **"Ад пяра гусінага да камп'ютара сучаснага"**.
■ Выстава **"Падарожжа ў гарадскі і сельскі побыт"**.

ЛІДСКІ ГІСТОРЫКА-МАСТАЦКІ МУЗЕЙ

г. Ліда, вул. Перамогі, 37а. Тэл.: (8-0154) 53 50 64.
■ Экспазіцыя **"Прырода Лідчыны"**.
Выставы:
■ **"Вядзём пачатак мы ад Гедыміна..."**.
■ Мемарыяльны пакой **Валянціна Таўлая**.
■ Выстава з прыватнага збору А.Фішбайна **"Рэчы побыту канца XIX — пачатку XX стст."**.
■ Музейна-вобразная зала **"Хрушчоўка 60-х"**.
■ Музейна-вобразная зала **"Як жылі нашы продкі"**.
■ Выстава **"Праваслаўныя храмы Лідскага краю"**.
■ Выстава **"Ад пяра гусінага да камп'ютара сучаснага"**.
■ Выстава **"Падарожжа ў гарадскі і сельскі побыт"**.

ЛІДСКІ ГІСТОРЫКА-МАСТАЦКІ МУЗЕЙ

г. Ліда, вул. Перамогі, 37а. Тэл.: (8-0154) 53 50 64.
■ Экспазіцыя **"Прырода Лідчыны"**.
Выставы:
■ **"Вядзём пачатак мы ад Гедыміна..."**.
■ Мемарыяльны пакой **Валянціна Таўлая**.
■ Выстава з прыватнага збору А.Фішбайна **"Рэчы побыту канца XIX — пачатку XX стст."**.
■ Музейна-вобразная зала **"Хрушчоўка 60-х"**.
■ Музейна-вобразная зала **"Як жылі нашы продкі"**.
■ Выстава **"Праваслаўныя храмы Лідскага краю"**.
■ Выстава **"Ад пяра гусінага да камп'ютара сучаснага"**.
■ Выстава **"Падарожжа ў гарадскі і сельскі побыт"**.

ЛІДСКІ ГІСТОРЫКА-МАСТАЦКІ МУЗЕЙ</